UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Tanja BERČIČ

UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH OBJEKTOV V OBMOČJE OB BOHINJSKEM JEZERU (ZNOTRAJ TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA)

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

SITUATING NEW TOURIST BUILDINGS IN THE AREA OF LAKE BOHINJ (INSIDE THE TRIGLAV NATIONAL PARK)

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2007

Diplomsko delo je zaključek Univerzitetnega študija krajinske arhitekture. Opravljeno je bilo na Oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

Diplomsko delo je odobrila študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo in za mentorja imenovala prof.dr. Davorina Gazvodo.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. Alojzij Drašler
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Davorin Gazvoda
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Ana Kučan
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Datum zagovora:

Delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje diplomske naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Tanja Berčič

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠN Dn
DK UDK 712.23:502.131.1:728.5(497.4 Bohinj)(043.2)
KG turizem/zavarovana območja/turistični objekti/narodni parki/Triglavski narodni park/Bohinjsko jezero/kriteriji za umeščanje/priporočila za umeščanje
AV BERČIČ, Tanja
SA GAZVODA, Davorin (mentor)
KZ SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
LI 2007
IN UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH OBJEKTOV V OBMOČJE OB BOHINJSKEM JEZERU (ZNOTRAJ TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA)
TD Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP XII, 97 [1] str., 79 sl., 1 pregl., 45 vir.
IJ sl
JI sl/en
AI Namen diplomskega dela je podati priporočila za umestitev novih nastanitvenih objektov ob Bohinjsko jezero. Obravnavano območje se nahaja znotraj širšega območja Triglavskega narodnega parka (v nadaljevanju TNP), znotraj katerega veljajo določene zakonske omejitve in posebni pogoji glede umeščanja in gradnje novih objektov. V izhodišču je poudarjen pomen ohranjanja značilnih naravnih vrednot, posebnih naravovarstvenih območij, kulturne in naravne dediščine ter vizualne privlačnosti prostora, kar predstavlja tudi del omejitev pri umeščanju novih objektov znotraj TNP. Na podlagi ohranjanja teh vrednot in upoštevanja omejitev so izoblikovana merila za določitev zazidljivih območij, kjer je možna tudi umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov. Poleg tega se v diplomskem delu zavzemamo za umestitev novih objektov, ki bi v arhitekturnem, urbanističnem in krajinskem oblikovanju delovala čim bolj skladno s svojo okolico. V nadaljevanju so tako na podlagi analize obravnavanega območja podani kriteriji za umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov. Kot končni rezultat pa so podana tudi priporočila za umeščanje novih nastanitevih turističnih objektov znotraj obravnavanega območja ob Bohinjskem jezeru.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 712.23:502.131.1:728.5(497.4 Bohinj)(043.2)
CX tourism/restricted areas/tourist objects/national parks/Triglav National Park/Lake Bohinj
AU BERČIČ, Tanja
AA GAZVODA, Davorin (supervisor)
PP SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Landscape Architecture
PY 2007
TI SITUATING NEW TOURIST BUILDINGS IN THE AREA OF LAKE BOHINJ (INSIDE THE TRIGLAV NATIONAL PARK)
DT Graduation thesis (University studies)
NO XII, 97, [1] p., 79 fig., 1 tab., 45 ref.
LA sl
AL sl/en
AB The purpose of this graduation thesis is to explore recommendations for implementation of new tourist capacities around Lake Bohinj. The area dealt with in this graduation thesis is situated in the Triglav National Park region (referred to as TNP in the remainder of this abstract), which is bound by certain law restrictions and special conditions regarding the implementation of new objects. As a starting point, the focus is directed at the importance of preserving the specific natural assets, special areas of ecological integrity, cultural and natural heritage and visual preference of this space – these factors are at the same time a part of the restrictions related to the implementation of new objects inside the TNP. The criteria for determining areas suitable for the implementation of new objects is based on preserving these values and following the restrictions inside the TNP. The general statement of this graduation thesis is that new tourist objects should be situated as compatibly as possible with the local surroundings, bearing in mind the architectural, urban and landscape traits of the area. The criteria for the implementation of new tourist objects is formed on the basis of analysis of the said area in accordance with these parameters. As a final result, some recommendations for the implementation of new tourist objects inside this area around Lake Bohinj are given.

KAZALO VSEBINE

Ključna dokumentacijska informacija (KDI) z izvlečkom III
Key words documentation (KWD) including abstract IV
Kazalo vsebine V
Kazalo slik VIII
Kazalo preglednic XII

1 UVOD ... 1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA ... 1
1.2 CILJI NALOGE ... 2
1.3 DELOVNE HIPOTEZE ... 3
1.4 METODA DELA ... 3
2 TURIZEM IN NARODNI PARKI ... 5
2.1 TURIZEM NA ZAVAROVANIH OBMOČJIH ... 5
2.2 TRIGLAVSKI NARODNI PARK IN TURIZEM ... 7
2.3 TURISTIČNI OBJEKTI V NARODNIH PARKIH ... 8
2.3.1 Umeščanje turističnih objektov v narodne parke ... 8
2.3.2 Umeščanje turističnih objektov v neposredni bližini jezera ... 9
2.3.3 Umeščanje turističnih objektov in ohranjanje podobe krajine ... 11
2.3.4 Problem umeščanja turističnih objektov in vizualna privlačnost krajine ... 11
2.3.5 Tuji primeri umestitve novih nastanitvenih objektov znotraj narodnih parkov ... 12
3 PREDSTAVITEV ŠIRŠEGA OBMOČJA ... 17
3.1 BOHINJSKO JEZERO IN NJEGOVA OKOLICA ... 17
3.2 PROSTORSKE ZNAČILNOSTI ŠIRŠEGA OBMOČJA OBRAVNAVE ... 18
3.3 TURIZEM NA ŠIRŠEM OBMOČJU OBDELAVE ... 25
3.3.1 Razvoj turizma v Bohinju ... 25
3.3.2 Program razvoja turizma v Bohinju 2006-2013 ... 26
3.4 ZAVAROVANA OBMOČJA IN ZAKONSKE OMEJITVE NA ŠIRŠEM OBMOČJU OBDELAVE ... 27
3.4.1 Zavarovano območje TNP ... 27
3.4.2 Zavarovano območje Natura 2000 ... 29
3.4.3 Ohranjanje značilnih pogledov na območju ob Bohinjskem jezeru ... 30
4 OPREDELITEV OŽJEGA OBMOČJA OBDELAVE ... 33
4.1 PLANSKA IN PROGRAMSKA OPREDELITEV PREDVIDENIH OBMOČIJ ZA TURIZEM OB BOHINJSKEM JEZERU ... 33

4.1.1 Območja predvidena za turizem ... 33
4.1.2 Programska izhodišča ... 34

4.2 OBLIKOVANJE UREDITVENIH PODENOT ... 37

5 OPIS IN ANALIZA OBMOČIJ PREDVIDENIH ZA UMESTITEV NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV ... 41

5.1 ANALIZA ŠIRŠEGA OBMOČJA ... 42
5.1.1 Zaznavna morfološka analiza ... 42
5.1.2 Naravovarstvena območja ... 44
5.1.3 Značilni pogledi in kulturna dediščina ... 46
5.1.4 Vizualna privlačnost ... 48
5.1.5 Povezava z jezerom ... 50
5.1.6 Skupna analiza širšega območja ... 51

5.2 ANALIZA OŽJEGA OBMOČJA – OBMOČJE T1 IN OBMOČJE T2 ... 53
5.2.1 Analiza območja T1 – »Ribčev Laz – severni rob« ... 53
5.2.1.1. Topografija in površinski pokrov ... 53
5.2.1.2 Navezava na prometno omrežje ... 56
5.2.1.3 Obstoječe grajeno tkivo ... 57
5.2.2 Analiza območja T2 – »Vznožje Peči« ... 59
5.2.2.1 Oblikovanost površja in površinski pokrov ... 59
5.2.2.2 Navezava na prometno omrežje ... 60
5.2.2.3 Obstoječe grajeno tkivo ... 61

6 OBLIKOVANJE KRITERIJEV IN PRIPOROČIL ZA UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV V OBMOČJU OB BOHINJSKEM JEZERU ... 62

6.1 KRITERIJI ZA UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV V OBMOČJU OB BOHINJSKEM JEZERU ... 63

6.2 PRIPOROČILA ZA UMEŠČANJE NOVIH NASTANITVENIH TURISTIČNIH OBJEKTOV ZNOTRAJ OBRAVNAVANIH OBMOČIJ T1 IN T2 ... 65
6.2.1 Priporočila za določitev zazidljivih območij ... 66
6.2.2 Priporočila za ureditev odprtih javnih površin ... 67
6.2.2.1 Sanacija vizualno neprivlačnih pogledov ... 68
6.2.2.2 Ureditev prometne infrastrukture in glavne vstopne ceste ... 72
6.2.2.3 Ureditev sprehajalnih poti in odpiranje dolgih privlačnih pogledov ... 73
6.2.2.4 Povezava z jezerom in ohranjanje značilnih naravnih vrednot ... 73
6.2.2.5 Spremljajoče turistične oznake in urbana oprema ... 74
6.2.2.6 Ločevanje javnega in poljavnega prostora ... 74
6.2.3 Priporočila za umeščanja novih nastanitvenih turističnih objektov ... 76
6.2.3.1 Ureditev dostopov do objektov in navezava na obstoječo infrastrukturo ... 76
6.2.3.2 Orientacija objektov ... 79
6.2.3.3 Velikost in tip objektov ... 80
6.2.3.4 Velikost parcel in število novih turističnih nastanitvenih objektov in kapacitet ... 81

6.2.4 Predlog umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj posameznih ureditvenih podenot 84
6.2.4.1 Območje T1 »Ribčev Laz – severni rob« – ureditvena podenota B1 84
6.2.4.2 Območje T1 »Ribčev Laz – severni rob«– ureditvena podenota B2 86
6.2.4.3 Območje T2 »vznožje Peči« – ureditvena podenota B1 in B2 87
6.2.4.4 Območje T2 »vznožje Peči« – ureditvena podenota C1 in C2 89
7 RAZPRAVA IN SKLEP 91
8 POVZETEK 93
9 VIRI 94
9.1 CITIRANI VIRI 94
9.2 DRUGI VIRI 96
ZAHVALA

KAZALO SLIK

Slika 1: Območje Triglavskega narodnega parka 7
Slika 2: Shematski prikaz posameznih območij narodnega parka 8
Slika 3: Pozidana obala Blejskega jezera 10
Slika 4: Pozidana obala vzhodnega dela Blejskega jezera 10
Slika 5: Prikaz umeščanja novih objektov v neposrednji bližini obstoječih in po snemanje načina in tipa gradnje (številke se nanašajo na originalni dokument) 14
Slika 6: Prikaz umeščanja novih objektov z zapolnjevanjem vmesnih praznih prostorov (številke se nanašajo na originalni dokument) 15
Slika 7: Prikaz racionalne gručaste gradnje turističnih objektov z zelenim ločevalnim pasom med objekti in jezerom (številke se nanašajo na originalni dokument) 15
Slika 8: Prikaz odmikanja novih objektov od vodnih površin in strnjena gradnja v navezavi na obstoječe cestno omrežje (številke se nanašajo na originalni dokument) 16
Slika 9: Shematski prikaz širšega območja obdelave (jezero z bližnjimi turističnimi naselji in vasmi) ter prikazanimi mejami osrednjega in robnega območja TNP 17
Slika 10: Raba prostora po posameznih sklopih – Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica 20
Slika 11: Shema glavnih prometnih povezav – širše območje obravnave (rdeča – asfaltne regionalne in lokalne prometnice, rjava – stranske makedamske poti) 21
Slika 12: Stara Fužina – poselitveni vzorec in silhueta naselja 22
Slika 13: Nekaj značilnih krajinskih prizorov Bohinja (zavarovan pogled: jezero s silhueto gora v ozadju, reka Savica, razgledišče: pogled iz Vogarja na jezero, pogled čez zgornjo dolino proti jezeru – U dolina) 23
Slika 14: Razglednica Bohinja – cerkev Sv. Janeza z mostom 24
Slika 15: Prikaz celotnega območja TNP z vrisano lokacijo obravnavanega območja Bohinjskega jezera 27
Slika 16: Prikaz območij Natura2000 z vrisano lokacijo obravnavanega območja 29
Slika 17: Predstavitev krajinskih motivov značilnimi za Bohinj 30
Slika 18: Posnetek naslovne strani najpogosteje zastopanega kataloga »Bohinj«, 2007 31
Slika 19: Fotografija z glavne predstavitvene internetne vstopne strani Bohinja 31
Slika 20: Prvi internetni zadetki slik na besedo »Bohinj« 31
Slika 21: Analiza oblikovne podobe naselij, Bohinj – Ribčev Laz in Stara Fužina 32
Slika 22: Prikaz območij predvidenih za turizem (glede PUP) 34
Slika 23: Prikaz območij predvidenih za turizem (glede PUP) 36

Slika 24: Shematski prikaz razdelitve območij urejanja T1 in T2 na posamezne ureditvene podenote ... 37
Slika 25: Prikaz ureditvenih podenot območja T1 -»Ribčev Laz – severni rob«... 39
Slika 26: Prikaz ureditvenih podenot območja T2 »vznožje Peči« ... 40
Slika 27: Zaznavna morfološka analiza obravnavanega območja - Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica... 43
Slika 28: Zavarovana ekološko pomembna območja naravne dediščine in značilne prostorske prvine ... 45
Slika 29: Shematski prerez čez območje T2 in prikaz značilnih pogledov s Peči in jezera proti cerkvici sv. Janeza ... 46
Slika 30: Analiza zavarovanih območij pomembnih pogledov in spomenikov kulturne dediščine... 47
Slika 31: Shematski prikaz pogleda iz območja T1 proti cerkvici sv. Janeza ... 48
Slika 32: Shematski prikaz pogleda iz območjaT2 proti zvoniku cerkve sv. Janeza ... 48
Slika 33: Analiza vizualne privlačnosti... 49
Slika 34: Izsek iz priloge 1 – Shematski prerez ureditvenih podenot območja T2 in pogled z jezera ... 50
Slika 35: Skupna analitična karta širšega območja obdelave... 52
Slika 36: Ureditvene podenote in shematski prerezi območij urejanja T1 »Ribčev Laz-severni rob« in T2 »vznožje Peči« ... 54
Slika 37: Območje T1 - shematski prerez BB' ... 55
Slika 38: Območje T1 - shematski prerez AA' ... 55
Slika 39: Prikaz območja T1 in glavnih dostopov na območje ter priključitev dovozov do posameznih objektov ... 56
Slika 40: Struktura grajenega tkiva - Ribčev Laz in značilni arhitekturni poudarek – dislocirana cerkev ... 57
Slika 41: Apartma na severnem robu naselja z ograjo iz živice... 58
Slika 42: Značilni pomožni kmetijski objekt – senik, na JV robu območja ... 58
Slika 43: Večji apartmajski objekt na JZ območja ... 58
Slika 44: Območje T2 - shematski prerez AA' ... 59
Slika 45: Območje T2 - shematski prerez BB' ... 59
Slika 46: Prikaz območja T2 in glavnih dostopov na območje ter priključitev dovozov do posameznih objektov ... 60
Slika 47: Obstoječa turistična objekta na območju T2 (apartmajski in penzionski tip)... 61
Slika 48: Rezultat skupnih analiz – nova zazidljiva območja ... 67
Slika 49: Vizualno neprivlačna območja ... 68
Slika 50: Manjši objekt »na prodaj« tik ob južnem robu ceste ... 69
Slika 51: Vizualno izpostavljena večja penziona tik ob severnem robu ceste v Ribčevem Lazu... 69
Slika 52: Vila ob hotelu Bohinj v Ribčevem Lazu v neposredni bližini obravnavanega območja ... 70

Slika 53: Glavno turistično središče s parkiriščem brez uporabe vegetacijskega zastora ... 70
Slika 54: Skomercializiran dostop do jezera skozi Ribčev Laz (poln različno oblikovanih reklam, tabel in znakov) ... 70
Slika 55: Pomožni objekt (za zbiranje odpadkov) v glavni osi ceste na območju T2 ... 71
Slika 56: Pomožni objekt (večja lesena lopa) in transformatorska postaja tik ob cesti na območju T2 ... 71
Slika 57: Primer ureditve drevoreda kot ločevalnega pasu ter enotne, prepoznave poteze ob vstopni cesti proti Stari Fužini ... 72
Slika 58: Slabo stanje, vzdrževanost cest ... 72
Slika 59: Pogled iz območja T2 (zgornje rečne terase oz. vrha ježe) proti cerkvi sv. Janeza ... 73
Slika 60: Primer turistične table z značilno obilko kozolca in uporabo lesa ... 74
Slika 61: Značilna lesena ograja kot ločilni pas med cestnim svetom in travniki – asociira na pašništvo oz. planšarstvo ... 74
Slika 62: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T1, podenota B ... 75
Slika 63: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T2, podenoti B in A ... 75
Slika 64: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T2, podenoti C in B ... 75
Slika 65: Varianta 1 - ureditve nove povezovalne ceste skozi Ribčev Laz čez celotno ureditveno podenoto B ... 77
Slika 66: Varianta 2 - ureditve nove povezovalne ceste skozi Ribčev Laz čez del ureditvene podenote B ... 77
Slika 67: Nove prometne ureditve ter smeri posameznih dostopov urejenih v povezavi s predvidenimi cestami oz. potmi ... 78
Slika 68: Shematski prikaz orientacije novih objektov na območju T1 - prilagajanje smeri obstoječih objektov (podenota B) ter konfiguraciji terena (podenota C) ... 79
Slika 69: Shematski prikaz orientacije novih objektov na območju T2 - prilagajanje konfiguraciji terena in smeri privlačnih dolgih pogledov ... 79
Slika 70: Primer ustreznega nekoliko večjega apartmajskega oz. penzionskega objekta z zmaknjenim tlorisom ... 80
Slika 71: Primer manjšega apartmajskega objekta s pravokotnim tlorisom in značilno ograjo iz živice ... 80
Slika 72: Primer večjega apartmajskega oz. penzionskega objekta z dvokapno streho ... 81
Slika 73: Primer manjših eko hišic ... 81
Slika 74: Območje T1 – shematski prikaz umestitve novih turističnih nastanitvenih objektov ... 82
Slika 75: Območje T1 – shematski prikaz umestitve novih turističnih nastanitvenih objektov ... 82

Slika 76: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov (območje T1 ureditvena podenota B1) 84
Slika 77: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov (območje T1 – ureditvena podenota B2) 86
Slika 78: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov (območje T2 – ureditvena podenota B1 in B2) 87
Slika 79: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov (območje T2 – ureditvena podenota B1 in B2) 89

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica1: Planirana obnova in novogradnje turistične nastanitvene infrastrukture v Bohinju za programsko obdobje 2006 - 2013 35

1 UVOD

Bohinjsko jezero s svojo še dokaj neokrnjeno naravo danes privablja vedno več turistov, s čimer se pojavljajo tudi težnje po povečanju števila turističnih kapacitet ob jezeru. Jezero se nahaja znotraj Triglavskega narodnega parka (v nadaljevanju TNP), ki kot edini narodni park v Sloveniji predstavlja območje izjemnih naravnih vrednot nacionalnega pomena. Njegova temeljna funkcija je, da varuje naravno in kulturno dediščino ter nudi obiskovalcem možnost, da ob neposrednem stiku z naravo bogatijo svoje znanje in doživljajo telesno in duhovno sprostitev. Predstavlja državljanski dogovor o vrednotenju narave in ustreznem obnašanju v njem.

Svetovna turistična agencija in tudi naši gospodarstveniki obetajo turizmu v prihodnosti dinamičen razvoj. Vendar pa je turizem večpomenska in raznovrstna dejavnost, odvisna od pričakovanj turistov in okolja, v katerem se dogaja. Vselej je povezan hkrati z okoljem, gospodarstvom in družbenim življenjem (Lobnik, 2001: 5).

Glede naravnih danosti (zimski turizem, poletna rekreacija, tranzit, bližina sosednjih držav) Gorenjsko in s tem tudi Bohinj uvrščajo v sam vrhu našega turizma. Poleg naravnih danosti, ki predstavljajo prednostni element tega območja in turistične tradicije, ponuja namreč tudi možnosti za razvoj bivalnega in tranzitnega turizma ter vedno bolj razvijajoče izletniške in dnevne rekreacije, ki je prav tako povezana s turizmom (Kočevar, 1981: 47).

Zaradi velikega turističnega in rekreacijskega potenciala ter lepot še dokaj neokrnjene narave, ki jih nudi okolica Bohinjskega jezera, tu v prihodnje z veliko gotovostjo računajo na razvoj turizma in povečan obisk turistov.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Ker Bohinjsko jezero s svojo privlačno vizualno podobo, izjemnimi naravnimi bogastvi, bogato kulturno dediščino ter izjemno okoliško krajino privablja vedno več turistov in ker so potrebe, želje in možnosti za potovanja vedno večje oziroma boljše, se tudi v Bohinju pojavljajo potrebe po novih turističnih nastanitvenih kapacitetah.

Razvojni vidik in raziskave (Program razvoja..., 2006) kažejo, da se povpraševanje in zasedenost turističnih nastanitvenih objektov v okolici Bohinjskega jezera letno povečuje.
Namen diplomske naloge je najti možnosti združevanja razvojnega vidika potreb turizma z ohranjanjem narave in naravovarstvenih zahtev Triglavskega narodnega parka, znotraj katerega se nahaja obravnavano območje. Pri tem se omejujem zlasti na ugotavljanje problemov, ki se v tako izjemnem prostoru pojavijo pri umeščanju novih nastanitvenih turističnih kapacitet ter njihovem vpliv na okoliški prostor.

Po smernicah IUCN, Svetovne zveze za ohranjanje narave, naj bi turizem na zavarovanih območjih obiskovalcem omogočal predvsem doživljanje narave na način, ki ne ogroža nobene od naravnih vrednot (Sovic in Morgan, 2004).

Obiskovalci naj bi imeli vse leto možnost v miru doživljati naravne vrednote Bohinjskega jezera, saj je prav naravna podoba ledeniškega jezera in najbližje okolice tista, ki privablja največ obiskovalcev. Vizualna podoba jezera in njegove okolice oz. še dokaj neokrnjena naravna podoba tega kraja je največja vrednota pa tudi tržna prednost Bohinja, kar ga razlikuje od številnih jezer v Evropi, kjer so zaradi razvoja množičnega hotelskega turizma že v prejšnjem stoletju povsem degradirali naravno okolje.

Prostorski problem, s katerim se ukvarja diplomska naloga je, kako je pri načrtovanju novih posegov v okolici Bohinjskega jezera možno upoštevati oz. vključiti predvsem naravne danosti in kulturno dediščino, ki predstavljajo pomemben element v krajinski podobi oz. vizualni zaznavi prostora, hkrati pa tudi v identiteti in prepoznavnosti kraja.

1.2 CILJI NALOGE

Naravna bogastva, lega v narodnem parku, še dokaj neokrnjena narava, ki zaznamuje Bohinjsko jezero in okoliško krajino, so tisti elementi, za katere menim, da so največja in primerjalna prednost obravnavanega območja, gledano z vidika privlačnosti za turizem in njegov gospodarski razvoj.

Cilj diplomske naloge je podati priporočila za umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov ob Bohinjskem jezeru. Pri tem se naslanjam na dve glavni izhodišči. Kot prvo in hkrati glavno izhodišče se upošteva naravovarstveni pristop k načrtovanju, saj se obravnavano območje nahaja znotraj narodnega parka, območja izjemnih, v nacionalnem merilu prepoznavnih naravnih in kulturnih vrednot ter ekološko pomembnih območij, ki jih je potrebno ohranjati in so tudi zakonsko zavarovana. Drugo, ravno tako pomembno izhodišče pa je tudi ohranjanje prepoznavnosti in upoštevanje vizualne privlačnosti obravnavanega območja, pri čemer je poudarek na vizualni povezavi oz. odnosu jezera do novih turističnih nastanitvenih objektov. Priporočila naj bi upoštevala zgoraj omenjeni izhodišči ter razvojne smernice, ki jih narekuje turizem na območju ob Bohinjskem jezeru.

Za območja, ki so po prostorskem planu občine predvidena za turizem, se določi ustrezen tip ter način umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov v okolici Bohinjskega jezera oz. izdelajo smernice za umeščanje novih turističnih nastanitvenih objektov v območje ob Bohinjskem jezeru. Novi objekti naj bi delovali čim bolj skladno z obstoječo podobo krajine in v največji možni meri zagotovili ohranitev izjemnosti prostora ter hkrati zagotovili potrebe po prenočitvenih kapacitetah, ki se pojavljajo s strani razvoja turizma. Z novimi ureditvami območij, ki so po planu predvidena za turizem, se poudari oz. upošteva tudi v okolici Bohinjskega jezera najbolj atraktivne, prepoznavne naravne in kulturne prostorske danosti.

Na eni strani se opredeli krajinske prvine, ki dajejo prostoru njegovo **prepoznavnost**, so zanj **značilne** ali pa so že prepoznane in opredeljene kot **zavarovane** ter se jih kot take **ohranja**. Na drugi strani se s pomočjo obstoječih prostorskih planov in razvojnega programa turizma v občini Bohinj opredeli potrebe po **novih nastanitvenih turističnih kapacitetah** in ugotovi, kje so po prostorskem planu določena območja za razvoj turizma ter se do njih opredeli skladno z zastavljenimi izhodišči.

1.3 DELOVNE HIPOTEZE

V okolici Bohinjskega jezera še ni kritičnih posegov in izstopajočih turističnih objektov, ki bi razvrednotili vizualno privlačnost krajine. Predpostavljam, da je na območjih, ki so predvidena za turizem možno umestiti nove turistične nastanitvene objekte tako, da se krajinski potenciali ne bodo zmanjšali.

Z ustreznim pristopom k urejanju prostora in ob upoštevanju priporočil za umestitev novih objektov v okoliš Bohinjskega jezera je mogoče učinkovito rešiti prepoznavne probleme in zadovoljiti vsaj del potreb po novih prenočiščih ter hkrati ohraniti krajinsko podobo in identiteto prostora.

Z uspešnim usklajevanjem razvojnih potreb turizma in upoštevanjem varovanja okolja ter načel trajnostnega razvoja je mogoče v okolici Bohinjskega jezera nemoteče umestiti nove ureditve in gradnje za potrebe turizma ter obenem ohraniti vse kvalitete prostora.

1.4 METODA DELA

V prvem delu diplomske naloge je na podlagi pregleda literature različnih področij, ki so povezana z obravnavano tematiko umeščanja turističnih objektov znotraj narodnih parkov, raziskanih in predstavljenih nekaj osnovnih pojmov in izhodišč. Z njimi se podrobneje predstavi problematiko, ki jo naloga obravnava. Predstavljeni so problemi razvoja turizma na zavarovanih območjih, posebni pomeni zavarovanih območij narodnih parkov ter primeri tujih pristopov k načrtovanju v narodnih parkih. Izbrani primeri obravnavajo in uspešno rešujejo načine umeščanja novih turističnih objektov znotraj zavarovanih območji in predstavljajo podlago za nadaljne delo.

Pri tem želim izpostaviti aktualno tematiko umeščanja nastanitvenih turističnih objektov na zavarovanih območjih izjemnih naravnih danosti, kot je obravnavani primer ob Bohinjskem jezeru. Posebej je izpostavljen tudi pomen prepoznavnosti kraja ter vizualno-zaznavni vidik kot pomemben faktor, ki vpliva na podobo krajine, njeno privlačnost in ima pomembno vlogo tudi v ohranjanju identitete prostora.

V začetku diplomskega dela ugotavljam, da se obravnavana tematika, konkretni pristopi oz. rešitve za umeščanje novih turističnih objektov na območjih narodnih parkov, ki bi pri

načrtovanju prostora poleg naravovarstvenih zahtev izpostavljali tudi vizualno komponento oz. privlačnost, v strokovni literaturi ne pojavljajo prav pogosto.

Sledi pregled planskih predlogov, prostorskih aktov, zakonskih določil in programske usmeritve razvoja turizma na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru znotraj Triglavskega narodnega parka (v nadaljevanju TNP).

V nadaljevanju je na podlagi občinskih prostorskih planov, ki določajo nova območja za turizem, ter na podlagi prepoznavnih zaključenih prostorskih enot, določeno širše in ožje območje obdelave. Tako opredeljena območja so v nadaljevanju podrobneje opisana in analizirana. Na podlagi skupnih analiz pa so podani kriteriji in končna priporočila za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj obravnavanih območij namenjenih za turizem.

2 TURIZEM IN NARODNI PARKI

Ker diplomsko delo obravnava območje ob Bohinjskem jezeru, ki leži znotraj TNP, sem v naslednjih poglavjih želela podati splošen oris problematike povezane z umeščanjem turističnih nastanitvenih objektov znotraj zavarovanih območij. V začetku je torej predstavljen pristop k prostorskemu načrtovanju oz. urejanju prostora z vidika dveh navidezno konfliktnih si tematik. Na eni strani je obravnavan prostorski razvoj turizma, na drugi pa ohranjanja prostora oz. posameznih naravnih in kulturnih vrednot znotraj zavarovanih območij narodnih parkov. V nadaljevanju so predstavljena tudi zakonska določila oz. omejitve ter možnosti glede umeščanja novih turističnih objektov znotraj narodnih parkov.

2.1 TURIZEM NA ZAVAROVANIH OBMOČJIH

Po definiciji Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN-International Union for the Conservation of Nature) je **zavarovano območje**[1] izrecno namenjeno ohranjanju pestrosti vrst in njihovih življenjskih prostorov, naravnih virov in kulturnih vrednot. Glede na varstvene režime in cilje upravljanja se delijo na šest kategorij, med katere sodijo tudi narodni, regijski in krajinski parki. V njih se posebej poudarja potencial za razvoj (pasivne) rekreacije, doživljanje narave in (trajnostni) turizem (Sovic in Morgan, 2004: 19).

Za ustvarjanje ugodnih razmer za vključevanje zavarovanih območij v turistično ponudbo, ki bi jih bilo potrebno upoštevati po mnenju zgoraj omenjene organizacije, le-ta predlaga naslednja priporočila (IUCN 1994, cit. po Sovic in Morgan, 2004: 19, EUROPAC 1993, cit. po Sovic in Morgan, 2004: 19):

- **Zakonodaja**, ki naj zagotavlja učinkovit sistem zavarovanih območij, naj vključuje tudi kontrolne mehanizme za turistične dejavnosti in razvoj.
- **Nacionalna strategija** in politika **trajnostnega razvoja** naj umeščata zavarovana območja in njihovo neposredno okolico v širši kontekst.
- Turizem naj se razvija **na robu oziroma znotraj zavarovanih območij** samo, če je trajnosten na dolgi rok.
- Na nacionalni ravni kot tudi v posameznih zavarovanih območjih je potrebno izboljšati **informiranost o odnosu med turizmom in zavarovanimi območji**.
- **Turistični sektor** mora spremeniti **politiko v duhu trajnostnega turizma** na robu ali znotraj zavarovanih območij ter svoje delovanje in aktivnosti prilagoditi tako, da postanejo trajnostne.
- Turistični sektor bi moral direktno prispevati k **vzdrževanju naravnih in kulturnih virov** ter bogastev zavarovanih območij, od katerih je odvisna njegova dejavnost.

[1] Definicija zavarovanega območja po merilih IUCN se glasi (IUCN, 1994, cit. po Sovic in Morgan, 2004): »Zavarovano območje je območje kopnega ali morja, ki je namenjeno varstvu in ohranitvi biodiverzitete in naravnih in kulturnih virov in se upravlja prek pravnih ali drugih učinkovitih sredstev.«

- Upravljavci zavarovanih območij in sektor za turizem morajo tesneje **sodelovati** in skupaj oblikovati trajnostne oblike turizma v zavarovanih območjih ter združiti sredstva in znanja.
- Za potrebe delovanj trajnostnega razvoja turizma je potrebno **določiti standarde in varovala**. Turistična podjetja morajo na primer promovirati samo dogovorjene podobe, vrednote in lokacije ter pri promociji uporabljati močna varstvena sporočila.

Sovic in Morgan (2004:19-20) v svojih ugotovitvah navaja, da turizem za zavarovana območja predstavlja na eni strani zanj potencialne koristi, na drugi pa potencialne nevarnosti. Glavne **koristi turizma** za zavarovana območja so:

- zavarovanje naravne in kulturne dediščine (ohranjanje ekoloških procesov in biotske raznovrstnosti ter varovanje kulturne dediščine, ipd.)
- izboljšanje ekonomskih možnosti (nove možnosti za zaposlitev, ipd.)
- izboljšanje kvalitete življenja v domači lokalni skupnosti (podpira estetske, duhovne in druge vrednote ter okoljsko ozaveščenost obiskovalcev in prebivalcev, ipd.)

Kot potencialne **nevarnosti turizma** pa navaja:

- obremenitev okolja (nove poti, smeti, vznemirjanje živali, onesnaževanje okolja,ipd.)
- finančne obremenitve (povečan obisk pomeni tudi naraščanje stroškov upravljanja, zaradi novih potreb po zaposlovanju in storitvah, ipd.)
- družbene obremenitve (več turistov lahko pomeni precejšno obremenitev za lokalno skupnost, boj za rekreacijski prostor in druge storitve, ipd.)

Pri načrtovanju je tako pomembno, da se vzpostavi določeno ravnovesje med koristmi in nevarnostmi, ki jih predstavlja turizem za zavarovana območja. Razvoj turističnih proizvodov in aktivnosti mora s svojo vsebino in značilnostjo spoštovati značilnosti območja in biti sami po sebi trajnostni. Več ko bo turizem prispeval k zgoraj omenjenim koristim za zavarovana območja, bolj bo prispeval tudi sebi v prid. Vzdrževanje visoke kvalitete okoljskih in kulturnih standardov območja pomeni tudi večjo vizualno privlačnost nekega območja ravno s tem pa sta povezana večji obisk in turizem.

2.2 TRIGLAVSKI NARODNI PARK IN TURIZEM

»**Narodni park**[2] je večje, naravno zaokroženo območje z ekosistemi in naravnimi znamenitostmi velikega ali izjemnega pomena za RS. Za večji del območja je določeno strogo varovanje. V Sloveniji je takšen Triglavski narodni park.« (Enciklopedija Slovenije, 1993: 291).

Triglavski narodni park (v nadaljevanju TNP) je kot edini narodni park v Sloveniji območje izjemnih naravnih vrednot nacionalnega pomena, katerega temeljna funkcija je, da **varuje naravno in kulturno dediščino** ter nudi obiskovalcem možnost, da ob neposrednem stiku z naravo bogatijo svoje znanje in doživljajo telesno in duhovno sprostitev. Predstavlja državljanski dogovor o vrednotenju narave in ustreznem obnašanju v njem.

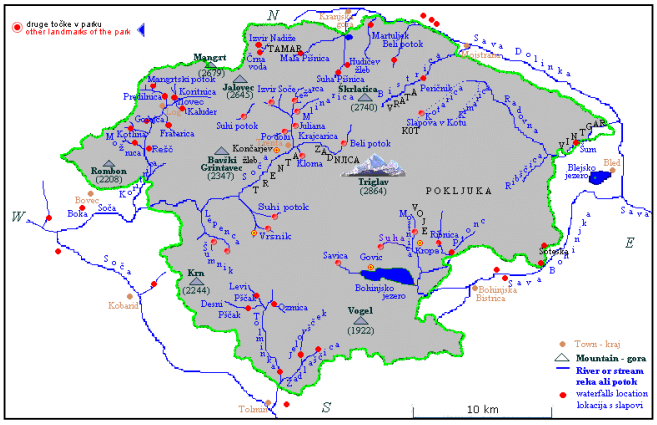

Slika 1: Območje Triglavskega narodnega parka
(Agencija…., 2006)

TNP se upravlja po načelu **vzdržnega, uravnovešenega in usklajenega, trajnostnega razvoja**. Posvetovanje na Bledu junija 2000, ki ga je organiziralo Nacionalno turistično združenje, je turizem pojmovalo kot pomembno gospodarsko vejo. Turizem se mora razvijati tako, da ne ogroža naravnih in kulturnih značilnosti in hkrati spoštuje tako naravo kot potrebe in interese lokalnega prebivalstva. To naj bi zagotavljalo pravi pomen varovanja narave in hkrati turizma, ki se ravna po 'kakovostni blagovni znamki v turizmu' ter predstavlja ustrezno načelo, ki se ga velja držati tudi znotraj TNP in ki mu sledim v diplomski nalogi (Bizjak, 2001:60).

---

[2] Narodni park je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan (Skoberne, 1993).
Prvi narodni park na svetu je bil proglašen leta 1872 na območju Yellowstone v ZDA. Že takrat je zanj veljajo načelo, da je narava zavarovana dobrobit, potreba in radost vseh državljanov ZDA (Bizjak, 2001:60).

TNP letno obišče 1,7 milijona turistov (1997), ki pridejo, da bi uživali v vrednotah parka. Zaradi **varstva izjemnih naravnih vrednot**, kar je eden od poglavitnih vzrokov ustanovitve katerega koli nacionalnega parka, je potrebno, da ima park izdelan tudi ustrezen režim turističnega ali kakršnega koli poseganja vanj. Danes je pri vse bolj množičnem razvoju turizma pomembno upoštevati, da obstajajo neke naravne meje, katerim je potrebno prilagoditi obisk. Hkrati pa je potrebno poskrbeti, da bodo obiskovalci uživali in jim bodo na razpolago vzdrževane poti ter urejeni in neškodljivi dostopi do naravnih znamenitosti, opremljeni z ustreznimi počivališči in kakovostnimi vodniškimi ali informacijskimi točkami z gradivi (Bizjak, 2001:64).

Iz navedenega sledi, da so prav naravna bogastva TNP eden od pomembnejših turističnih potencialnov, ki jih ima nuditi območje Bohinjskega jezera. To pa je obenem tudi izhodišče diplomskega dela.

2.3 TURISTIČNI OBJEKTI V NARODNIH PARKIH

2.3.1 Umeščanje turističnih objektov v narodne parke

V večini narodnih parkov se kljub temu, da so to območja namenjena ohranjanju v interesu naroda, pojavljajo težnje in potrebe po razvoju turizma in rekreacije ter spremljajoče infrastrukture (opremljenosti s potmi, pomožnimi objekti ter prenočitvenimi kapacitetami). Večina teh izjemnih naravnih krajin lahko prenese **omejeno število** obiskovalcev ter smiselno oblikovane in planirane objekte ter spremljajočo infrastrukturo brez negativnih posledic za okolje oziroma brez kakršnihkoli bistvenih izgub prepoznavnih in zavarovanih krajinskih vrednot. Seveda pa mora biti gostota ter umestitev teh objektov nadzorovana ter v skladu s politiko urejanja prostora, ki ponavadi deli območje narodnega parka na osrednje in robno območje. Kot splošno pravilo pa velja umeščanje turističnih objektov na robna območja parka. Politika urejanja prostora v narodnih parkih naj bi se, kar se tiče umeščanja oziroma prisotnosti turističnih objektov, ravnala po principu, kot ga prikazuje spodnja shema (slika 2) (Baud-Bovy, 1998: 117).

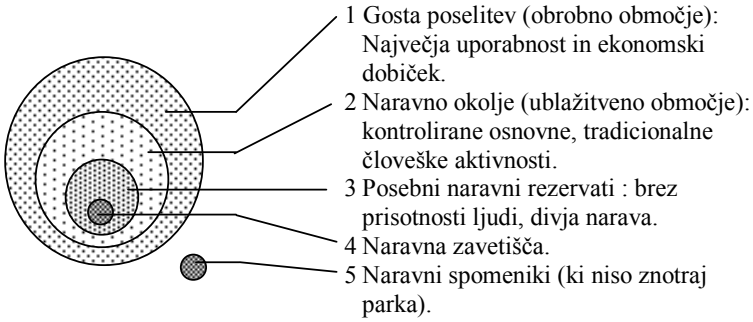

Slika 2: Shematski prikaz posameznih območij narodnega parka (Baud-Bovy, 1998: 117)

V publikaciji (Baud-Bovy, 1998:117-121) navajajo več različnih tipov objektov primernih za posamezna območja narodnega parka. Park delijo na robno območje, naravno okolje, posebne naravne rezervate ter naravna zavetišča. Za obravnavano območje ob Bohinjskem jezeru, bližnja turistična naselja in vasi je značilno, da glede na zgornjo shemo ležijo v večjem delu znotraj naravnega okolja. Le za naselji na vzhodnem delu (Ribčev Laz in Stara Fužina) lahko rečemo, da se že nahajata znotaj robnega območja, saj se nahajata izven osrednjega, a še vedno znotraj širšega zavarovanega območja TNP. Za slednji območji veljajo naslednje smernice:

- **Robno območje**: Prisotnost **turističnih in rekreacijskih objektov** ter vse spremljajoče infrastrukture (nastanitveni in gostinski objekti, športni objekti, območja za piknik, ipd.), s strogo kontrolo nad primerno umeščenostjo in kvaliteto objekta. Najprimerneje je, da so objekti v gruči, združeni na enem mestu, blizu dostopnih cest ter obstoječih naselbin. Uporablja naj se tip rekreacije, ki je primerljiv s tistim v primestnih parkih.
- **Naravno okolje**: Prisotne so lahko **manjše ureditve** za posamezne športne aktivnosti (za čolnarjenje, plavanje, jadranje, ribolov, ipd.), **manjši gostinski objekti** za preskrbo s hrano ter **začasne nastanitvene kapacitete** kot so (avto)kampi ali manjši nastanitveni objekti (t.i. eko-lodges). To so neke vrste turistični objekti, ki združujejo filozofski vidik in principe ekoturizma: so previdno, skladno vključene v svoj okoljski prostor in so naravnane tako, da imajo neko izobraževalno funkcijo in nudijo neko prvobitno izkustvo, stik z naravo. Ti objekti imajo omejene kapacitete (navadno 25 do 80 postelj), so zgrajeni iz naravnih materialov ter posnemajo lokalno tradicionalno arhitekturo in gradbene metode, ki pa se izvajajo z občutkom za ranljivost prostora in z ozirom na okoljevarstvene vidike (podobno kot naše gorske postojanke v TNP).
  Ob vhodu v območje parka je lociran **informacijski center**, ki obiskovalcem nudi najrazličnejše informacije (karte, brošure, razglednice, nasvete, ipd.) o parku, njegovem pomenu in raznih aktivnostih ter ostalo turistično ponudbo. Center je lahko situiran tudi ob večjem parkirišču, ki služi kot izhodišče za izletnike, obiskovalce oziroma turiste, z možnostjo navezave na javna prevozna sredstva (avtobusi, vlaki, gondole, itd.) (Baud-Bovy 1998:117-121) .

2.3.2 Umeščanje turističnih objektov v neposredni bližini jezera

Kot navaja Marušič (2001:50-54) se v prostoru velikokrat pojavlja želja po postavitvi objektov na najbolj izpostavljenih, vidnih in na sploh najbolj **vizualno privlačnih območjih.** Ta so zlasti privlačna za turistične delavce pri gradnji novih turističnih objektov in ureditev v okolju. Takšen način postavitve objektov v večini vodi v **razvrednotenje krajine** oziroma izničevanje privlačnosti krajine, kakršna je bila pred zgraditvijo objekta. S tem si lahko turizem **izniči lasten krajinski potencial**. Tako se na primer turizem kot dejavnost polasti neke skupne dobrine, kot je na primer obrežje jezera ali reke, in jo izloči iz dosega javne rabe. Ravno v tem pa se pokaže najbolj pogost spremljevalec vseh turističnih posegov: **konflikt med interesom turističnega gospodarstva in javnim interesom** za rabo iste krajinske dobrine.

V okolici Bohinjskega jezera so se v preteklosti velikokrat pojavljali konflikti zaradi želje po umestitvi objektov na t.i. »elitnih lokacijah« ob obali jezera oz. na lokacijah v njegovi neposredni bližini (npr. na zahodnem robu Stare Fužine, na Vrtovinu), ki omogočajo neposreden stik z jezerom. Podoba oz. pogled na jezero in njegovo okolico predstavlja največjo turistično atrakcijo tega območja. Gradnja ob samem jezeru bi zagotovo pomenila vsaj do neke mere razvrednotenje obstoječe privlačnosti te izjemne krajine.

Podoben primer, kot je obravnavano Bohinjsko jezero, je območje Blejskega jezera. Zanj Ogrin (1989) navaja, da sodi v krajinskem in naravovarstvenem ter kulturno-zgodovinskem simbolnem pogledu v sam vrh nacionalnih prostorskih vrednot. Obdajajo ga okoliške gore, ki skupaj s kulturno-zgodovinskimi spomeniki ustvarjajo morda našo najvrednejšo kulturno krajino.

Primer Blejskega jezera navajam kot podoben primer krajine z izjemnimi naravnimi vrednotami. Del obale Blejskega jezera je že poseljen, zlasti večji turistični objekti, locirani neposredno ob sami obali jezera brez kakršnegakoli ločevalnega zelenega pasu, pa so do neke mere že izničile naravni krajinski potencial tega območja (slika 3 in 4). Tudi Pogačnik (1996:50) je kritičen do nespremenljive obremenitve vidnega okolja jezera, za obstoječi casino in hotelsko pozidanost vzhodne obale meni, da so s tem »postopno razvrednotili vzhodno obalo v strnjeno zazidalno gmoto, ki je aglomerat različnega arhitekturnega izrazja« (Pogačnik, 1996:50).

Slika 3: Pozidana obala Blejskega jezera

Slika 4: Pozidana obala vzhodnega dela Blejskega jezera

Obala oz. rob jezera predstavlja v krajini izstopajočo prvino in ima pomembno vlogo v krajinski sliki oz. celostni podobi ter vtisu, ki ga ponuja obiskovalcem. Pri načrtovanju novih umestitev na območju kot je Bohinjsko jezero je pomembno, kar ugotavlja Ogrin tudi za Bled, da je prva naravnanost **ohranjati in stopnjevati naravne prvine** kjerkoli je to možno, zlasti ob jezeru, **graditi pa v čim večjem odmiku** od njega (Ogrin, 1989, str. 70).

2.3.3 Umeščanje turističnih objektov in ohranjanje podobe krajine

Kot trdi Marušič (2001:50), sta podoba turističnih in rekreacijskih objektov in njihov položaj v prostoru nemalokrat deležna kritike in nasprotovanj. Pri oblikovanju in umeščanju turističnih objektov v prostor je eden najbolj pomembnih dejavnikov »duh okolja«. Zlasti še v območjih, kot so narodni parki, kjer so prepoznane določene prvine narave in izjemnost krajine, so pomembna **vplivna območja jezera** ter **tipični pogledi.** Zaradi neustreznih turističnih objektov in naprav ne sme priti do razvrednotenja okolja. Opozarja pa tudi na nevarnost nevarnost okoljsko neobvladanega prodora turizma na območjih najobčutljivejših (in turistično atraktivnih) ekosistemov.

Tudi po mnenju Pavlihe (1998), ima pri sooblikovanju krajinske podobe zavarovanega območja arhitektura pomembno vlogo, saj ob sami krajinski sliki predstavlja najbolj izpostavljen in najobčutljivejši element podeželja.

S pomenom identitete oz. prepoznavnostjo določenega prostora oz. kraja se ukvarja tudi Kučanova (1998), ki pa za območje ob Bohinjskem jezeru ugotavlja, da imajo nekateri krajinski prizori oz. motivi, ki pa vključujejo tudi arhitekturne elemente, pomembno vlogo v prepoznavnosti tega kraja.

Pogačnik (1996:54) v odnosu do arhitekture oz. podobe naselij navaja, da je Bohinj oz. vidno-oblikovno in naravno krajinsko celoto Bohinjskega jezera z vsem okoliškim gorovjem ter ledeniško ravnico, ki vključuje vas Staro Fužino ter turistični naselji Ukanc in Ribčev Laz, potrebno varovati in ohranjati njegovo identiteto, zlasti »znamenite bohinjske panorame«. V tej alpski jezerski pokrajini smatra kot največjo oblikovno vrednoto jezera njegovo relativno naravno prvobitnost. Da se danes na območju ob Bohinjskem jezeru ne nahajajo večji turistični hotelski kompleksi, obstoječi pa so razmeroma umaknjeni pogledom za drevje oz. da se je Bohinj »izognil turistični graditeljski eksploziji« je prednost tega območja, dobrina, ki je danes redka in iskana.

2.3.4 Problem umeščanja turističnih objektov in vizualna privlačnost krajine

Poleg ohranjanja tipičnih pogledov ima v podobi krajine pomembno mesto tudi njena vizualna privlačnost. Steinitz (1990) v svoji raziskavi za narodni park Acadia v ZDA izpostavlja pomen upoštevanja in integriranja visoke vizualne privlačnosti ter ekološke integritete. To naj bi bil pristop k prostorskemu urejanju oz. trajnostnemu razvoju znotraj narodnih parkov. Ugotavlja, da je poleg naravovarstvenega pristopa pri trajnostnem razvoju danega območja pomembno tudi upoštevanje vizualne privlačnosti območja.

Pri tem ugotavlja, da ima poseben pomen tudi t.i. »prvi vtis« oz. pogledi na območje v smeri prihoda. Prisotnost oz. odpiranje bolj privlačnih pogledov ob samem vstopu na območje pomembno vpliva na splošno, končno predstavo oz. vtis, ki ga bodo imeli obiskovalci o samem kraju. Največjo všečnost pa po njegovih raziskavah ljudje izražajo do

krajin, ki vsebujejo manj grajenih sestavin, več daljnih pogledov z razgibanim terenom in prisotnostjo narave oziroma odsotnostjo človekovega vpliva (Steinitz, 1990).

Po ugotovitvah Steinitza (1990), objekti predstavljajo prostorsko prvino, ki pri oceni privlačnosti pogledov učinkujejo kot negativni, manj privlačen prostorski element. Pogled na območje, kjer se nahajajo tudi objekti, je torej manj privlačen. Obiskovalci imajo raje poglede na naravno pokrajino (gozd, jezero, gore,ipd.) kot na objekte. Kljub temu pa jih privlači pogled na kulturno krajino. V primeru, da so v prostoru prisotni objekti, raje vidijo objekte in način gradnje, ki posnema lokalne značilnosti v arhitekturi in grajenem vzorcu, kakor moderne gradnje, ki v prostor vnaša novo, prostoru tujo pozidavo.

Glede na zgornje ugotovitve je na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru potrebno posebno pozornost nameniti ugotavljanju privlačnosti pogledov oz. območja, zlasti ob vstopni cesti do jezera skozi Ribčev Laz. Glede na njihovo privlačnost jih je potrebno ustrezno sanirati oz. integrirati v samo zasnovo oblikovanja krajine ter jih upoštevati tudi pri umeščanju novih objektov. Pri umeščanju novih objektov je potrebno zagotoviti, da bodo ti vizualno čim bolj skladni z obstoječo podobo naselij oz. vasi in da bodo v svoji zunanji podobi v čim večji meri posnemali lokalne arhitekturne značilnosti.

2.3.5 Tuji primeri umestitve novih nastanitvenih objektov znotraj narodnih parkov

Pri iskanju in pregledu literature, ki bi se ukvarjala s problematiko oz. z načrtovanjem umeščanja novih turističnih nastanitvenih objektov znotraj narodnih parkov, sem zasledila le malo takih, ki bi obravnavala območja, ki bi jih lahko glede na geografske značilnosti (jezero, gore, gozdovi,..) primerjala z območjem ob Bohinjskem jezeru. Ugotovila sem, da enega bolj dodelanih primerov predstavlja pristop, ki so ga oblikovali za kanadske narodne parke (Redeveloping guidelines…, 1999). V Kanadi so za celotno območje narodnih parkov izoblikovali skupne smernice za urejanje »robno ležečih komercialnih nastanitev in mladinskih centrov« (v originalu »Outlying commercial accommodations and hostels in the Rocky Mountain National Park«, v nadaljevanju OCA), ki veljajo za vse kanadske narode parke.

Pri urejanju narodnih parkov v Kanadi izpostavljajo **celovit pristop** ter na prvo mesto postavljajo **ohranjanje ekološke integritete** narodnih parkov. Za posamezne lokacije v zvezi z arhitekturo in umestitvijo novih objektov v narodnih parkih podajajo smernice, naj bo gradnja čim manj opazna v prostoru in skladna z lokalno arhitekturno tipiko. Novi grajeni elementi naj se v prostor postavljajo čim bolj **skladno z okolico** ter posnemajo obstoječ način in vzorce pozidave (Redeveloping guidelines…, 1999).

Primeri umeščanja turističnih nastanitvenih objektov znotraj Kanadskih narodnih parkov

Znotraj kanadskih narodnih parkov so izoblikovali sledeč pristop k reševanju problema povečanja turističnih nastanitvenih kapacitet. Pri iskanju možnosti za povečanje turističnih nastanitvenih kapacitet so za vsako lokacijo, kjer se že nahajajo obstoječi turistični objekti, glede na **značilnosti, karakteristike izbranih lokacij** (teren, obstoječa raba, okolica, dostopnost,...) in razvojne smernice (kazalce rasti povpraševanja, zasedenost objektov,..) podali določena priporočila. V nadaljevanju prikazani primeri (slika 5, 6, 7 in 8) prikazujejo, kako so pristopili k načrtovanju umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov oz. povečanju kapacitet na posameznih lokacijah znotraj parka.

Na podlagi pregleda zgoraj omenjenih primerov, sem ugotovila, da je na območju, kot je obravnavano območje ob Bohinjskem jezeru, potrebno upoštevati naslednja priporočila:

- oblikovanje smiselno zaključenih območji namenjenih širitvi turistične ponudbe oz. umestitvi novih nastanitvenih turističnih objektov

Meje območji namenjenih širitvi turistične ponudbe oz. umestitvi novih nastanitvenih turističnih objektov predstavljajo območja oz. posamezne smiselno zaključene celote, kamor še lahko segajo umestitve novih turističnih objektov in njihovi vplivi oz. spremljajoča infrastruktura in zunanje ureditve. V vseh primerih gre za širitev obstoječih območij namenjenih za turizem, se pravi območij, kjer so že umeščeni posamezni turistični nastanitveni objekti. Meje širjenja omenjenih območij se določijo glede na prostorske značilnosti tako, da potekajo po v prostoru izrazitejših oz. bolj prepoznavnih linijah, kot so obstoječe ceste, gozdni rob ali obstoječa pozidava, rob naselja. Zgoraj opredeljene meje predstavljajo smiselno zaključena območja kamor se lahko širi nova gradnja oz. do kamor lahko sega njen vpliv.

- potrebne prenove objektov

Na posameznih lokacijah glede na funkcionalno stanje objekta oz. podoba obstoječih nastanitvenih objektov določajo potrebne prenove oz. možnosti za spremembo namembnosti ali dozidavo. S tem bi lahko povečali število nastanitvenih kapacitet ali pa pripomogli k njegovi večji privlačnosti. Pri tem v veliki meri promovirajo posnemanje lokalne arhitekturne tipike ter uporabo naravni materialov, zlasti uporabo lesa.

- ustrezen tip in način umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov

Tip in umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov se določi na podlagi posnemanja obstoječih objektov in vzorcev pozidave oz. umestitev. Le ta posnema ali dopolnjuje obstoječe grajeno tkivo tako, da so novi objekti umeščeni bodisi med obstoječimi objekti kot zapolnjevanje vmesnih prostih odprtih površin oz. vrzeli ali pa v njihovi neposredni bližini obstoječih objektov kot nadaljevanje obstoječega grajenega vzorca. Pri tem tip novih objektov določijo prav tako glede na obstoječe turistične objekte tako, da jih z manjšimi odstopanji posnemajo v velikosti, dimenzijah in arhitekturni oblikovanosti.

Namen omenjenega posnemanja pri umeščanju novih namestitvenih turističnih objektov je, da bi novi objekti delovali čim bolj skladno s svojo okolico.

- dostop, navezava na obstoječo infrastrukturo

Novi objekti so vedno v neposredni bližini obstoječih, tako da izrabijo že obstoječe poti, cestne povezave in ostalo infrastrukturo. Pri umestitvi manjših objektov (primer bungalovskih tipov) promovirajo tudi dislocirano parkiranje na enem mestu ter peš poti, ki povezujejo parkirišče z objektom.

- možnost izgradnje novih objektov oz. določitev števila povečanja kapacitet

Glede na zgoraj opredeljene meje širjenja zazidljivih območij, potrebe, povpraševanje in prostorske možnosti, ki jih ponuja dana lokacija, podajo priporočila oz. možnosti za umestitev novih objektov. Pri tem stremijo k strnjeni, gručasti gradnji, tako da je poseganje v prostor čim manjše oz. čim bolj racionalno.

- oblikovanje odprtih površin

Na posameznih lokacijah določijo tudi mesta za nove zasaditve oz. priporočajo uporabo zelenih zastorov. Z njimi zakrijejo določene manj kvalitetne oz. vizualno manj privlačna mesta in objekte na sami lokaciji, kot so npr. servisni objekti, območja zbirališč odpadkov, ipd.

- umestitev objektov v bližini večjih vodnih površin (jezera, reke)

V primerih, kjer se lokacija nahaja v bližini jezer oz. rek, nove nastanitvene turistične objekte umeščajo v ustreznem odmiku od obstoječih vodnih teles. Neposredno v obvodni prostor ne posegajo, s čimer bi lahko razvrednotili naravne kvalitete tega prostora in njegovo vizualno privlačnost.

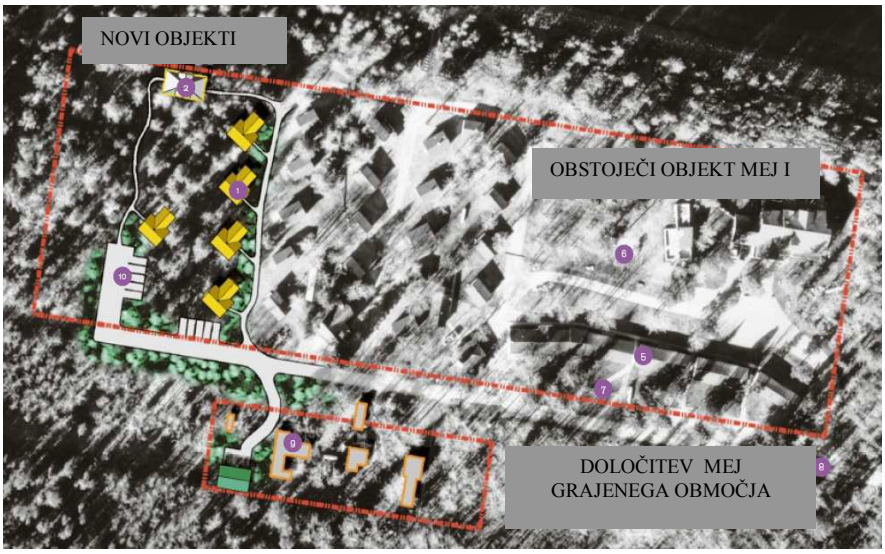

Slika 5: Prikaz umeščanja novih objektov v neposrednji bližini obstoječih in po snemanje načina in tipa gradnje (številke se nanašajo na originalni dokument) (Redeveloping…,1999)

Slika 6: Prikaz umeščanja novih objektov z zapolnjevanjem vmesnih praznih prostorov (številke se nanašajo na originalni dokument)
(Redeveloping…,1999)

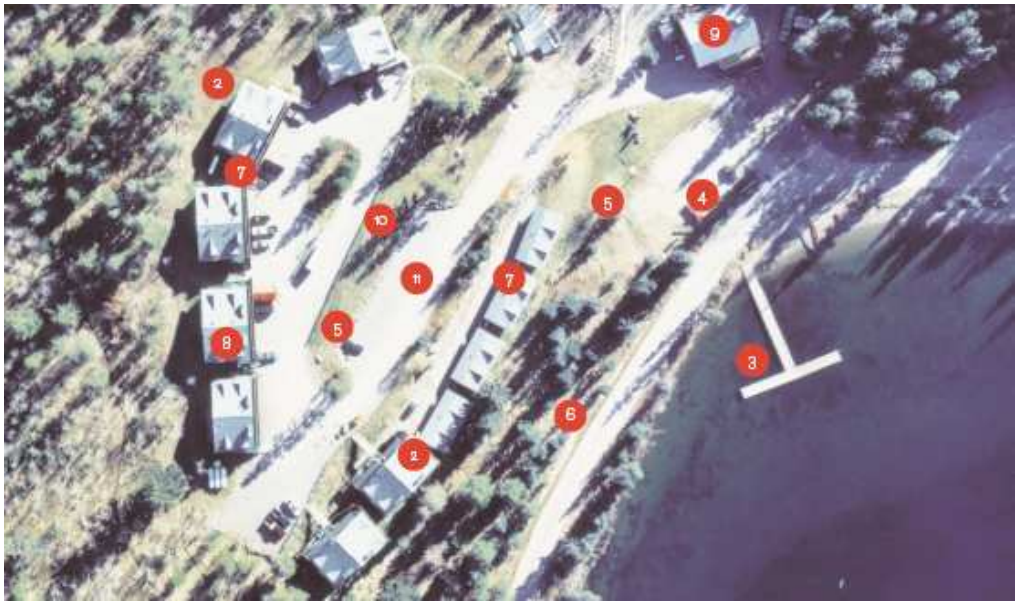

Slika 7: Prikaz racionalne gručaste gradnje turističnih objektov z zelenim ločevalnim pasom med objekti in jezerom (številke se nanašajo na originalni dokument)
(Redeveloping…,1999)

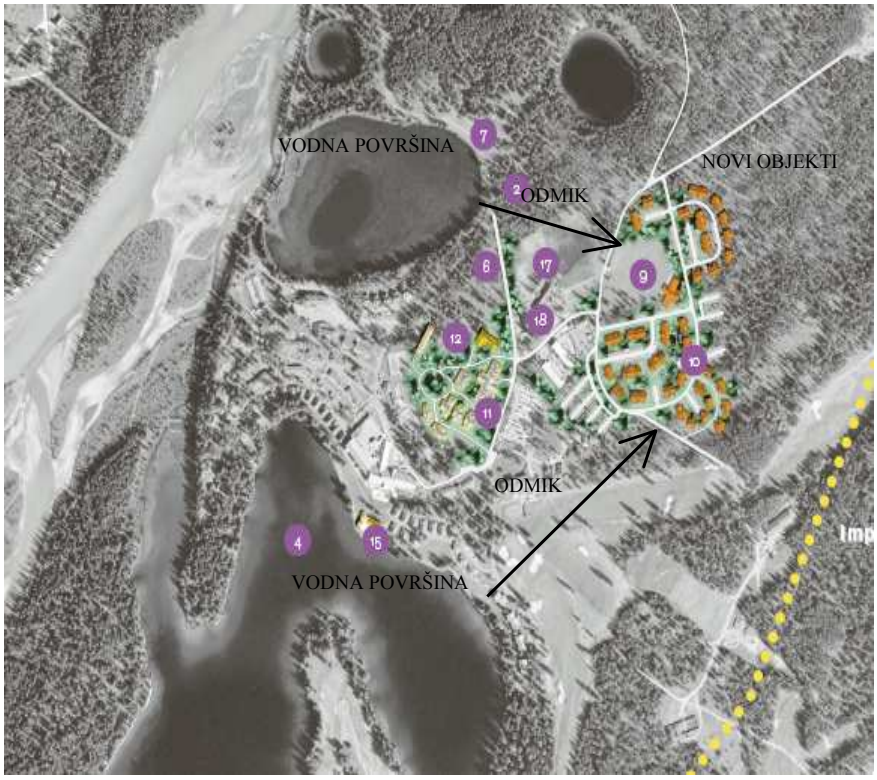

Slika 8: Prikaz odmikanja novih objektov od vodnih površin in strnjena gradnja v navezavi na obstoječe cestno omrežje (številke se nanašajo na originalni dokument) (Redeveloping…,1999)

3 PREDSTAVITEV ŠIRŠEGA OBMOČJA

3.1 BOHINJSKO JEZERO IN NJEGOVA OKOLICA

Širše območje, ki ga obravnava diplomsko delo, je Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica (slika 9). To območje se nahaja na zahodnem delu občine Bohinjske Bistrice, ki že predstavlja območje znotraj zavarovanega območja TNP. Meja ožjega območja TNP poteka v neposredni bližini južnega oziroma vzhodnega roba jezera, po obronkih vasi Stara Fužina in Ribčevega Laza. Meja širšega območja poteka nekoliko bolj proti vzhodu, za naseljem Ribčev Laz v Spodnji dolini, Zgornjo dolino pa preči pred Srednjo vasjo.

Naslednja poglavja nekoliko podrobneje predstavljajo širše območje obdelave, ki zajema Bohinjsko jezero in njegovo bližnjo okolico in sicer:

- prostorske značilnosti,
- turizem (razvoj in programske usmeritve),
- zakonske omejitve (glede novogradenj) in
- zavarovana območja.

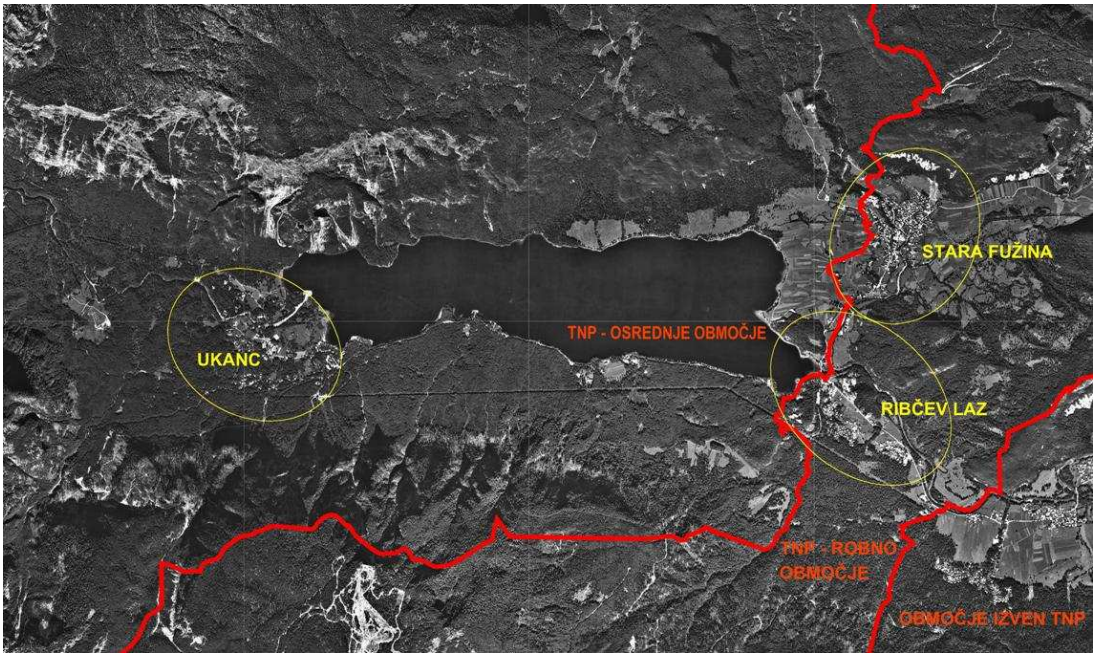

Slika 9: Shematski prikaz širšega območja obdelave (jezero z bližnjimi turističnimi naselji in vasmi) ter prikazanimi mejami osrednjega in robnega območja TNP
(podloga: Ortofoto…., 2006)

3.2 PROSTORSKE ZNAČILNOSTI ŠIRŠEGA OBMOČJA OBRAVNAVE

Geomorfologija in topografija

Bohinj leži v severozahodnem delu Slovenije. Je alpsko kotlinsko območje v povirju Save Bohinjke, ki se razteza v vzhodno-zahodni smeri v dolžini 20 km in širini največ do 5 km. Obravnavani prostor je tudi del območja TNP.
Bohinjsko jezero je ledeniškega izvora. Njegovo okolico pa je močno zaznamovala ledeniška preoblikovanost površja. Značilne geomorfološke prvine so tudi kratka, strma in prepadna ostenja, ki so zlasti izrazita na severnih pobočjih, ki se ponekod spuščajo tik do jezera. Za to območje značilne morfološke prvine so zlasti ohranjeni ledeniški ostanki (čelni morenski nasipi posuti z velikimi balvani) in poteze, ki so jih vrisale ledeniške vode (vintgarske soteske ali korita, prodnate terase). Območje, zlasti strma severna in južna pobočja, so prepredena tudi s številnimi hudourniki, ob vznožju sten pa zasledimo tudi melišča. Ti elementi so pomemben del krajinske zgradbe in kot taki tudi pomemben del turistične ponudbe.

Zaradi pojava karbonatnih kamnin so Julijske Alpe močno zakrasele. Bohinjska dolina je zapolnjena s kvartarnimi sedimenti – morenski material je prisoten na celotnem območju. Usmerjena je od zahoda proti vzhodu. Zgornje dolina je zaradi obilnega nasipavanja z vršaji potokov reliefno bolj uravnana (koritasto dno), Spodnja dolina, ki jo je vrezala Sava Bohinjka, pa je širša in bolj razgibana (Alpski svet, 1998: 57-58).

Hidrologija

Vodnatost Bohinjskega konca zaznamuje predvsem zakraselost oziroma visokogorski kras. Voda, ki izginja v apnenčevo votlo notranjost v višjih legah, prihaja na dan večinoma v številnih močnih kraških izvirih, kot je slap Savica v Bohinju. Ob dežju se pojavijo številni hudourniki, ki po erozijskih žlebovih in grapah iz višjih leg prinašajo material, ki ga nato odlagajo v obliki vršajev ob rob Bohinjskega jezera.

Bohinjsko jezero leži v ledeniško preoblikovani dolini v jugozahodnem delu Julijskih Alp in je največje slovensko naravno stalno jezero. Dolgo je 4100 metrov, široko 1200 metrov in doseže globino 45 metrov. Velikost jezera se spreminja, kar dokazujejo plasti jezerske krede. Zadnja umikanja so lepo vidna v treh izrazitih jezerskih terasah na polju med jezerom in Staro Fužino. Glavni površinski pritok je Savica, ki priteka na dan v močnem kraškem izviru pod Komarčo kot podzemeljski odtok z zgornje Komne, v številnih izvirih pa prihaja voda v jezero iz severne strani. Na jugozahodnem delu odteka iz jezera Jezernica, ki se po nekaj metrih z Ribnico združi v Savo Bohinjko (Alpski svet,1998: 59-60).

Vegetacija

Od vegetacijskih sestojev je na območju najbolj zastopan gozd, ki pokriva največji delež površja. Obsežna območja alpskega sveta poraščajo bukovi, bukovo-jelovi, bukovo-macesnovi in smrekovi gozdovi. Strma prisojna pobočja pod Vogarjem v Bohinju porašča združba črnega gabra in žarkaste košeničice. V višjih in bolj strmih predelih ima gozd velikokrat tudi varovalno funkcijo. Na dnu alpskih dolin, kjer je bolj vlažno in hladno in je snežna odeja dolgotrajnejša, je alpski bukov gozd s smreko in jelko. V višjih legah je vse manj bukve, drevesnemu sloju pa se pridruži macesen, kjer je veliko kotanjastih površin z zastajajočim hladnim zrakom pa se pojavlja smrekov gozd. Na prodiščih ob alpskih rekah so obsežna vrbišča z vmesno združbo snežno belega repuha. Posebna vrsta rastišč so tudi melišča pod stenami, ki dajejo skromne možnosti za rast (Alpski svet,1998: 61).

Raba tal

Največji delež območja pokriva gozd. Primarna kmetijska raba tal je pašnokošni sistem živinoreje, ki danes upada. Ta raba se je izoblikovala na podlagi izrabe planinskih prisojnejših in bolj izravnanih pobočnih teras Zgornje Bohinjske doline in senožet na osojnih legah planotastega dela Spodnjih Bohinjskih hribov. Izravnano dno Bohinjske doline v večini pokrivajo travniki, maloštevilne njive ter posamezne vasi in naselja. Danes je prisotno zaraščanje planin in spreminjanje namembnosti v počitniška naselja (Marušič, 1998).

Nekoliko podrobneje je raba tal predstavljena na naslednji strani (slika 10).

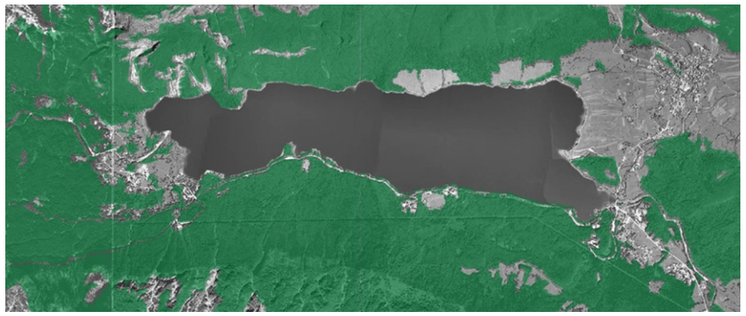

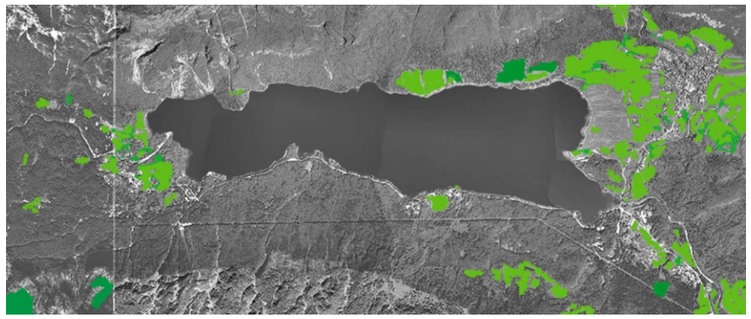

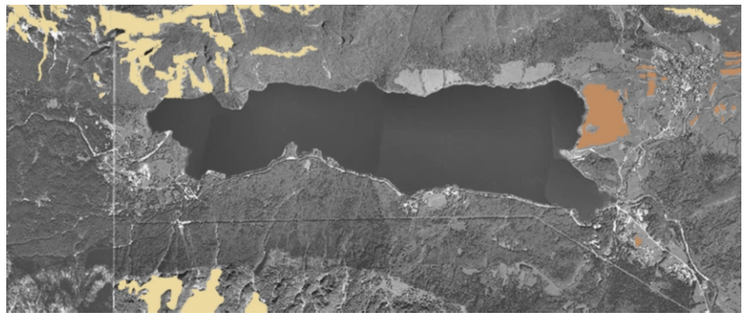

1. GOZDNE POVRŠINE

Gozd predstavlja najbolj obsežen delež površinskega pokrova ter pokriva v večini razmeroma strma, težje dostopna pobočja, kjer ima velikokrat tudi varovalno funkcijo. Izkrčen je le v ravninskih predelih, kjer so se zaradi večje primernosti reliefa razvila naselja, oblikovale obdelovalne površine ter prometnice.

2. TRAVNATE IN PAŠNE POVRŠINE ter OBMOČJA ZARAŠČANJA

Travnate in pašne površine se pojavljajo razdrobljeno v bližini naselij, prav tako v položnejših ali ravninskih predelih dolinskega dna, kjer pa se ob gozdnem robu ponekod že pojavlja proces zaraščanja.

3. KMETIJSKE POVRŠINE (njive in vrtovi) ter OBMOČJA ODPRTIH STRMIH POBOČIJ (suha odprta zemljišča s posebnim rastlinskim pokrovomm)

Nekoliko večje območje kmetijske rabe se nahaja le ob vzhodnem robu jezera, drugače pa je ta raba razpršena v obliki manjših njiv in je v prisotna manjšem deležu ob vaseh v ravninskih predelih. Medtem pa se strma odprta zemljišča pojavljajo v višjih predelih severnih in južnih pobočij.

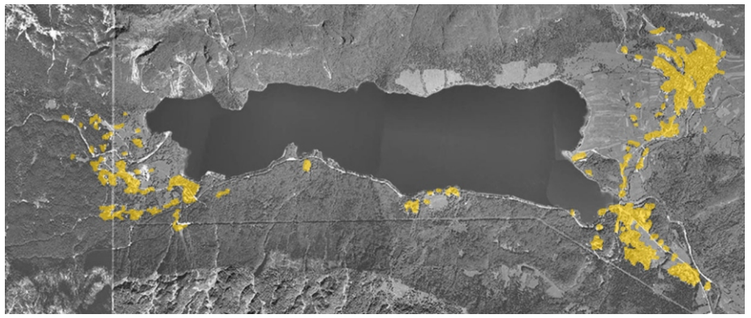

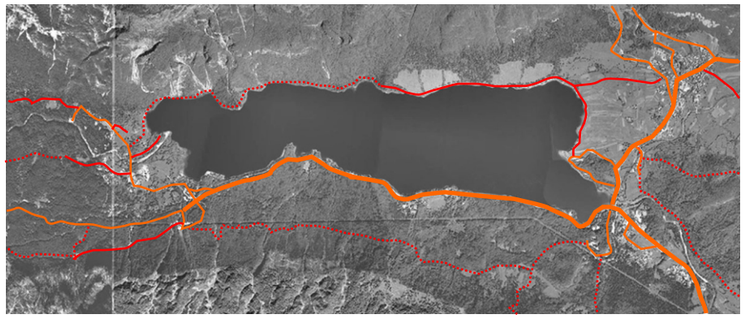

4. VODNE POVRŠINE

Vodne površine predstavljajo jezero, reke, hudourniki, zamočvirjena zemljišča, prikazano pa je tudi okvirno vodovarstveno območje. Voda je tisti del površinskega pokrova, ki deluje najbolj prepoznavno v prostoru in mu daje svojevrsten značaj.

5. POZIDANA IN SORODNA ZEMLJIŠČA

V okolici jezera in Bohinjskega konca prevladujejo vaška naselja gručastega tipa, večinoma brez pravega reda. Večje strnjene gruče zasledimo ob večjih prometnicah. Vas Stara Fužina na vzhodni strani je nastala ledeniški čelni moreni, naselje Ribčev Laz pa na spodnjem delu vršaja Suhe. Na zahodu je gručasto razpršeno naselje Ukanc. Severni rob jezera je nedostopen in reliefno neprimeren ter je tako ostal neposeljen.

6. CESTNO OMREŽJE

Glavna regionalna cesta pripelje iz Bohinjske Bistrice v Ribčev Laz, kjer se razcepi proti Ukancu ter Stari Fužini. Po vaseh in naseljih so speljane ožje lokalne poti, ki se proti severu slepo končajo pri slapu Savica. V bližnji okolici in v zaledjih naselij so speljane ožje lokalne predvsem dovozne makedamske poti. Okolica jezera pa je prepredena tudi z številnimi sprehajalnimi in kolesarskimi potmi.

LEGENDA:

1. GODZ
2. TRAVNATE, PAŠNE POVRŠINE
   ZARAŠČUJOČE POVRŠINE
3. KMETIJSKE POVRŠINE
   OBMOČJA ODPRTIH STRMIH POBOČIJ
4. REKE
   VODOVARSTVENA OBMOČJA
   ZAMOČVIRJENA ZEMLJIŠČA
   JEZERO
5. POZIDANA IN SORODNA ZEMLJIŠČA
6. REGIONALNA CESTA
   LOKALNA CESTA
   LOKALNE MAKEDAMSKE POTI
   PeŠ POTI

Slika 10: Raba prostora po posameznih sklopih - Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica
(Podloga: Ortofoto..., 2006)

Prometna infrastruktura

Obravnavano območje imenujejo tudi »Bohinjski kot«, kar že samo po sebi da vedeti, da je Bohinj nekje na koncu poti. V preteklosti je bil teže dostopen. Šele konec 18. stoletja je bila v Bohinj prvič speljana cesta skozi Sotesko, ki ga je trgovsko, gospodarsko in kulturno močneje povezala z Gorenjsko. Leta 1906 je izgradnja železnice prvič odprla Bohinj širšemu svetu in pripeljala tudi prve turiste (Arhitekturno …, 1996).

Glavna prometnica iz Bleda poteka skozi Bohinjsko Bistrico po Spodnji bohinjski dolini do slapa Savice, skrajne dostopne točke na zahodu doline. Regionalna cesta povezuje tudi vasi Zgornje bohinjske doline in Bohinja s Pokljuko in Jelovico. Bohinj ima gosto mrežo gozdnih cest, ki potekajo po ranljivem razgibanem reliefu. Prostor ponuja tudi dobre možnosti za kolesarjenje z urejenimi kolesarskimi potmi ter urejene peš poti za sprehode v naravo. Okolica Bohinjskega jezera je eno glavnih izhodišč za izletnike in pohodnike, s številnimi izhodišči za izlete in opremljenimi gorskimi potmi po okoliških Julijskih Alpah.

Do Bohinjskega jezera ter skozi Zgornjo in Spodnji dolino vodi tudi javni avtobusni promet z glavnim postajališčem v Bohinjski Bistrici. Do Bohinjske Bistrice vodi tudi javni železniški promet, ki nudi možnost organiziranega prevoza avtomobilov z vlakom. Železnica skozi predor povezuje Bohinjski konec tudi s Primorsko. Po njej poteka potniški promet (ljudje se vozijo z Baške grape na delo na Jesenice), tovorni promet, avtovlak ter muzejski vlak.

Slika 11: Shema glavnih prometnih povezav – širše območje obravnave (rdeča – asfaltne regionalne in lokalne prometnice, rjava – stranske makedamske poti) (Bohinj, 2006)

Grajeno tkivo - značilnosti in struktura

Bohinj spada po delitvi arhitekturnih regij v skupino gorenjskih regij. Najbolj razpoznavno in temeljno skupno značilnost gorenjskih arhitekturnih krajin so oblikovale krajinske dominante: cerkve, gradovi, zamenja, kozolci in celo posamezne stavbe. Naselja so prilagojena okolju in rabi prostora ter tako že v ravninskem delu oblikovana v vseh različicah, v gorskih predelih pa so še bolj izrazito naslonjena na lokalne terenske značilnosti (Fister, 1993).

Bohinj je kot arhitekturna krajina nastal na primorski strani gorenjske arhitekturne regije in ima izrazito samostojno identiteto. Glede na oblikovanje naselij in krajinske dominante so v arhitekturni krajini Bohinja prepoznavni naslednji trije sklopi naselij (Fister, 1993):

- naselja so postavljena ob robu doline, **gručasto** razrasla ob komunikacijah. Parcele so **nepravilno razporejene** po terenu, arhitekturne dominante (cerkve, ipd.) pa so največkrat ločene in v bližini naselij, primer: Stara Fužina (slika 12).
- naselja so obcestna in nepravilna, parcele pa so poljubno razporejene ob komunikacijah, dominante ležijo ob naseljih.
- naselja so grajena na pobočjih kot »planšarska«, po vzoru iz doline ali z razdrobljeno razporeditvijo in so brez dominant ali je ta izjemoma prisotna, vendar povsem ločena.

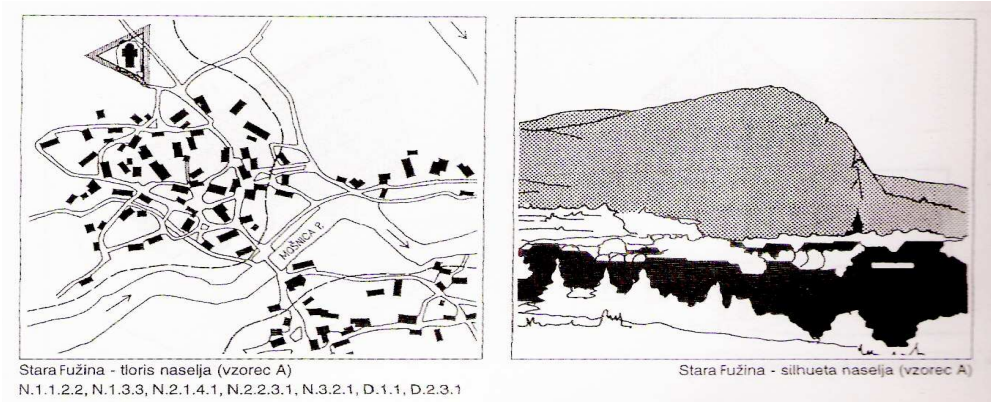

Slika 12: Stara Fužina – poselitveni vzorec in silhueta naselja
(Fister, 1993: 86)

Naravna dediščina

Pomemben del naravne dediščine na širšem obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru predstavljajo zavarovane naravne vrednote. V nadaljevanju so predstavljene nekatere najbolj značilne naravne vrednote, ki hkrati predstavljajo tudi eno pomembnejših turističnih atrakcij na tem območju. Mednje sodijo lepo vidni sledovi poledenitev, ki se kažejo v zgornji dolini, ki ima značilno obliko črke »U« ter značilna t.i. ledeniška vrata med dvema hriboma, Rudnico in Studorjem. V naseljih in vaseh v neposredni bližini jezera (Ukancu, Ribčevem Lazu in Stari Fužini) so lepo vidne ledeniške groblje (morene), porasle z gozdom, vmes pa so posejane veliki ledeniški balvani. Na območju Bohinja so zavarovane tudi globoke soteske – korita (Mostnica in Ribnica), ki so jih zaradi velikih višinskih razlik ledeniški odtoki iz Triglavskega pogorja vrezali v pokrajino. V steni Pršivca so obsežni podzemni labirinti, kjer se nahaja tudi zavarovani Govic - občasni bruhalnik s slapom. Ob prelomu v steni Komarča privrejo na dan vode iz doline Triglavskih jezer kot slap Savica, ki je skupaj s Savico – pritokom v Bohinjsko jezero, prav tako evidentiran kot zavarovana naravna dediščina.

Med najpomembnejše naravne danosti Bohinja sodijo: Bohinjsko jezero, Sava Bohinjka, slapovi in korita, razgledniki in gore (Jenštrle, 2000).

Spodnje fotografije so bile narejene ob terenskih ogledih območja, predstavljajo pa izbor najbolj značilnih, zavarovanih pogledov in naravnih danosti na širšem območju obdelave. Za nadaljnje delo relevantna evidentirana zavarovana naravna dediščina, zavarovana naravovarstvena območja (osrednje območje TNP, območja Nature 2000) ter zavarovani značilni pogledi so podrobneje opisani in predstavljeni v nadaljevanju, v analizi ožjega območja obravnave.

Slika 13: Nekaj značilnih krajinskih prizorov Bohinja (zavarovan pogled: jezero s silhueto gora v ozadju, reka Savica, razgledišče: pogled iz Vogarja na jezero, pogled čez zgornjo dolino proti jezeru – U dolina)

Kulturna dediščina

V Bohinju najdemo veliko zgodovinskih spomenikov, ki nazorno sporočajo kulturno izročilo kraja in so v okolje vgrajeni kot bistven element kulturne krajine. Na širšem obravnavanem območju v okolici Bohinjskega jezera najdemo večino pomembnejših spomenikov kulturne dediščine na območju Stare Fužine (Zoisov dvorec) in pa v vaseh Zgornje bohinjske doline, kjer se izjemna krajina Bohinja najbolje odraža, zlasti v Studorju (zavarovano naselje s tipično gručasto zasnovo ter in pa skupino stogov – toplarjev na travniku pod vasjo) (Alpski svet, 1997: 68).

Pomembno kulturno izročilo predstavlja tudi še danes prisotna poletna paša oziroma planšarstvo na gorskih pašnikih, ki je nekdaj bilo pomemben dejavnik bohinjskega gospodarstva.

Kot nepogrešljivo prvino slovenske krajine najdemo tudi v marsikateri bohinjski vasi podeželske cerkve. Med njimi najbolj izstopa cerkev Sv. Janeza skupaj z mostom ob Bohinjskem jezeru (slika 14), ki predstavlja klasično in najznamenitejšo bohinjsko vizitko (Alpski svet, 1997: 68).

Slika 14: Razglednica Bohinja – cerkev Sv. Janeza z mostom
(Bohinj, 2006)

Za diplomsko delo pomembna evidentirana kulturna dediščina je podrobneje opisana in prikazana v analizi ožjega območja (glej poglavje 5).

3.3 TURIZEM NA ŠIRŠEM OBMOČJU OBDELAVE

3.3.1 Razvoj turizma v Bohinju

Bohinj spada v Gorenjsko regijo, ki je, kot ugotavlja Kočevar (1981), ena redkih pokrajin pri nas, ki nudi možnosti za dve turistični sezoni.

Začetek organiziranega turizma v Bohinju predstavlja ustanovitev društva *Triglavski prijatelji*, iz leta 1872, vendar pa je ta bolj povezan s planinstvom. »Turistično društvo Bohinj postavlja svoj nastanek v leto 1896, vendar o tem nisem našel pisnih virov. Verjetno bo držala domneva, da je pri Bohinjskem jezeru takrat delovala neformalna turistična skupnost.»(Budkovič, 2004:149) Za razvoj bohinjskega turizma je pomembno leto 1907 , ko so v Bohinjski Bistrici ustanovili *Društvo za privabitev tujcev za Bohinjsko Bistrico z okolico in občino Srednjo vas.* Izgradnja predora in železniške proge, ki danes povezuje Jesenice in Trst, je omogočila, da je skozenj julija 1906 v Bohinj prvič pripeljal vlak. S tem so se odprle tudi nove možnosti za razvoj turizma v Bohinju. (Budkovič, 2004)

Bohinj je danes eno izmed najstarejših tradicionalnih turističnih območij Slovenije. Turizem je tu najbolj uveljavljena dejavnost, ki na celotnem območju narekuje tudi preoblikovanje naselij in s tem posledično preoblikovanje celotnega prostora. Zaradi tega je pomembno, da se **turizem razvija skladno z ohranjanjem narave** ter krajinskimi značilnostmi prostora, tako naravne kot kulturne dediščine.

Zlasti v bližini jezera se je oblikovalo več turističnih naselij (Ukanc na zahodni strani jezera in Ribčev Laz na jugovzhodu ter vas Stara Fužina na vzhodu, kjer so v večini kmečkih hiš uredili tudi sobe za najem turistom), ki danes predstavljajo pomemben člen v celotni krajinski sliki. Spremembe v tem prostoru najbolj vplivajo na podobo jezera in njegove okolice.

Da je danes ohranjanje narave ključnega pomena tudi za turizem, lahko sklepamo tudi po analizah počitniških motivov, ki kažejo, da predstavljajo največji delež turistov v Bohinju iskalci sprostitve (47,37%) ter občudovalci narave (29,82%), najmanjši pa je delež posebnih turistov (4,91%).[3] To kaže na pomembnost ohranjanja čim bolj naravne podobe tega kraja, saj turisti po teh raziskavah uživajo v naravi, cenijo zaščiteno in čisto naravno okolje. Prihajajo zaradi naravnih lepot, učenja o naravnih vrednotah ter spoznavanja pokrajine in ljudi. Zanje je najpomembnejša sprostitev sredi čudovite narave v mirnem okolju brez stresov (Jenštrle, 2000).

[3] Podatki so za leto 1997, povzeti po Programu razvoja turizma v občini Bohinj (Jenšterle..., 2000).

3.3.2 Program razvoja turizma v Bohinju 2006-2013

Program razvoja turizma obravnava Bohinj kot celoto, ki se začne v Soteski in se razteza z več višje ležečimi vasmi in planinami preko Zgornje in Spodnje doline vse do Ukanca. Prostorsko predstavlja več naselij, ki pa glede na lego in dosedanji razvoj predstavljajo do neke mere različne možnosti za razvoj turizma. Kljub navedenemu pa Bohinj predstavlja eno turistično območje, ki temelji na **sorodnih možnostih za razvoj turizma**.

Programa razvoja turizma v Občini Bohinj 2006 –2013 opredeljuje **pet temeljnih ciljev** na področju razvoja turizma v Bohinju. Ti cilji so:

- ***turizem postane najpomembnejša gospodarska panoga v kraju,***
- ***zagotavljanje trajnostnega razvoja kot upoštevanje tradicije, ekonomije, varstva narave in prebivalstva.***
- ***dvig prepoznavnosti in imidža bohinjskega turizma na globalnem turističnem trgu***
- ***povečanje obsega turističnega prometa***
- ***povečanje turistične potrošnje***

Glavne **strateške usmeritve** bohinjskega turizma v letu 2006 – 2013 so zajete v naslednjih alinejah (Program razvoja…, 2006: 26, 27):

- turizem usmerjen v ohranjanje narave
- turizem, vodilna panoga - možnost in izziv za vse v Bohinju
- prepoznavnost – blagovna znamka
- posodobitev in dograditev turistične infrastrukture
- ureditev in umiritev individualnega motornega prometa okrog jezera in na Pokljuki
- specializacija kvalitetne ponudbe za nišne trge na področju pohodništva in drugih outdoor aktivnosti ter zdravega načina življenja
- trženje tradicionalnih vrednot Bohinja - železarstvo, pašništvo, kultura

V Bohinju predstavljajo **glavne prednosti** (Program razvoja…, 2006: 26, 27):

- **lega kraja** v zavarovanem območju TNP, ki je primerna tako za obiskovalce, ki želijo biti aktivni, kot za obiskovalce, ki želijo le mir, varnost in zdrav način preživljanja prostega časa
- **ugodna dostopnost** z avtoceste (25km), bližina letališč, kjer pristajajo tudi nizkocenovna letala (Brnik - 50km, Maribor – 200km, Celovec 70km, Trst – 160km), bližina športnih letališč (Lesce - 25km).
- **ne prevelika hotelska infrastruktura**, kar vidijo kot velik potencial, ter podporo za rast ponudbe manjših, kvalitetnih nastanitvenih kapacitet do 80 ležišč

3.4 ZAVAROVANA OBMOČJA IN ZAKONSKE OMEJITVE NA ŠIRŠEM OBMOČJU OBDELAVE

3.4.1 Zavarovano območje TNP

Območje Bohinjskega jezera leži znotraj TNP, ki obsega 84805 ha in je bil zavarovan šele leta 1981 ter je edini narodni park v Republiki Sloveniji. Glede na stopnjo varstvenih ukrepov se deli na robno in osrednje območje. Robno območje zaznamujejo naseljene doline in gozdnate planote. Tu so omejitve in prepovedi milejše, usmerjajo razvoj in preprečujejo večje posege, ki bi lahko ogrozili naravne in kulturne vrednote parka. V osrednjem območju, znotraj katerega se nahaja tudi Bohinjsko jezero in ki zajema celotno visokogorje ter je najbolj ohranjeno in gospodarsko gledano manj aktivno, pa so varstveni ukrepi mnogo strožji (Skoberne,1993).

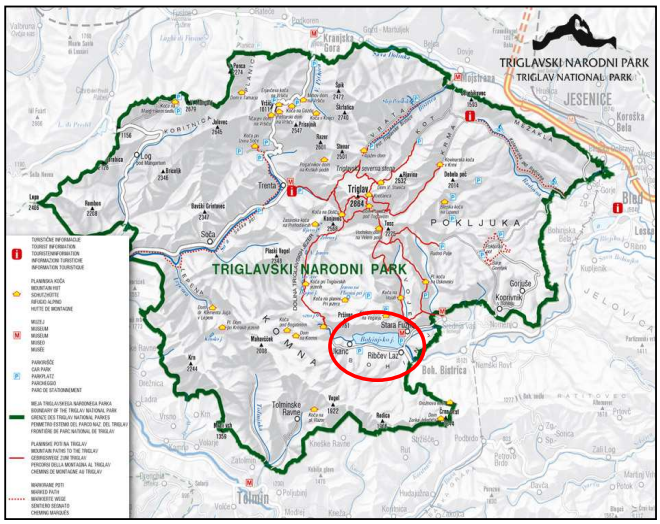

Slika 15: Prikaz celotnega območja TNP z vrisano lokacijo obravnavanega območja Bohinjskega jezera (Triglavski …, 2006)

Na območju narodnega parka, se pravi tudi na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru, so s posebnim aktom zavarovani **deli nepremične naravne in kulturne dediščine, ki imajo posebno naravno, kulturno, zgodovinsko ali estetsko vrednost kot naravna znamenitost oziroma kulturni ali zgodovinski spomenik**. To so tudi vrednote, ki jih želim v diplomskem delu izpostaviti kot tiste, ki imajo primarno vlogo pri varovanju. Njihovo ohranjanje je postavljeno na prvo mesto. Pri umeščanju novih turističnih kapacitet ali novih prostorskih ureditvah je potrebno te vrednote zaščititi v vseh pogledih. Obravnavano območje ob Bohinjskem jezeru predstavlja le del celotnega območja TNP (slika 15), za katerega pa so natančnejša in novejša zakonska določila določena z Odlokom o prostorskih ureditvenih pogojih za Triglavski narodni park v občini Bohinj, izdelanem v letu 2006.

Zakon o TNP kljub svojemu strogemu naravovarstvenemu režimu ne zavira razvoj turizma, pač pa ga spodbuja in sicer spodbuja razvoj trajnostnega turizma. V spodbujanju ohranjanja narave, rastlinstva in živalstva, naravnih znamenitosti in bogate kulturne dediščine se kaže namreč tudi veliko potencialnih možnosti za razvoj turizma, čemur sledi tudi povečanje turističnih kapacitet. Navedeno je v skladu z izhodišči diplomskega dela.

Zakonske omejitve znotraj TNP pri umeščanju novih turističnih nastanitvenih objektov

Širše območje obdelave zajema Bohinjsko jezero in njegovo bližnjo okolico, ki pa v večjem delu sega v osrednje območje TNP, kjer so zakonske omejitve nekoliko strožje v primerjavi z robnim območjem TNP, kjer se nahaja manjši vzhodni del obravnavanega območja (str.17, slika 9).

Znotraj osrednjega območja TNP Zakon o Triglavskem narodnem parku (1981) prepoveduje gradnjo novih gostinsko-turističnih objektov s prenočitvenimi zmogljivostmi, razen planinskih postojank. Gradnje so dovoljene le izjemoma s soglasjem Vlade Republike Slovenije, če sta izpolnjena naslednja pogoja:
»1. da objekt, naprava oziroma drug poseg v prostor (v nadaljnjem besedilu: poseg) ne ogroža naravnih vrednot, namenov in ciljev ustanovitve parka in ne bo povzročil okrnitve narave in
2. da se s posegom spodbujajo razvojne možnosti prebivalcev v parku« (Zakon o spremembi..., 2001).

V robnem območju gradnja novih turističnih nastanitvenih objektov ni prepovedana. Podrobnejša določila glede umeščanja novih objektov za turistične namene pa so določena s prostorsko ureditvenimi pogoji za Triglavski narodni park v občini Bohinj, ki pa določajo posamezna območja namenjena za turizem, na katerih je gradnja novih turističnih nastanitvenih objektov predvidena. Ta območja so podrobneje predstavljena v nadaljevanju.

3.4.2 Zavarovano območje Natura 2000

Bohinjsko jezero je uvrščeno tudi pod **izjemne krajine**. Nahaja se tudi znotraj drugih zavarovanih območij, kot so na primer območja **Natura 2000**[4] (slika 16), ki jih prav tako določa in varuje zakon (Zakon o ohranjanju narave, 2004) ter zanje določa poseben naravovarstveni režim. To še dodatno kaže na izreden pomen tega območja tako v naravovarstvenem smislu kot v smislu prepoznavnosti določene naravne ohranjenosti prostora. To pomeni tudi večjo privlačnost in možnosti za razvoj turizma, saj je prav podoba neokrnjene narava tista, ki privablja vedno več turistov.

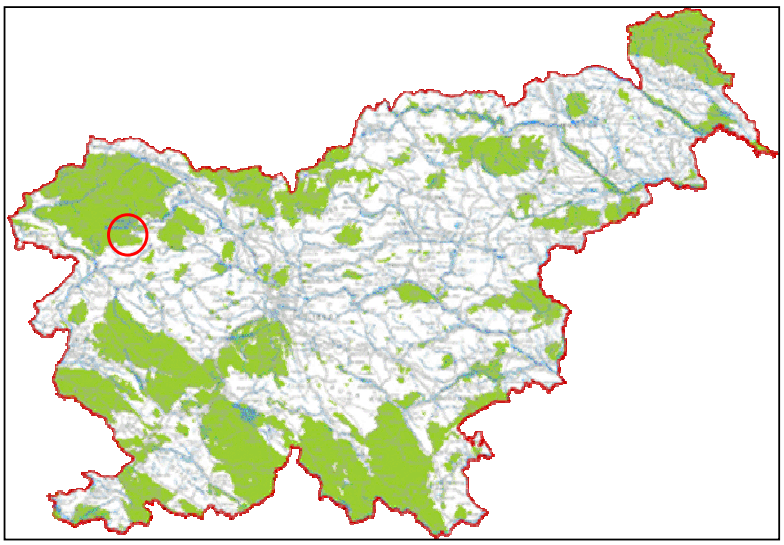

Slika 16: Prikaz območij Natura2000 z vrisano lokacijo obravnavanega območja (Natura …, 2006)

[4] Natura 2000 - ki določa 286 območij, od tega jih je 260 določenih na podlagi direktive o habitatih in 26 na podlagi direktive o pticah. Območja zajemajo 36 odstotkov površine Slovenije. Večji del območij porašča gozd, velik je delež brez vegetacije (pretežno stene), 9 odstotkov površin je nad gozdno mejo, pomemben je tudi delež travišč. V zavarovanih območjih (Triglavskem narodnem parku, regijskih in krajinskih parkih ter rezervatih in naravnih spomenikih) je 25 odstotkov skupne površine Natura 2000 območij (Natura 2006).

3.4.3 Ohranjanje značilnih pogledov na območju ob Bohinjskem jezeru

Značilni pogledi so lahko tudi reprezentančni pri prepoznavnosti, identiteti kraja in predstavljajo prav tako pomembno prostorsko komponento, ki jo želimo ohranjati, kar je izpostavljeno tudi v samem izhodišču diplomskega dela. V tem poglavju so tako zbrani tisti, najbolj značilni pogledi oz. najbolj prepoznavne, kot jih imenuje Pogačnik (1996: 54) »znamenite bohinjske panorame« na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru.

Pri iskanju najbolj prepoznavnih motivov sem si pomagala s fotografijami iz turističnih propagandnih materialov, ki jih v svojih raziskavah o nacionalni identiteti uporablja tudi Kučanova. Ti so v svojem bistvu namenjeni prav trženju najbolj privlačnih, prepoznavnih oz. značilnih motivov. S ponavljanjem določenih prvin oz. motivov in pojavljanjem pa fotografije v zavesti opazovalcev ustvarjajo tudi reprezentančno podobo o samem kraju (Kučan, 1998).

Kučanova (1998) v svoji analizi ugotavlja, da so nekateri motivi vezani na eno in isto lokacijo in so kot taki vedno prepoznavni. Tudi za Bohinj navaja tipične oz. večkrat ponavljajoče se **motive** (gore, hribovje/gozd, jezero, njiva/travnik, cerkvica ali gore, hribovje/gozd, jezero, njiva/travnik,vas ali hribovje/gozd, jezero, cerkvica), ki jih prikazujejo spodnje skice (slika 17).

Slika 17: Predstavitev krajinskih motivov značilnimi za Bohinj
(Kučan, 1998: 128-129)

Pri ugotavljanju prepoznavnih motivov oz. pogledov sem tako pregledala tudi nekaj glavnih oz. večjih turističnih ponudnikov in njihov reklamni material (prospekti, razglednice, turistični vodniki, ipd.) raziskala pa sem tudi nekaj internetnih ponudnikov oz. podatkov na to temo. Pri tem sem se osredotočila na prizore, ki prikazujejo krajine in ne ljudi oz. počitniške dejavnosti.

Slike na naslednji strani prikazujejo nekaj tipičnih naslovnic prospektov in reklamnih sklopov fotografij, ki sem jih izbrala za diplomsko delo ob pregledu zgoraj navedenega materiala, bodisi ker se pojavljajo najbolj številčno oz. so najbolje zastopani in se pojavljajo med prvimi internetnimi zadetki pod besedo »Bohinj« oz. »bohinjsko jezero« na najbolj obsežnem internetnem brskalniku oz. spletni strani www.google.com.

Internetne informacije in slikovno gradivo smatram tudi kot gradivo, ki povzema najbolj privlačne prizore oz. poglede v okolici Bohinjskega jezera.

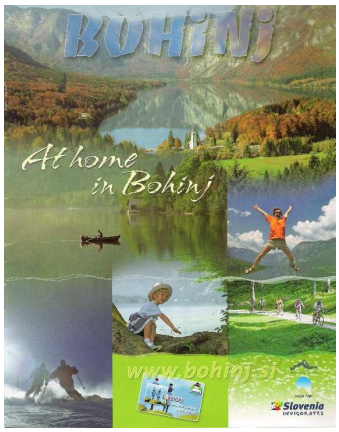

Slika 18: Posnetek naslovne strani najpogosteje zastopanega kataloga »Bohinj«, 2007
(Bohinj, 2007)

Slika 19: Fotografija z glavne predstavitvene internetne vstopne strani Bohinja
(Bohinj, 2006)

Slika 20: Prvi internetni zadetki slik na besedo »Bohinj«
(Google, 2007)

Skozi pregled zgoraj navedenega gradiva ugotavljam, da se najpogosteje pojavljata dva najbolj značilna pogleda. Pri tem je izbran motiv, izsek iz prostora, ki ga fotografija oz. slika prikazuje ter smer pogleda vedno zelo podoben. To sta pogled na cerkev sv. Janeza z mostom z jezera (slika 20) ter pogled iz razgledišča Peči proti oz. na jezero in silhueto gora

v ozadju (slika 19), pri čemer pa se v samem središču pogleda zopet pojavi cerkev sv. Janeza. Pri tem se pogled iz razglednika Peči na jezero in cerkvico v osredju pojavlja v nekoliko večjem številu.

Tudi Pogačnik zapiše, pri ugotavljanju oblikovne podobe naselij ob Bohinjskem jezeru na območju Stare Fužine in Ribčevega Laza (slika 21), da »lepoto gorske narave bogatita kulturna ambienta cerkvice sv. Janeza s starim mostom in cerkvica sv. Duha«.(Pogačnik, 1996:54)

Pomen značilnih pogledov na območju Bohinjskega jezera je tako tudi v njegovi prepoznavnosti. Zato je značilne poglede potrebno zavarovati pred kakršnimi koli novimi, večjimi in višjimi zlasti hotelskimi zgradbami, ki bi jih lahko razvrednotile. Na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru velja tako pri poseganju v prostor posebno pozornost nameniti ambientalni podobi cerkvice sv. Janeza z mostom in ohranjanju pogleda na ta motiv tako z jezera kot z razgledišča na Peči.

Slika 21: Analiza oblikovne podobe naselij, Bohinj – Ribčev Laz in Stara Fužina (Pogačnik, 1996)

4 OPREDELITEV OŽJEGA OBMOČJA OBDELAVE

Na območju ob Bohinjskem jezeru so na podlagi planskih in programskih izhodišč, med drugimi določena tudi posamezna nova območja za turizem ter programske usmeritve za razvoj turizma na teh območjih.

V nadaljevanju sem tako na podlagi zakonsko oz. plansko določenih območji ter ob upoštevanju njihove bližnje okolice ter na tem območju prepoznavnih smiselno zaokroženih prostorskih enot, ki jih zaznamujejo izrazitejše prepoznavne linije v prostoru (obstoječe ceste, gozdni rob, izrazitejši, strnjen rob naselja, vodotoki,...) opredelila ožje območje obdelave.

Obravnavano območje je po svoji zgradbi in strukturi precej raznoliko, zato sem za dosego čim bolj uspešne rešitve oz. skladne umestitve novih objektov to območje razdelila v posamezne ureditvene podenote, ki jih zaznamujejo določene primerljive skupne prostorske lastnosti (teren, površinski pokrov, dostopnost oz. obstoječa infrastrukturna opremljenost, obstoječi objekti, obstoječa turistična ponudba,...). Tako določene podenote so podlaga za opredelitev končnih priporočil za čim bolj smiselno dopolnitev oz. umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov, na način, ki bi bil čim bolj skladen z obstoječo podobo krajine. To pa je tudi eno od izhodišč diplomskega dela.

4.1 PLANSKA IN PROGRAMSKA OPREDELITEV PREDVIDENIH OBMOČIJ ZA TURIZEM OB BOHINJSKEM JEZERU

4.1.1 Območja predvidena za turizem

Prostorski plan in PUP za TNP (Odlok o..., 2006) v občini Bohinj na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru predvideva več novih območij za turizem, vendar le na jugovzhodnem robu območja. To so območja s plansko oznako T1, T2 in T6 (slika 22). Novi nastanitveni turistični objekti so predvideni le za območji urejanja z občinskim lokacijskim načrtov (v nadaljevanju OLN) T9/3 in OLN T9/2 oziroma območji, ki sta na spodnji sliki označeni kot T2 in vzhodni del območja T1.

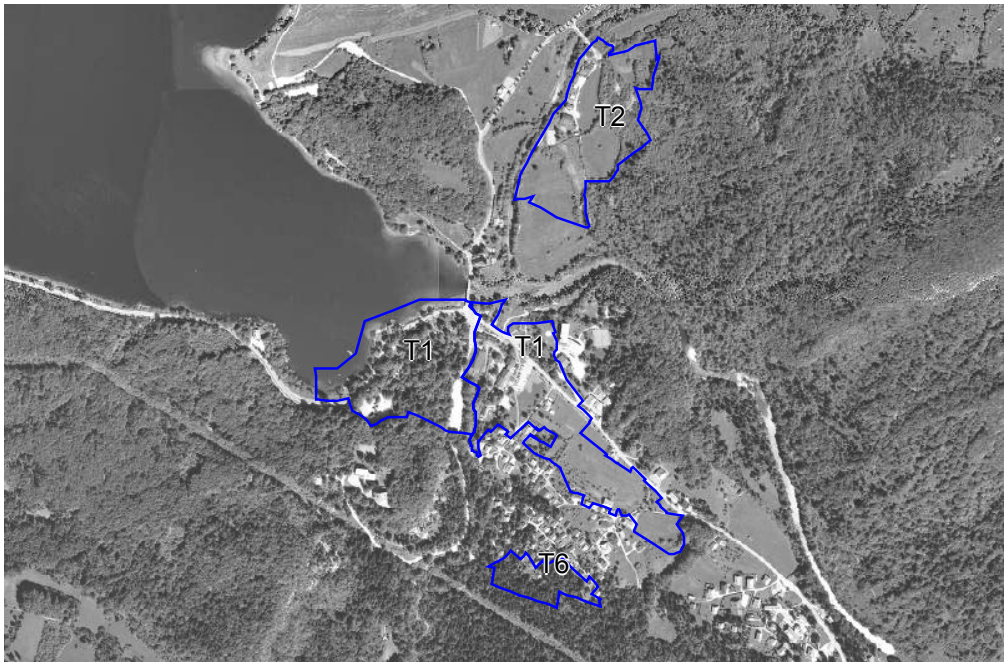

Slika 22: Prikaz območij predvidenih za turizem (glede PUP)
(Občina Bohinj, 2006)

Kot ožje območje obdelave sem se tako osredotočila le na območji T2 in T1 – vzhodni del, kjer so predvideni tudi novi nastanitveni turistični objekti. Območji po vrsti osnovne namenske rabe sodita tudi med območja za poselitev in sicer kot M – območja z mešanimi dejavnostmi. Območje z oznako T1 - vzhodni del ima podrobnejšo namensko rabo MTS – območje za gostinstvo, turizem in stanovanja , T2 pa MT – območje za gostinstvo in turizem.

4.1.2 Programska izhodišča

Program razvoja turizma v občini Bohinj navaja, da so komercialne turistične namestitvene kapacitete, gostinska in ostala turistična ponudba Ribčevega Laza in okolice nezadostni. V skladu s strategijo razvoja turizma program (Program razvoja..., 2006) določa število novih objektov le za območje Ribčevega Laza, kjer naj bi se število turističnih kapacitet z novogradnjami povečalo za **cca. 280 novih kapacitet** v obliki novih **penzionov, manjših zasebnih hotelov (do 80 postelj), apartmajev in/ali zasebnih sob** (preglednica 1; na naslednji strani). Program podaja tako le okvirno število novih kapacitet ne pa števila za posamezne nove tipe turističnih nastanitvenih objektov.

Preglednica1: Planirana obnova in novogradnje turistične nastanitvene infrastrukture v Bohinju za programsko obdobje 2006 – 2013

Obnova ali nadomestna gradnja obstoječih hotelskih kapacitet	Število postelj/oseb	Lokacija
• hotel Zlatorog, hotel Pod Voglom, hotel Bellevue, Ski hotel na Voglu	400	Ukanc in Ribčev Laz
Novogradnje		
• hoteli	200	Bohinjska Bistrica
• penzioni in manjši zasebni hoteli do 80 postelj	200 380	Ribčev Laz vsa ostala naselja
• zasebne sobe, apartmaji	80 200 50	Ribčev Laz Bohinjska Bistrica in vsa ostala naselja Gorjuše, Koprivnik, Goreljek
Ureditev kampirnih mest		
• kampi	100 100 100 30	Ribčev Laz / Polje Savica Srednja vas Plezalni vrtec Bellevue
Skupno planiranih novih nastanitev	1110 postelj + 300 oseb	

OBMOČJE T1 – »RIBČEV LAZ - SEVERNI ROB«

Za območje T1, ki sem ga poimenovala »Ribčev Laz – severni rob« program razvoja turizma predlaga, da se na vzhodnem delu omogoči izgradnja novih turističnih nastanitvenih kapacitet, na zahodnem delu ob parkirišču pred pošto pa izgradnja objektov za ponudbo gostinske in druge turistične ponudbe v več objektih s poudarkom na tradicionalni arhitekturi z oblikovanim središčem.

Na obravnavanem območju Ribčevega Laza in okolice vidijo velik razvojni potencial za oblikovanje ponudbe manjših družinskih penzionov in hotelov, za razvoj specializirane trgovine, storitvene dejavnosti, restavracije in ostalo ponudbo, ki služi turistom, pri čemer poudarjajo pomembno vlogo vključevanja domačinov in uravnoteženo razmerje stacionarnih hotelskih gostov z gosti, ki bivajo v družinskih penzionih in drugih nastanitvenih kapacitetah družinskega tipa (Program razvoja...,2006).

OBMOČJE T2 – »VZNOŽJE PEČI«

Območje T2 t.i. »vznožje Peči« se nahaja na začetku vasi Stara Fužina gledano iz smeri prihoda skozi Ribčev Laz pod vznožjem hriba Peč, vrha katerega je razgledišče, iz katerega se odpira eden značilnejših pogledov na jezero in okolico.

V skladu z zakonom o TNP in strategijo programa razvoja turizma se na območju Stare Fužine podpira povečanje manjših namestitvenih kapacitet, ne predvideva in ne podpira pa

se izgradnje novih hotelskih kapacitet. Za območje T2, kjer je bila v preteklosti že predvidena izgradnja novega hotela, je ugotovljeno, da bi bila njegova izgradnja sporna pri oblikovanju končnih rešitev. V prihodnosti je predlagana izgradnja zaokrožene ponudbe manjših nastanitvenih kapacitet v skladu s strokovnimi smernicami in lokalno skupnostjo.

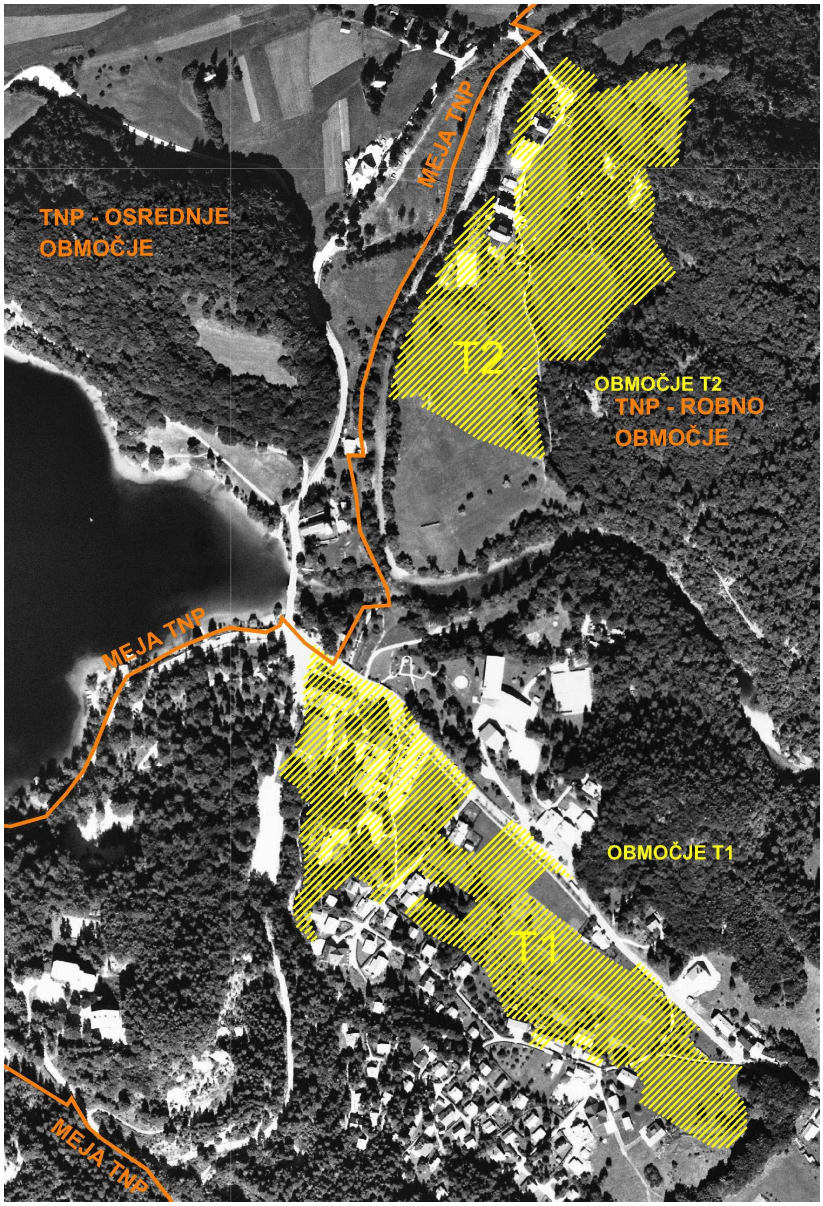

Slika 23: Prikaz območij predvidenih za turizem (glede PUP)
(podloga: Ortofoto…, 2006)

4.2 OBLIKOVANJE UREDITVENIH PODENOT

Poleg upoštevanja naravovarstvenih zahtev, posameznih evidentiranih naravnih in kulturnih vrednot in vizualno privlačnih območij oz. značilnih pogledov na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru, pa je znotraj ožjega območja obdelave pomembna tudi vpetost oz. umeščenost novih objektov glede na njihovo bližnjo okolico.

Ker planska in programska izhodišča ne določajo natančnega števila novih turističnih objektov ampak samo število povečanja kapacitet sem v skladu z izhodiščem, da se nove objekte umešča čim bolj skladno z okolico, določila znotraj območji urejanja (območje T1 in T2) posamezna prepoznavna zaključena območja oz. ureditvene podenote. Ureditvene podenote (slika 24) so določene na podlagi posameznih prostorskih podobnosti območij T1 inT2 in sicer glede:

- prometne infrastrukture in dostopa na območje,
- reliefa oz. značilnosti terena in vegetacijskega pokrova,
- prisotnost podobnih si tipov objektov oz. obstoječo ponudbo.

Na podlagi analize teh območij sem podala kriterije ter končna priporočila za umestitev novih nastanitvenih objektov, ki bi zagotavljali čim večjo skladnost z obstoječimi objekti in njihovo okolico.

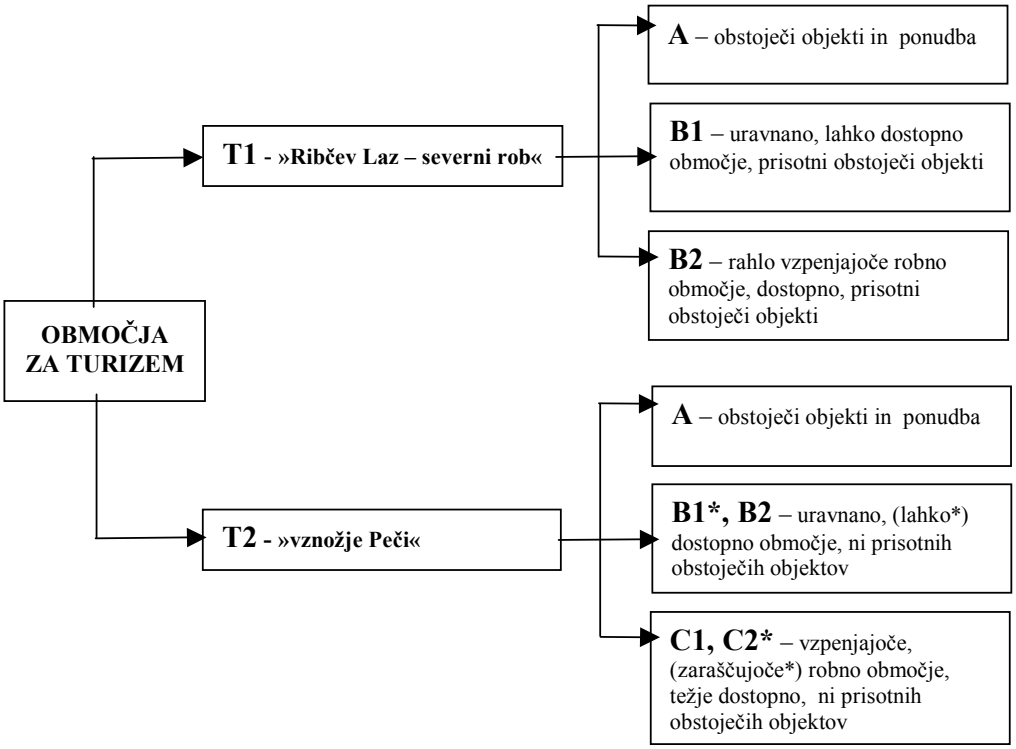

Slika 24: Shematski prikaz razdelitve območij urejanja T1 in T2 na posamezne ureditvene podenote

Meje obstoječih, po planu določenih območij za turizem, sem za opredelitev posameznih ureditvenih podenot spremenila glede na prepoznavne prostorske linijske elemente, ki jih zaznamujejo:

- rob gozda,
- cestni koridor,
- rečne struge,
- oblikovanost površja (npr. izrazitejši prelomi reliefa kot so ježe, vznožje pobočja),

Na ta način ureditvene podenote predstavljajo v prostoru prepoznavna zaključena območja ter upoštevajo prepoznavne naravne danosti tega območja in se jim prilagajajo.

Ureditvene podnote **območja T1 - »Ribčev Laz – severni rob«** (slika 25):

- **podenota A** – »trgovsko-storitveno turistično središče«:

Podenota A predstavlja jugozahodni del območja T1. Na severu meji na glavno cesto, na zahodu na parkirišče oz. cesto ob hotelu, na jugozahodu na potok Suho in prve stanovanjske oz. apartmajske objekte, na vzhodu pa na lokalno cesto, ki vodi v naselje Ribčev Laz.
Območje je dokaj uravnano. Skozenj teče struga Suhe. Na vzhodnem robu je med parkiriščem in cesto, ki vodi v naselje, manjši travnik, vmes se pojavlja posamezno drevje. Na zahodnem robu se nahaja obstoječ hotelski kompleks Jezero ter vrsta nižjih objektov s centralnimi dejavnostmi (trgovina, pošta, banka, gostišče ter turistične informacije), na katere se navezuje tudi večje parkirišče.
Na tem območju razen hotela na zahodnem koncu ni turističnih objektov z nastanitvenimi kapacitetami. Po planu je na tem območju predvidena ureditev turističnega središča, ki naj bi bil namenjen centralnim dejavnostim in ne bivanju..

- **podenota B1** – »osrednji del turističnega naselja«:

To je najbolj enotno območje. Teren je uravnan in se rahlo dviguje proti jugu. Večji del predstavlja travnata ravnica, ki se proti jugu začne prepletati s posameznim drevjem. Podenota B1 meji na glavne cestne povezave skozi Ribčev Laz in sicer na glavno vstopno cesto, ki pelje proti jezeru in poteka po severovzhodnem robu območja, ter ožjo povezovalno cesto skozi naselje Ribčev Laz, ki v loku zaokrožuje območje.
Tu se nahajajo zlasti manjši apartmajski objekti, ki imajo dostop urejen neposredno iz povezovalne ceste skozi naselje.
Program za to območje predvideva izgradnjo novih manjših turističnih nastanitvenih kapacitet.

- **podenota B2** - »rob turističnega naselja«:

Jugozahodni del območja T2 predstavlja ureditveno podenoto B2. Teren se na tem delu nekoliko vzdiguje proti JZ (morenski ledeniški nanos). Območje po večini zaznamuje odprt travnat svet.
Na severu območje meji na glavno vstopno cesto, na zahodu pa na povezovalno cesto skozi naselje oz. na podenoto B1 ter rob naselja. Proti jugovzhodu pa se zaključi z gozdnim robom.

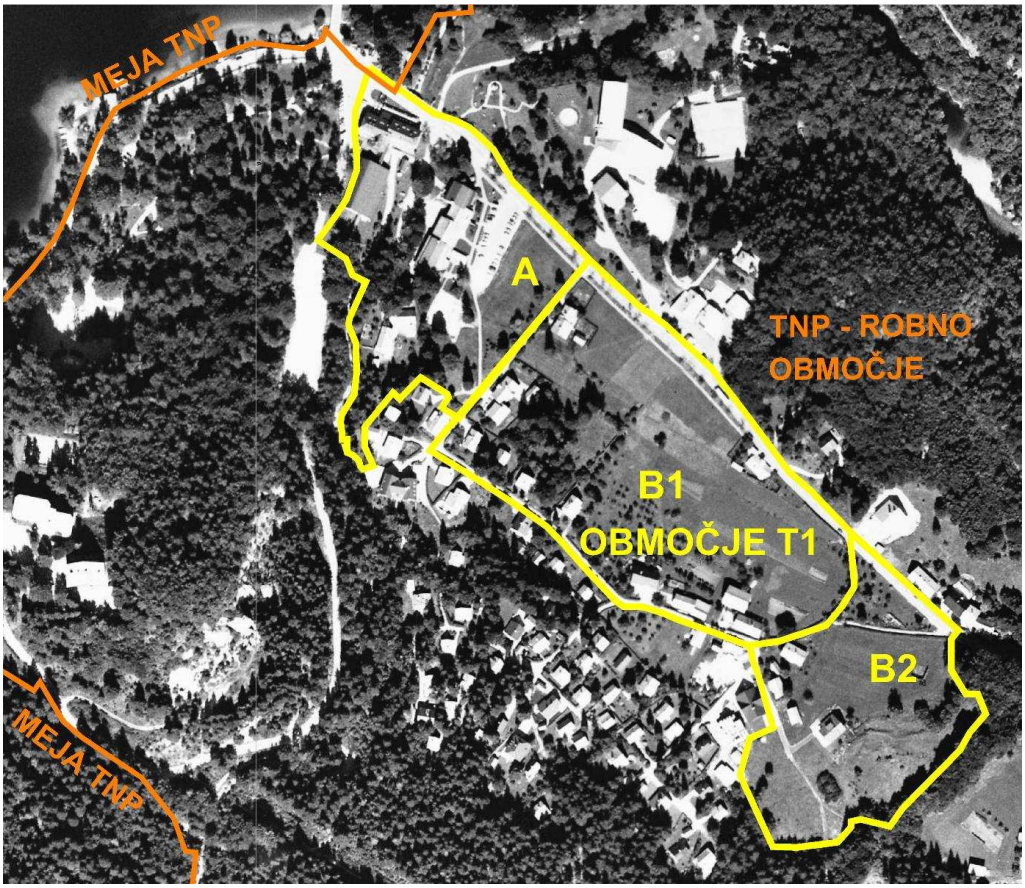

Slika 25: Prikaz ureditvenih podenot območja T1 -»Ribčev Laz – severni rob«
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Ureditvene podenote **območja T2 – »vznožje Peči«** (slika 26):

- **podenota A** - »obstoječi objekti«

Na severu jo zaznamuje glavni in edini dostop do območja preko mostu čez Mostnico, na vzhodu nizka ježa porasla z gostim grmovjem, na zahodu Mostnica ter na jugu vrsta dreves, ki ločuje tudi posamezne jase na drugi, višji rečni terasi. Enoto A zaznamujejo tudi edini obstoječi objekti na območju T2 ter cestni dostop, ki se na jugu nadaljuje v gozdno makadamsko pot.

- **podenota B** - »rečne travnate ravnice«

Ta podenota predstavlja najbolj uravnan, odprt svet območja T2 oz. zgornjo ter spodnjo rečno teraso, ki ju ločuje nekoliko višja ježa ter nesklenjen pas vegetacije na njenem zgornjem robu. Podenota B na severu meji na podenoto A, ki ju ločuje pas višje vegetacije, na vzhodu gozdni rob, proti jugu in zahodu pa jo omejuje rečna struga. Zgornja ravnica (oznaka B2) je bolje dostopna, preko nje poteka makadamska pot, spodnja ravnica (oznaka B1) pa ima možnost cestnega dostopa le na JZ robu, kjer se ježa nekoliko zniža in nanjo zavije ozka poljska pot.

- **podenota C** - »pobočje Peči«

Podenota C predstavlja dvigajoče se travnato pobočje (oznaka C1) in nekoliko bolj uravnan zaraščujoč del (oznaka C2) ob vznožju Peči, ki jo proti severu in zahodu omejuje strnjen gozdni rob, proti zahodu in jugu pa rob jase oz. podenoti A in B. Na tem delu obstoječih cest ni, razen zaraščujoče makadamske poti na delu C2 ter sprehajalne oz. planinske poti na delu C1, ki vodi do razgledišča na Peči. Na tem območju ni obstoječih objektov.

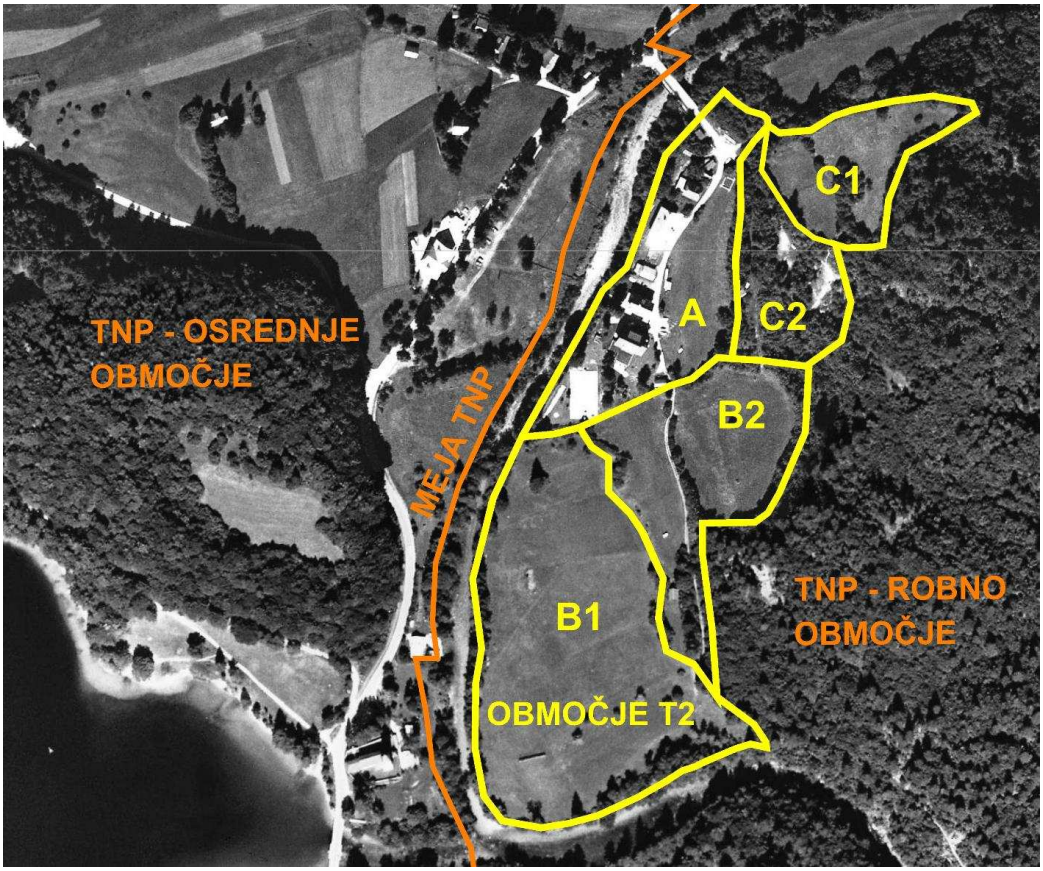

Slika 26: Prikaz ureditvenih podenot območja T2 »vznožje Peči«
(podloga: Ortofoto…, 2006)

5 OPIS IN ANALIZA OBMOČIJ PREDVIDENIH ZA UMESTITEV NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV

Analizo območij sem izvedla na podlagi ogleda in poznavanja območja, pregledane različne literature (urbanističnih delavnic, ki so bile izvedene na tem območju, turističnih vodnikov, strokovne literature), podatkov, ki so mi jih posredovali na občini (zakonska določila, planski prostorski dokumenti in kartografsko gradivo) ter informacij, ki sem jih pridobila preko interneta (zlasti o obstoječi turistični ponudbi). Za prikaz prostorske analize sem uporabila digitalni ortofoto načrt DOF Geodetske uprave Republike Slovenije in digitalni kataster, ki so mi ga priskrbeli na upravi občine Bohinj za potrebe izdelave diplomske naloge. Poleg omenjenih kartografskih podlag sem si pomagala tudi s pomočjo na internetu pridobljenih prostorskih podatkov javnega značaja, ki jih posreduje Kaliopa (http://iobcina.si).

Z analizo širšega območja sem želela ugotoviti katera so tista območja oz. krajinske prvine, ki so bodisi že zavarovane (naravovarstvena območja, kulturna in naravna dediščina) ali pa so potencialno vizualno najbolj privlačna. Končne ugotovitve oz. skupna analiza širšega obravnavanega območja tako zajema:

- zaznavno morfološko analizo (vpetost obravnavanih območij v širši prostor),
- analizo naravne dediščine, ekološko in ekosistemsko pomembnih območij in značilnih naravnih prostorskih prvin,
- analizo tipičnih pogledov in kulturne dediščine in
- analizo vizualne privlačnosti.

Skupna analiza širšega območja tako določa območja, ki jih je potrebno ohranjati, s čimer pa se zagotovi tudi ohranjanje ekološke integritete in vizualne privlačnosti, kar pa je eno od glavnih izhodišč diplomskega dela. Zgornje analize oz. ugotovitve predstavljajo tudi podlago oz. glavno izhodišče za nadaljnje delo - umeščanje novih nastanitvenih turističnih objektov ob Bohinjsko jezero. Na podlagi analize širšega območja sem z izločitvijo območij, ki jih je zaradi njihove pomembne vloge v prostoru potrebno ohranjati, določila zazidljiva območja znotraj posameznih ureditvenih podenot, kjer so možne umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov.

Ker program razvoja turizma ne določa natančnega števila in drugih določil za umestitev posameznih tipov novih turističnih nastanitvenih objektov na območje obdelave, sem s pomočjo analize ožjega območja oz. ureditvenih podenot želela pridobiti podatke, na podlagi katerih sem v nadaljevanju določala kriterije za najprimernejši tip in način umestitve ter določitev okvirnega števila novih turističnih nastanitvenih objektov znotraj posameznih zazidljivih območij, tako da bi nove umestitve objektov delovale čim bolj skladno s svojo okolico.

V analizi ožjega območja obdelave sta tako posebej obdelani območji T1 – »Ribčev Laz-severni rob« in T2 – »vznožje Peči«, zajemata pa naslednje analize:

- topografija in površinski pokrov,
- navezava na prometno omrežje in
- obstoječe grajeno tkivo (vzorec, orientiranost, velikost in tip objektov ter umestitev in dostop do objektov).

5.1 ANALIZA ŠIRŠEGA OBMOČJA

5.1.1 Zaznavna morfološka analiza

S to analizo sem ugotavljala katere so na najbolj prepoznavne prostorske prvine na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru. Na podlagi ortofoto posnetka in poznavanja območja sem želela prikazati najbolj izstopajoče prostorske prvine na nekoliko širšem območju ob Bohinjskem jezeru ter ugotoviti njihov odnos do ožjega območja obdelave. Zaznavna morfološka analiza (slika 27) prikazuje tiste morfološke elemente, ki jih v krajini prepoznavamo kot izstopajoče, značilne. Analiza je nastala na podlagi lastnega poznavanja prostora ter pridobljenega znanja o njem in je zgolj subjektivne narave, predstavlja lastno interpretacijo prostora. V prostoru se kot najbolj prepoznavna prostorska prvina kaže prav rob jezera skupaj z gozdnim robom. Ti dve prostorski prvini najbolj zaznamujeta prostor ob Bohinjskem jezeru in sta najbolj prepoznavni na obravnavanem območju. Njun potek določa tudi najbolj prepoznavne smeri v prostoru od zahoda proti vzhodu, v katerih se odpirajo tudi pomembnejši daljši pogledi. Okvir gorskih verig, ki poteka po bolj oz. manj izrazitih reliefnih robovih (gorski grebeni oziroma ježe in prelomi pobočij) prav tako poteka večinoma v tej smeri.

Opaznejše dominante se pojavljajo zlasti v obliki cerkva na robovih vasi ali naselij. V okolici jezera so tri večja, pomembnejša vozlišča poti, kjer se sekajo glavne cestne povezave. Največja zgostitev, vozlišče, kjer se zgosti več dejavnosti in kjer se stika več poti, rečni koridorjev ter več pomembnejših vizur, pa se kaže na jugo vzhodnem robu jezera.

Površinski pokrov v največji meri zaznamujeta gozd ter jezero, ostali delež pa predstavlja preplet odprtega travnatega sveta, kmetijskih površin, pozidanih zemljišč, vmesnih gozdnih zaplat ter rečnih koridorjev. Največje pozidano zemljišče z nekoliko bolj izrazitim robom se nahaja vzhodno od jezera (vas Stare Fužine), ostalo grajeno tkivo pa je bolj razpršeno ob cestnih komunikacijah.

Ugotovimo lahko, da je najbolj prepoznaven element v krajinski zgradbi na tem območju jezero. Jezero je, kot ugotavlja tudi Kučanova (1990) za vse vodne pojave, tesno povezano z geomorfološkimi in vegetacijskimi prvinami. Svojevrstna morfologija vodnih pojavov pa dostikrat že samo s svojo prisotnostjo krajini daje značilen pečat. Prav delovanje vode oz. vodnih pojavov je namreč tisto, ki je tudi na tem območju v veliki meri vplivalo na oblikovanje zemeljskega površja, njihova prisotnost pa na pojavnost vegetacije in živalskih vrst.

Za obravnavani območji sem ugotovila, da se nahajata v neposredni bližini pomembnega večjega vozlišča na JZ robu jezera. Območji se nahajata izven linij glavnih vedut oziroma dolgih pogledov preko jezera, tako da neposredne vizualne povezave med jezerom in območjema ni. V bližini območij se pojavlja tudi nekaj dominant ter pomembnih kratkih pogledov, ki jih je potrebno upoštevati pri umestitvi novih objektov ali ureditev v prostor na način, da se njihov potencial ne izniči.

ZAZNAVNA MORFOLOŠKA ANALIZA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA -
Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica

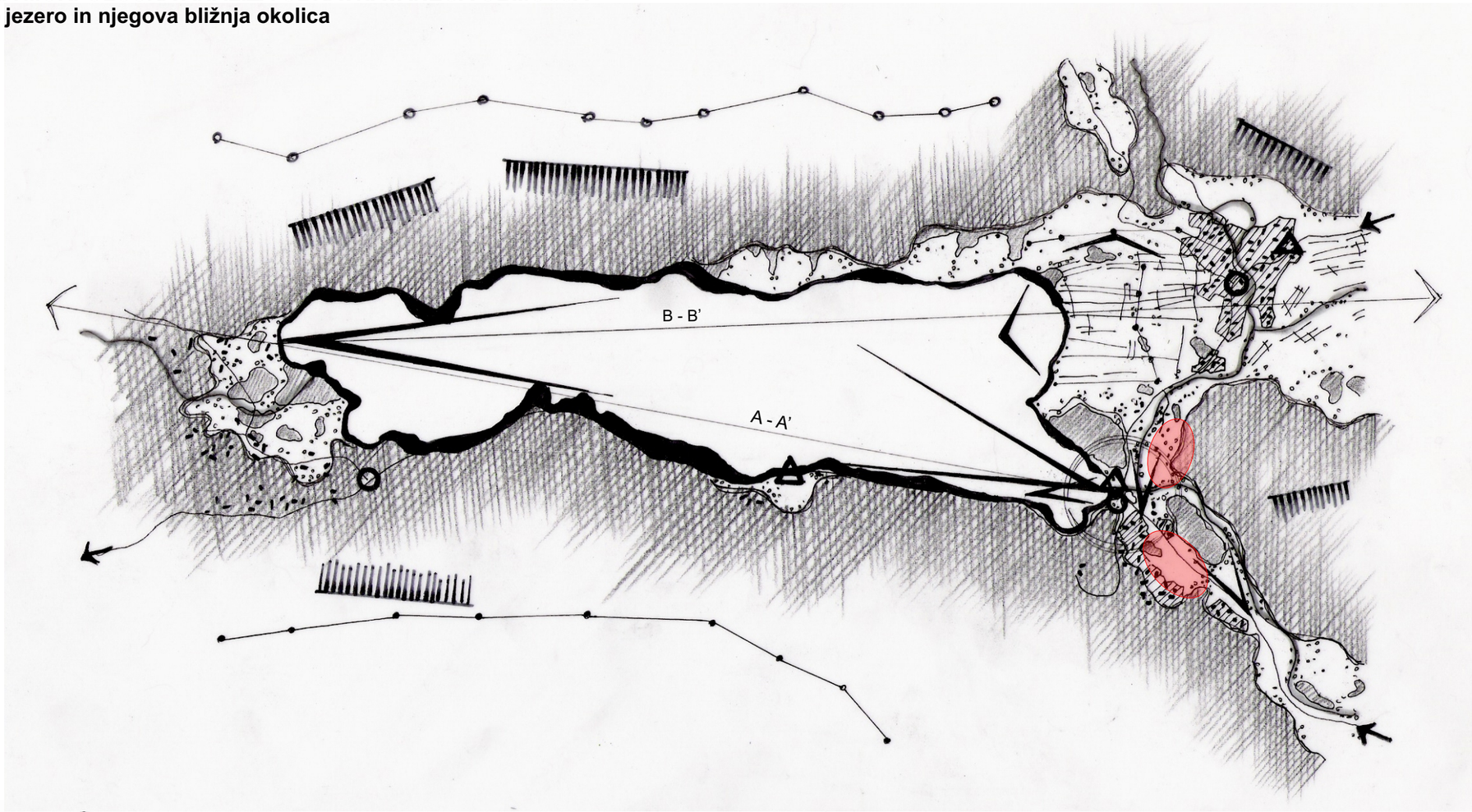

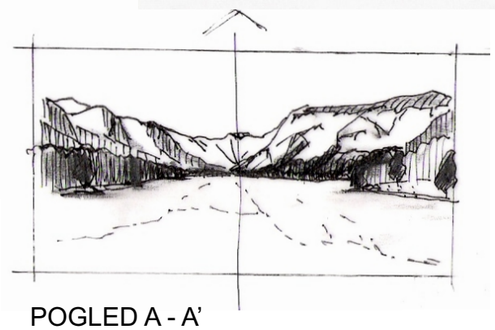

POGLED A - A'
Pogled proti zahodu - jezero s silhueto gora v ozadju

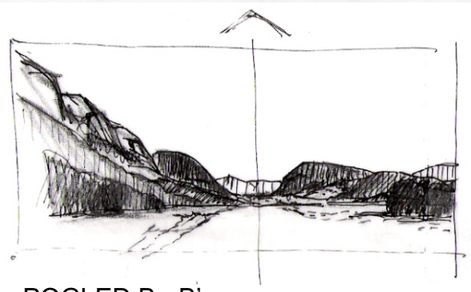

POGLED B - B'
Pogled proti vzhodu - jezero z strmimi pobočji, ter značilna silhueta ledeniške U doline

LEGENDA:

- VODNI ROB (jezero)
- GOZD IN GOZDNI ROB
- POZIDANO ZEMLJIŠČE IN GRAJENI ROB
- RAZPRŠENO GRAJENO TKIVO
- IZRAZITEJŠI REČNI KORIDORJI
- CESTNE POVEZAVE
- POMEMBNEJŠI DALJŠI POGLEDI
- POMEMBNEJŠI KRAJŠI POGLEDI
- VOZLIŠČE POTI
- DOMINANTE
- RITEM POLJSKE DELITVE
- GLAVNE SMERI DOSTOPA
- MANJ IZRAZIT RELIEFNI ROB (ježe, prelom/uravnava pobočja,...)
- BOLJ IZRAZITI RELIEFNI ROB (grebeni)
- VELIKA VIDNA IZPOSTAVLJENOST
- VEČJE VOZLIŠČE (vizur, poti, rek,..)
- OŽJE OBMOČJE OBDELAVE

Slika 27: Zaznavna morfološka analiza obravnavanega območja - Bohinjsko jezero in njegova bližnja okolica

5.1.2 Naravovarstvena območja

Za celotno območje TNP ter s tem tudi za obravnavana območja je z odlokom (Odlok o PUP…, 2006) predpisano tudi skladno ravnanje s predpisi o ohranjanju narave, ki prepovedujejo posege, ki bi razvrednotili, poškodovali ali uničili zavarovane ali evidentirane tako naravne vrednote kot spomenike kulturne dediščine. Odlok določa tudi območja **Nature 2000**, ki jezero ter nekatera območja v njegovi bližine uvršča med potencialna območja narave evropskega pomena oziroma med posebna zaščitena območja. S tem so zavarovana posamezna ekološko pomembna območja, hidrološke, geološke, dendrološke in botanične naravne vrednote ter predvsem v nekoliko višjih območjih geomorfološke površinske in podzemeljske naravne vrednote.

Na naslednji sliki (slika 28) je prikaz evidence ohranjanja narave oz. analize pomembnejših naravovarstvenih območij, ki zajema naslednja območja:

- območja zavarovane naravne dediščine, ki so povzeta po kartografski prilogi PUP in predstavljajo območja, ki so zavarovana tudi z Naturo 2000: 1 – območje jezera, 2 – struga reke Save Bohinjke, 3 – struga reke Jezernice, 4 – struga reke Mostnice, 5 – struga hudourniškega potoka Suhe, 6 – območje morenskega ledeniškega nanosa;
- varovalne pasove za posamezne struge zgoraj omenjenih vodotokov, ki so določeni z 115. členom Odloka o PUP za TNP (Odlok o...,2006:42), ki pri urejanju prostora in izvajanju posegov v obvodnem prostoru predpisuje odmike od voda oziroma vodna in priobalna zemljišča vodotokov. Pri Savi Bohinjki in Bohinjskem jezeru, ki spadata med vodna zemljišča 1.reda, znaša varovalni pas 15 m od vodnega zemljišča, pri ostalih vodotokih, potokih, hudournikih in suhih hudourniških strugah (Mostnica, potok Suha) pa 5 m od vodnega zemljišča;
- posamezne značilne prostorske prvine znotraj obravnavanih območjih, ki predstavljajo bolj izstopajoče naravne prostorske prvine, kot so ježe oz. izrazitejši prelomi terena ter večji balvani, ki predstavljajo za to območje značilno geomorfološko vrednoto.

Upoštevanje zgoraj omenjenih zavarovanih območij obenem pomeni tudi ohranjanje **ekološke integritete** oz. ekosistemsko in ekološko pomembnih območij.

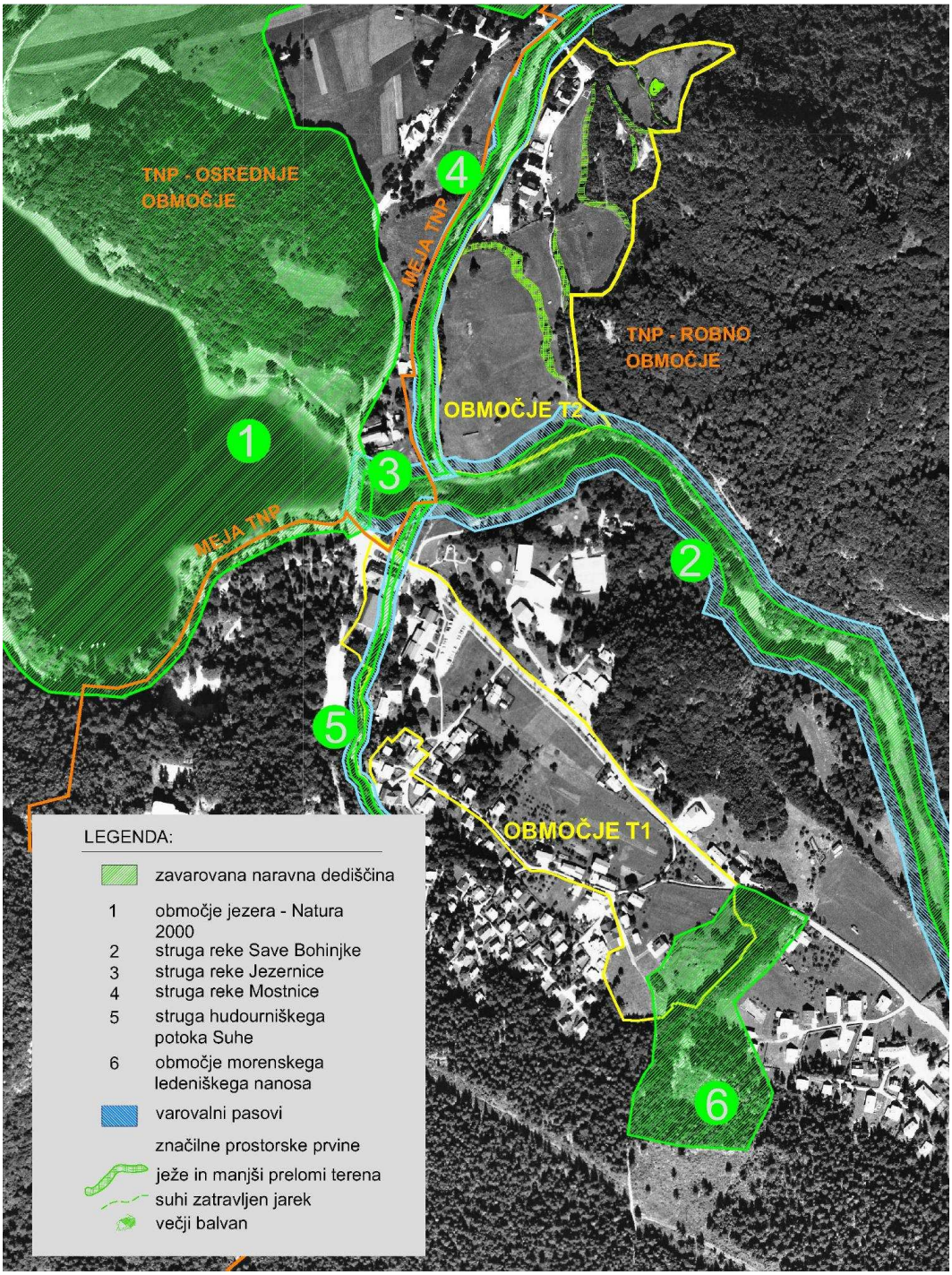

Slika 28: Zavarovana ekološko pomembna območja naravne dediščine in značilne prostorske prvine (podloga: Ortofoto…, 2006)

5.1.3 Značilni pogledi in kulturna dediščina

Slika na naslednji strani (slika 30) prikazuje analizo značilnih pogledov in njihova vplivna območja oz. povezavo z obravnavanimi območji T1 in T2. Na sliki je prikazano vplivno območje pogleda za obravnavano območje. Spodnja analiza zajema:

- prikaz pomembnih značilnih pogledov in njihov vpliv oz. odnos do obravnavanih območij, zajema pa naslednje tipične poglede: 1 – pogled z jezera na najbolj znamenito bohinjsko panoramo, motiv cerkve sv. Janeza z mostom čez Jezernico na JZ robu jezera, 2 – pogled s Peči proti jezeru, kjer je prav tako v središču cerkev sv. Janeza, 3 – pogled na spomenik prvopristopnikom na Triglav, prav tako z gorami in cerkvico v ozadju;
- območja oz. spomenike zavarovane evidentirane kulturne dediščine: 1 – arheološko območje Vrtovin, 2 – spominsko znamenje, 3 – cerkev sv. Janeza Krsnika, 4 - most čez Jezernico, 5 – spomenik prvopristopnikom na Triglav, 6 – vila Ribčev Laz 44;

Iz analize je razvidno, da je pri ohranjanju pomembnih značilnih pogledov največjo pozornost potrebno posvetiti umeščanju novih objektov na južnem delu območja T2, z namenom, da ne bi prišlo do razvrednotenja teh pogledov. Južni del območja T2 (zlasti spodnja travnata rečna ravnica) predstavlja pomemben del vplivnega območja tako pri pogledu, ki se ponuja iz razglednika s Peči proti jezeru kot pri pogledu z jezera proti cerkvici sv. Janeza in mostu čez Jezernico (slika 29). Na drugi strani pa iz analize vidimo, da območje T1 ni prisotno v nobenem od pomembnejših značilnih pogledov.

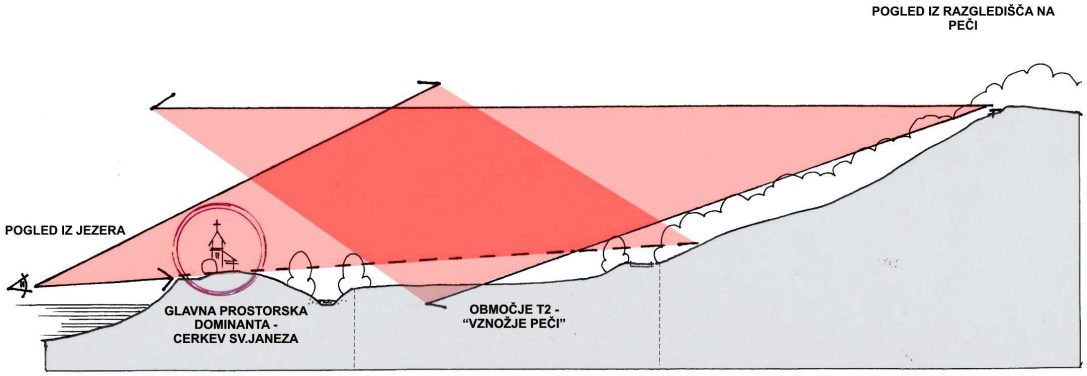

Slika 29: Shematski prerez čez območje T2 in prikaz značilnih pogledov s Peči in jezera proti cerkvici sv. Janeza

Slika 30: Analiza zavarovanih območij pomembnih pogledov in spomenikov kulturne dediščine (podloga: Ortofoto…, 2006)

5.1.4 Vizualna privlačnost

Privlačni pogledi predstavljajo potencialno najbolj privlačne dolge poglede oz. pomembne poglede, točke in linije v prostoru, ki jih je potrebno ohraniti. Neprivlačni pogledi pa predstavljajo v večini krajše poglede na nefunkcionalne ali neurejene objekte in prostorske ureditve na območju, ki so zaradi svoje lokacije tik ob poteh vizualno najbolj izstopajoči in kot taki potrebni prenove, prestavitve, zakritja ali odstranitve.

Z analizo privlačnosti pogledov (slika 33) na območju urejanja sem želela prikazati predvsem smeri, akcente v prostoru, ki jih je potrebno upoštevati, obdržati ali celo poudariti (bodisi z linijo objektov ali vegetacijskimi prvinami) ali pa prenoviti, zakriti ali celo odstraniti (npr. nefunkcionalne ali dotrajane objekte).

Najbolj privlačna pogleda iz obravnavanih območij T1 in T2 sta pogleda proti najbolj izstopajoči in prepoznavni prostorski dominanti na tem območju, cerkvici sv. Janeza (slika 31 in 32). Poleg teh dveh smeri je na obravnavanem območju ob vstopu na območje pomembna najkrajša oz. najbolj direktna smer proti jezeru, ki jo nakazuje glavna cesta skozi Ribčev Laz.

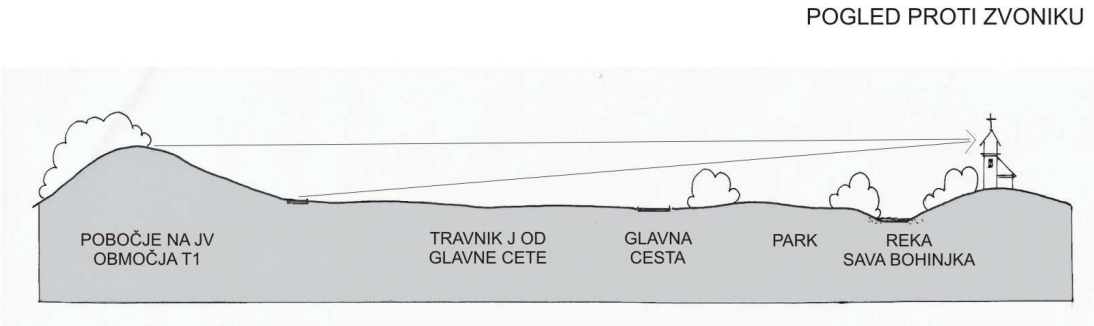

Slika 31: Shematski prikaz pogleda iz območja T1 proti cerkvici sv. Janeza

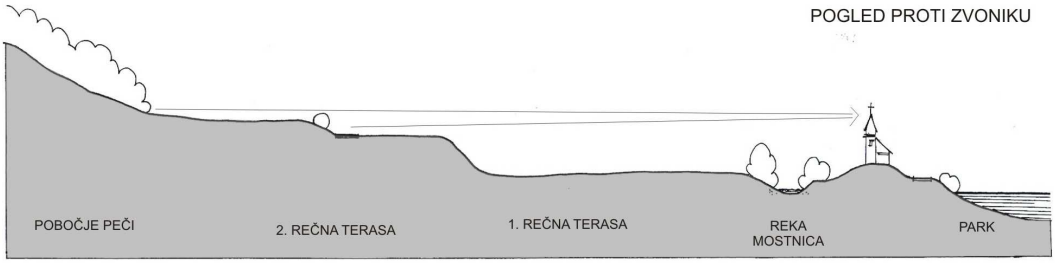

Slika 32: Shematski prikaz pogleda iz območjaT2 proti zvoniku cerkve sv. Janeza

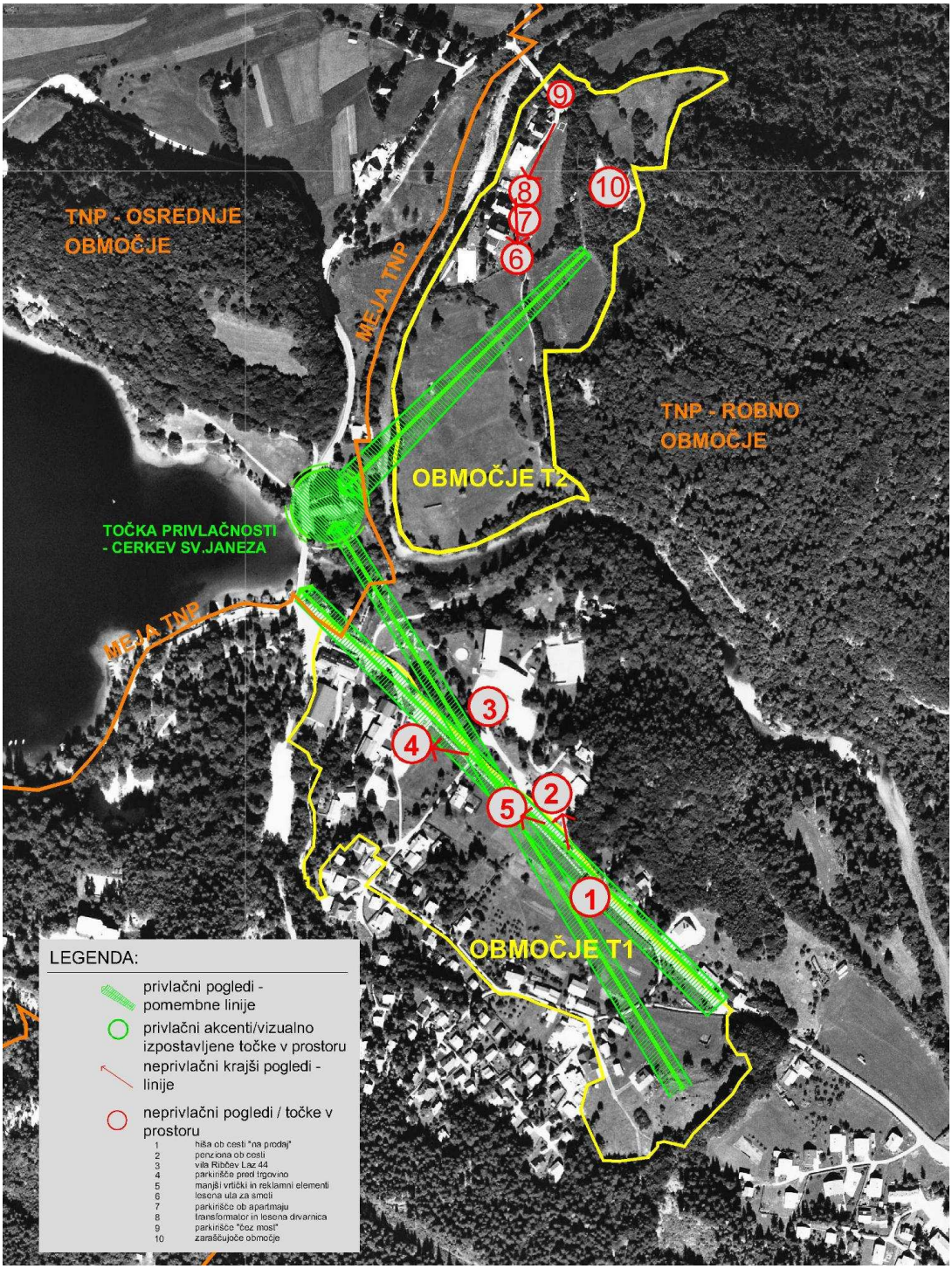

Slika 33: Analiza vizualne privlačnosti (podloga: Ortofoto…, 2006)

5.1.5 Povezava z jezerom

Neposredne vizualne povezave med jezerom in območji T1 in T2 ni. Vzpetina Vrtovin, ki se dviga tik ob jugozahodnem robu jezera, preprečuje neposreden vizualni stik z območjem T2 (slika 34). Območje T1 je od jezera prav tako nekoliko odmaknjeno, neposreden vizualni stik z njim pa preprečuje konfiguracija terena ter obstoječi objekti in vegetacija.

Neposreden vizualni stik oz. pogled iz območij T1 in T2 na jezero tako ni mogoč. Edini potencialni vizualni stik z jezerom je možen iz skrajnega severnega dela območja T2 na travnatem pobočju, ki se dviguje proti vrhu Peči, vendar pa se teren na tem delu precej strmo vzpenja.

Ob upoštevanju izhodišča, da se novi nastanitveni turistični objekti v prostor umeščajo čim bolj skladno glede na svojo okolico tako, da se med drugimi prilagajajo tudi gabaritom in arhitekturni tipiki obstoječih objektov, le te umestitve znotraj obravnavanih območjih z vidika vizualne privlačnosti ne bodo imele posebnega vpliva neposredno na obvodni prostor jezera oz. njegovo vizualno privlačnost.

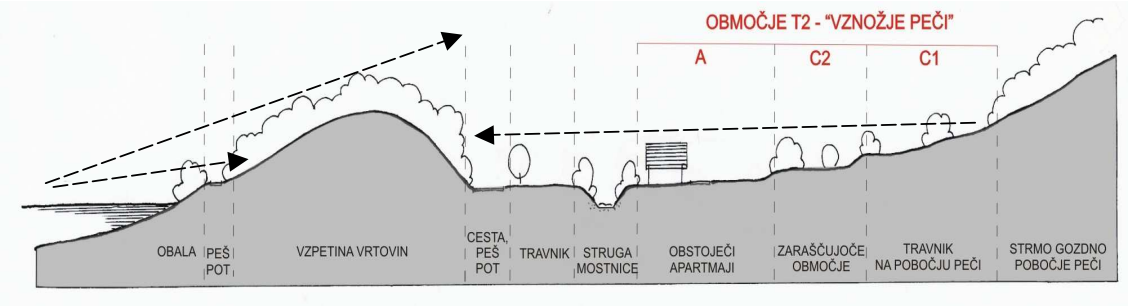

Slika 34: Izsek iz priloge 1 – Shematski prerez ureditvenih podenot območja T2 in pogled z jezera

5.1.6 Skupna analiza širšega območja

V izhodišču diplomsko delo poudarja pomembnost pristopa k načrtovanju oz. umeščanju novih turističnih objektov, ki upošteva, da se obravnavano območje nahaja znotraj TNP, kjer je v prvi vrsti najbolj pomembno ohranjanje naravnih in kulturnih vrednot. Pomembno je tudi upoštevanje vizualne privlačnosti območja in ohranjanje tistih krajinskih prvin (zlasti značilnih pogledov), ki dajejo prostoru njegovo prepoznavnost v širšem, tudi evropskem oz. svetovnem merilu.

Ohranjanje zgoraj omenjenih vrednot prostora pomeni hkrati tudi ohranjanje tistih kvalitet prostora, ki mu dajejo njegovo prepoznavnost in predstavljajo glavno primerjalno prednost Bohinjskega jezera z drugimi turističnimi kraji.

Skupna analiza širšega območja (slika 35) tako zajema oz. prikazuje tiste prostorske prvine, območja oz. značilnosti v prostoru, ki se jih zaradi njihove pomembne vloge (ekološke, naravovarstvene, kulturne,...) ohranja, s čimer se zagotovi ekološka integriteta ter vizualna privlačnost tega območja, kar pa predstavlja tudi glavno izhodišče pri umeščanju novih turističnih nastanitvenih objektov znotraj obravnavanih območij T1 in T2.

Pri tem skupna analiza zajema tudi prikaz vizualno neprivlačnih območij oz. objektov v prostoru, ki jih je potrebno sanirati oz. prenoviti.

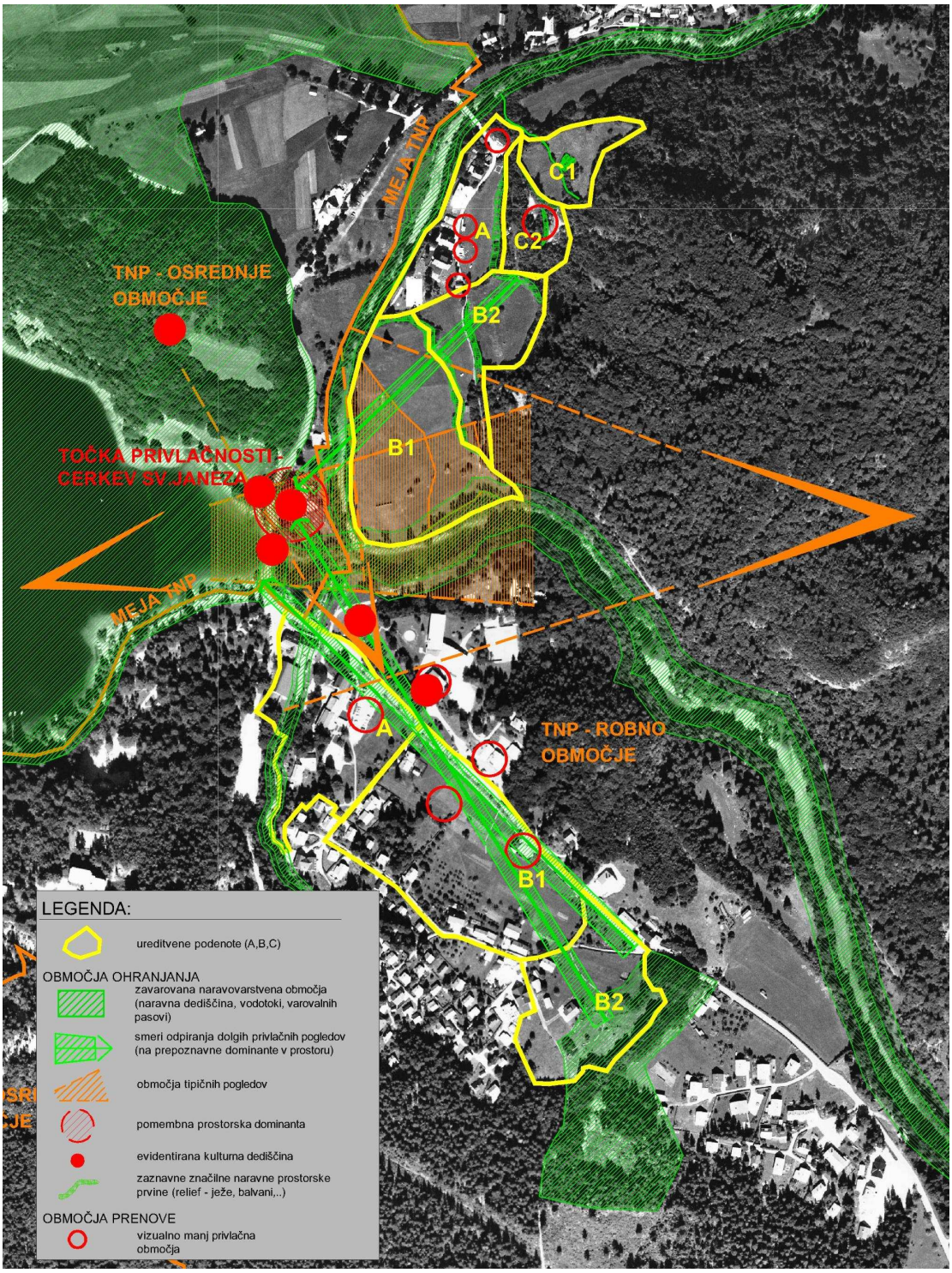

Slika 35: Skupna analitična karta širšega območja obdelave
(podloga: Ortofoto…, 2006)

5.2 ANALIZA OŽJEGA OBMOČJA – OBMOČJE T1 IN OBMOČJE T2

V analizi ožjega območja obdelave sta območji urejanja: območje T1 – »Ribčev Laz-severni rob« in območje T2 – »vznožje Peči« obdelani vsako posebej, zajemata pa naslednje analize:
- topografija in površinski pokrov,
- navezava na prometno omrežje in
- obstoječe grajeno tkivo (vzorec, orientiranost, velikost in tip objektov ter umestitev in dostop do objektov).

5.2.1 Analiza območja T1 – »Ribčev Laz – severni rob«

Obravnavano območje T1 se nahaja na severnem robu Ribčevega Laza, ki predstavlja glavno turistično naselje v neposredni bližini jezera. Na severozahodu meji na glavno cesto, na jugu oz. jugozahodu na obstoječi del naselja, na jugovzhodu ga omejuje nižja vzpetina, na zahodu pa turistično središče naselja Ribčev Laz s centralnimi dejavnostmi.

5.2.1.1. Topografija in površinski pokrov

Območje leži na razmeroma ravnem terenu, ki se s komaj zaznavnim naklonom vzdiguje proti jugu. Na jugovzhodnem delu se nekoliko bolj dvigne v manjšo vzpetino, ki je del morenskega ledeniškega nanosa in predstavlja fizično pregrado, ki razdeli naselje Ribčev Laz na dve med seboj ločeni enoti.

Odprte, neposeljene površine so po večini travnate s posameznim drevjem ter nekoliko izrazitejšim pasom drevja na jugovzhodnem robu na vrhu vzpetine, ki se proti jugu združi z gozdnim zaledjem.

Območje na jugozahodnem robu meji na povezovalno cesto skozi Ribčev Laz, ob kateri se pojavljajo posamezni stanovanjski in turistični nastanitveni objekti. Prepletajo se s posameznim drevjem, ki se proti jugu združi z gozdnatim zaledjem. Na severu območje meji na glavno vstopno cesto in za njo vzpenjajočim se pobočjem, ki je poraslo z gozdom.

Naslednja slika (slika 36) prikazuje obe območji urejanja T1 in T2 ter značilne prereze.

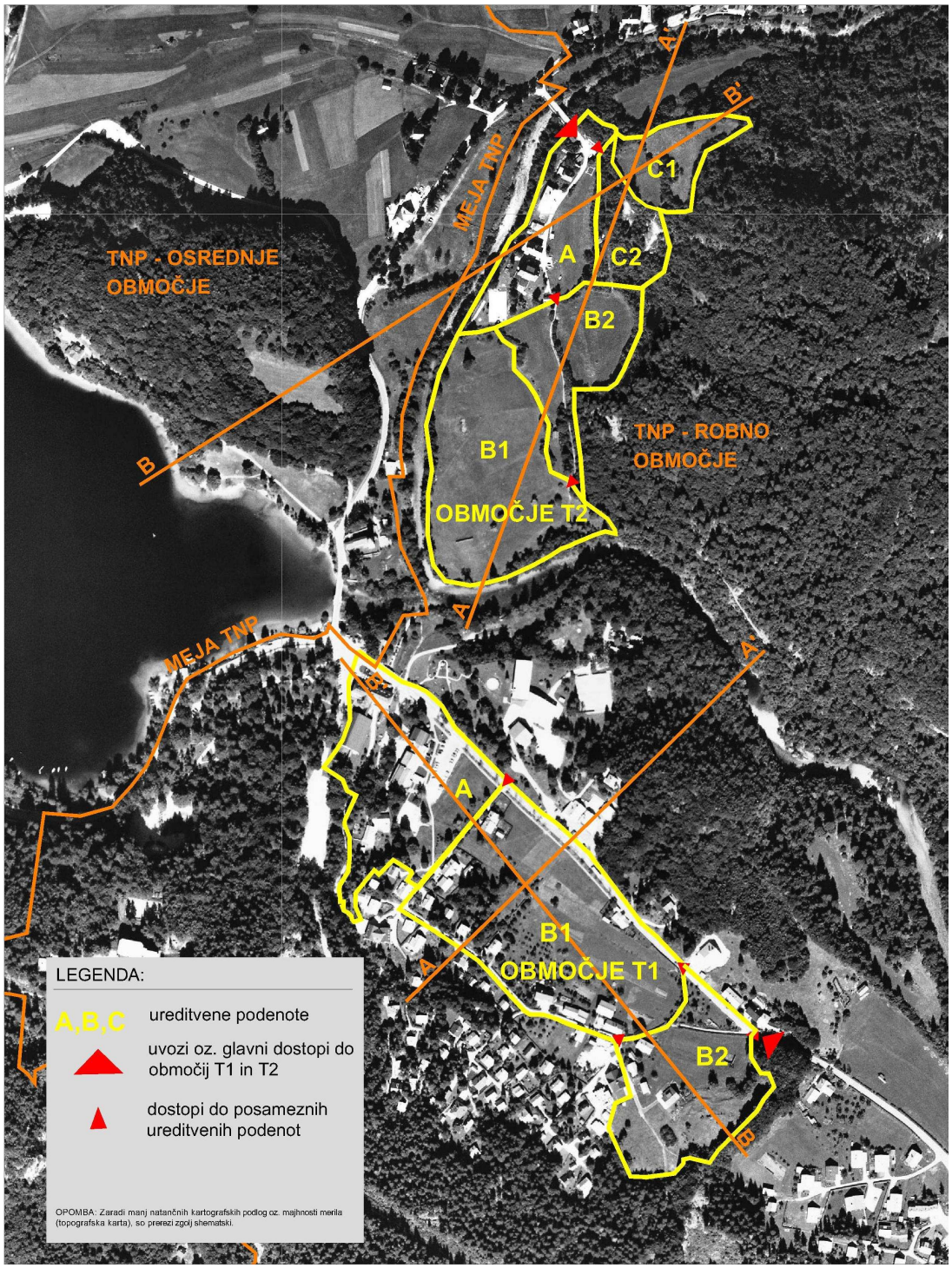

Slika 36: Ureditvene podenote in shematski prerezi območij urejanja T1 »Ribčev Laz-severni rob« in T2 »vznožje Peči«
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Spodnji sliki prikazujeta značilna prereza čez območje T1. Označeni del zaznamuje del območja T1, kjer so predvidene umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov. Prereza sta zaradi nenatančnosti oz. majhnosti merila topografske karte, s katero sem v diplomi razpolagala zgolj shematska.

Slika 37: Območje T1 - shematski prerez BB'

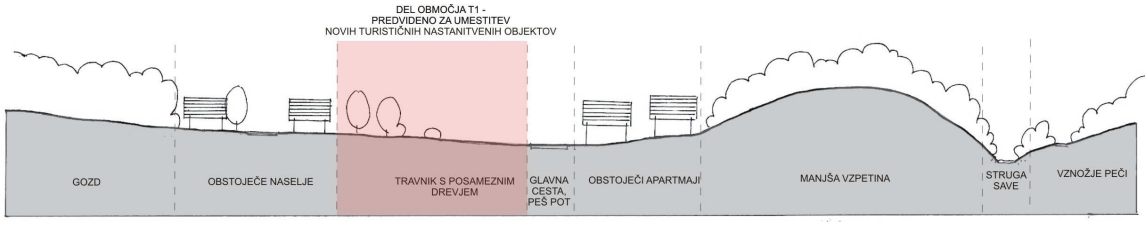

Slika 38: Območje T1 - shematski prerez AA'

5.2.1.2 Navezava na prometno omrežje

Območje T1 se nahaja v Ribčevem Lazu neposredno ob glavi regionalni cesti, ki po Spodnji Bohinjski dolini pripelje iz Bohinjske Bistrice do Ribčevega Laza oz. do jezera.

Z glavne ceste so na območje možni trije dostopi: dva cestna (asfaltirana) in en makadamski, ki se navezujejo na ožjo povezovalno cesto skozi naselje. Ločene peš poti so speljane vzporedno ob južni strani cestišča, vendar ne v celotni dolžini. Prometno nekoliko bolj prepredene so na zahodnem koncu območja ob trgovsko-turističnem centrom, od koder vodijo poti proti jezeru oz. proti manjšemu parku ob sotočju rek.

Južno od obravnavanega območja se cestni sistem močneje razveja. Tu cestni sistem predstavlja ožje cestne povezave oz. dostope do posameznih objektov, ki se ponekod nadaljujejo kot makadamske ali gozdne poti, ki se navezujejo na sistem gozdarskih in sprehajalnih oz. planinskih poti v zaledju območja.

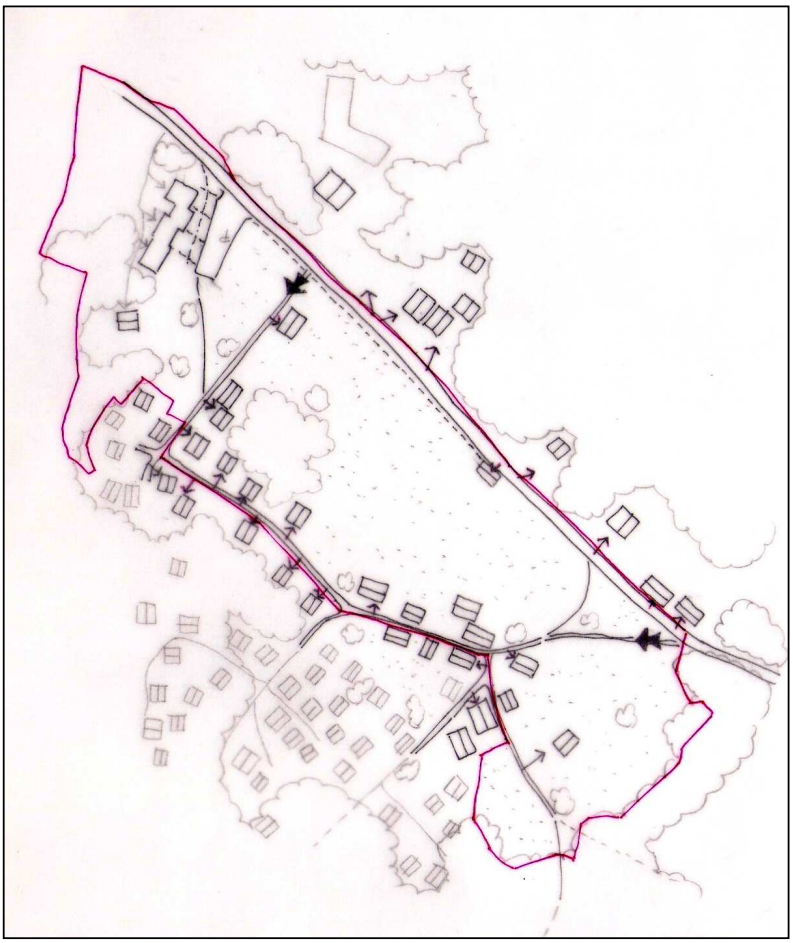

Slika 39: Prikaz območja T1 in glavnih dostopov na območje ter priključitev dovozov do posameznih objektov

5.2.1.3 Obstoječe grajeno tkivo

PREPOZNAVNOST VZORCA
V tem delu Ribčevega Laza prevladuje strnjen, razpršen način gradnje, brez enotnega vzorca. Po večini so hiše orientirane pravokotno na cestišče v smeri JZ-SV, objekti so apartmajskega tipa. V zaledju se nahajajo manjše počitniške hiške, ki se proti južnem robu naselja vedno bolj prepletajo z gozdom.

Naselje je gručasto razraslo ob komunikacijah, robovi naselja niso izrazito prepoznavni. Še najbolj prepoznaven je rob naselja, ki meji na travnik ob južnem delu vstopne ceste. Parcele so bolj nepravilno razporejene po terenu, značilna arhitekturna dominanta, ki jo predstavlja cerkev Sv. Janeza, pa leži nekoliko ločena v bližini naselja.

ORIENTIRANOST OBJEKTOV
Kljub razpršeni gradnji v celotnem naselju je najbolj enotna orientiranost objektov pravokotno glede na povezovalno cesto skozi naselje in sicer z daljšo stranico v smeri SV-JZ. Na JZ robu se nahaja nekaj starejših kmetijskih objektov, ki so orientirani z daljšo stranico vzporedno s cesto.

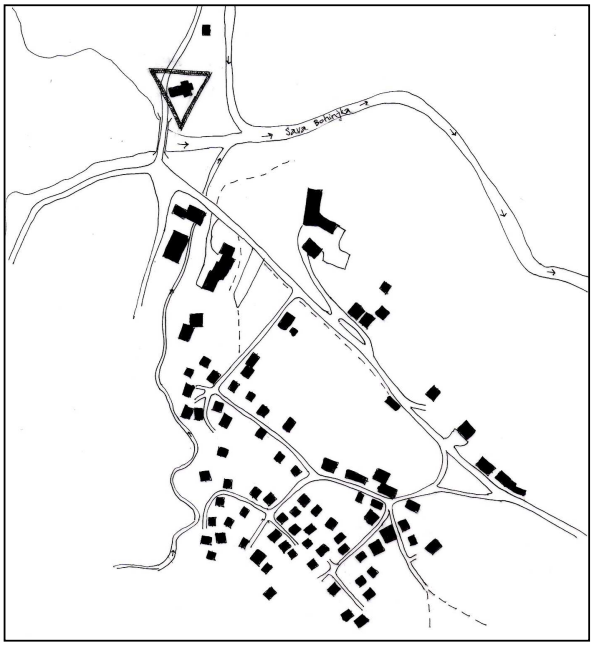

Slika 40: Struktura grajenega tkiva - Ribčev Laz in značilni arhitekturni poudarek – dislocirana cerkev

Severozahodni del obravnavanega območja zaznamuje centralni del naselja Ribčevega Laza. Tu se nahaja nekoliko večji nižji kompleks objektov z gostinsko ponudbo, trgovino, pošto, turističnimi informacijami, banko ter parkiriščem in zelenico v ospredju. Za njim se v smeri proti jezeru nahaja še avtobusna postaja ter hotel Jezero.

VELIKOST IN TIP OBJEKTOV

Večji del objektov, ki na jugozahodnem robu meji na obravnavano območje je apartmajskega tipa. Tloris objektov je največkrat pravokotne oblike, nekaj pa je tudi sestavljenih tlorisnih oblik. Ti objekti so po večini pritlični z enojno ali dvojno mansardo oz. P+M+M in P+M (slika 41). Sredi jugozahodnega roba se nahaja manjše kmetijsko poslopje ter nekaj pomožnih objektov (trije kozolci-doplerji, senik), ki pa so le delno funkcionalni, a so odraz značilne arhitekturne tipike in pomemben del kulturne dediščine (slika 42).

Na jugovzhodnem robu se nahajata dva nekoliko večja objekta apartmajskega tipa, ki imata sestavljen tloris, velikosti P+M+M (slika 43). Ostali objekti v zaledju so manjše počitniške hišice (P+M), med njimi pa je tudi nekaj manjših stanovanjskih objektov.

Večina objektov ima dvokapne strehe (naklon 40-45º), krite s sivo strešno kritino, pojavljajo pa se tudi manjše in večje frčade oz. nadstreški. Zaznamuje jih uporaba za to območje značilnih arhitekturnih elementov, uporaba lesa v temnih odtenkih ter bela fasada.

UMESTITEV IN DOSTOP DO OBJEKTOV

Objekti so po večini umeščeni pravokotno na smer poteka povezovalne ceste skozi naselje Ribčev Laz in so od cestišča nekoliko oddaljeni. Posamezne parcele objektov so velikokrat ločene od cestišča s fizično pregrado v obliki značilne lesene ograje ali žive meje (slika 41). Te so ponekod nekoliko previsoke, tako da ustvarjajo vtis labirinta in otežujejo orientacijo v prostoru.

Vsi objekti, ki se nahajajo znotraj oz. na samem robu obravnavanega območja, imajo urejene dovoze ter ponekod parkirišča, ki se navezujejo neposredno na cesto.

Slika 41: Apartma na severnem robu naselja z ograjo iz živice

Slika 42: Značilni pomožni kmetijski objekt – senik, na JV robu območja

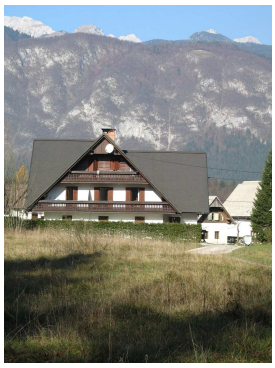

Slika 43: Večji apartmajski objekt na JZ območja

5.2.2 Analiza območja T2 – »Vznožje Peči«

Območje T2 se nahaja v smeri iz Ribčevega Laza proti Stari Fužini, na desnem bregu Mostnice pod vznožjem hriba Peč.

5.2.2.1 Oblikovanost površja in površinski pokrov

Glede na oblikovanost površja je območje T2 precej raznoliko, kot shematsko prikazujeta tudi prereza na naslednji strani. Na severnem delu ob samem vstopu na območje, kjer se nahajajo obstoječi objekti, je teren dokaj uravnan. Ta del predstavlja podenoto A. Proti vzhodu se teren začne vzpenjati (pobočje Peči). Najbolj severovzhodni del predstavlja travnato pobočje, ki meji na gozdni rob. Pod njim, v smeri proti jugu je del območja, ki se zarašča s posameznimi majhnimi odprtimi jasami.

Najbolj celotno območje T2 zagotovo zaznamujeta rečni terasi ter pogled preko spodnje travnate rečne terase proti cerkvi sv. Janeza. Južni del območja tako zaznamujeta dve nekoliko večji travnati rečni ravnici, ki sta med seboj ločeni z ježo. Nižja ravnica je večja in v celoti travnata, omejujeta jo potek dveh strug (Mostnice in Save) ter ježa, ob katerih se pojavljajo tudi prepoznavne linijske poteze dreves in grmovnic. Višja travnata ravnica, ki je nekoliko manjša, se deli na makadamsko pot in linijo grmovnic.

Na tem območju se pojavljajo tudi nekatere, za ta prostor značilne prostorske prvine. To so ježe oz. rečna terase na J ter večji balvan na SZ strani območja. Spodnja prereza sta zaradi manj natančnih kartografskih podlag s katerimi sem razpolagala pri diplomskem delu zgolj shematska. Njun potek preko območja T2 je prikazan na strani 54, slika 36.

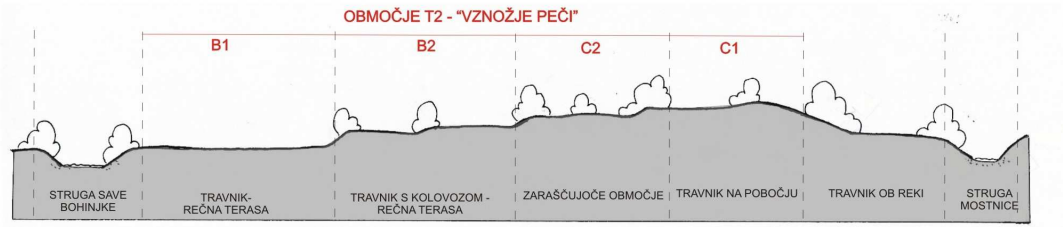

Slika 44: Območje T2 - shematski prerez AA'

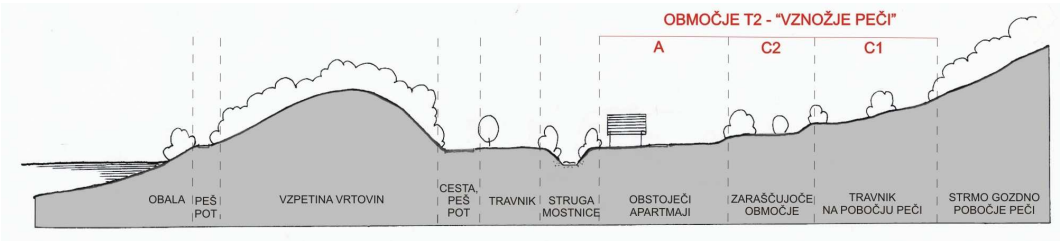

Slika 45 : Območje T2 - shematski prerez BB'

5.2.2.2 Navezava na prometno omrežje

Dostop do območja je precej omejen, saj je območje z dveh smeri obdano s strugami vodotokov, s potokom Mostnico na zahodu ter reko Savo Bohinjko na jugu, na vzhodu pa se strmo vzpenja z gozdom poraslo pobočje Peči. Cestna povezava z območjem je mogoča edino preko mostu čez Mostnico, ki predstavlja glavni in edini dostop na območje T2. V neposredni bližini ni drugih povezav oz. mostov, ki bi to območje povezali z nasprotnimi bregovi.

Prometno omrežje na tem območju tako predstavlja kratek cestni odsek oz. dostop do obstoječih objektov. Ta se nato nadaljuje kot gozdna makadamska pot ob vznožju Peči in reke Save v smeri proti Spodnji dolini, ki se kmalu zoži v ožjo sprehajalno gozdno pot.
Ostale prometne infrastrukture na tem območju ni. Na severnem delu območja se od vstopne ceste odcepi ožja makadamska pot, ki pa se že zarašča. Urejena in označena pa je sprehajalna, planinska pot, ki vodi do razgledišča na Peči ter se povezuje z ostalimi planinskimi oz. gozdnimi potmi v zaledju.

Slika 46: Prikaz območja T2 in glavnih dostopov na območje ter priključitev dovozov do posameznih objektov

5.2.2.3 Obstoječe grajeno tkivo

PREPOZNAVNOST VZORCA
Večji del območja T2 je neposeljen, tako da o značilnem vzorcu pozidave težko govorimo (ga ni moč določiti). Obstoječi objekti se nahajajo le na severozahodnem delu območja, znotraj ureditvene podenote A.

ORIENTIRANOST OBJEKTOV
Vsi objekti stojijo neposredno ob cesti in so orientirani bolj ali manj pravokotno na cesto v smeri SZ-JV.

VELIKOST OBJEKTOV
Na območju so štirje večji stanovanjski oz. turistični objekti ter nekaj pomožnih (lope, drvarnice, igrišče, ipd.). Dva objekta (slika 48) sta nekoliko večja apartmajskega oz. penzionskega tipa (K+P+1+M), druga dva pa sta manjša stanovanjska objekta (P+M). Objekti so pravokotne oblike s posameznimi zamiki v pritličju (vhodi v objekt), strehe pa so dvokapne. Zaznamuje jih uporaba za to območje značilnih arhitekturnih elementov, uporaba lesa v temnih odtenkih ter bela fasada.

UMESTITEV IN DOSTOP DO OBJEKTOV
Objekti se nahajajo neposredno ob cesti. Med cesto in objektom na parceli je majhen odmik, ki je po večini brez fizičnih ločnic v prostoru kot so ograje ali žive meje.

Dostopi do objektov in parkirna mesta so urejena tik ob objektih oz. neposredno ob cestišču.

Slika 47: Obstoječa turistična objekta na območju T2 (apartmajski in penzionski tip)

6 OBLIKOVANJE KRITERIJEV IN PRIPOROČIL ZA UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV V OBMOČJU OB BOHINJSKEM JEZERU

Zaradi pomanjkanja literature, ki bi se ukvarjala z obravnavano problematiko umeščanja turističnih objektov v območja, kot je obravnavano območje ob Bohinjskem jezeru, je bil eden izmed ciljev diplomskega dela oblikovanje smernic za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov v območje ob Bohinjskem jezeru.

Opredelitev oz. določila o arhitekturni oblikovanosti objektov so do neke mere določena v planskih podlagah (PUP za TNP), vendar pa se ta ne nanaša neposredno na posamezne lokacije. Ravno tako ne opredeljuje načina ter ostalih določil (število, velikost, tip objektov,ipd.), ki bi jih bilo potrebno upoštevati v primeru umeščanja novih turističnih objektov na posameznih izbranih lokacijah.

Pri oblikovanju kriterijev, na podlagi katerih sem izoblikovala priporočila, sem izhajala zlasti iz podatkov, ki sem jih pridobila s pomočjo opravljenih analiz, ter obravnavanih kanadskih primerov umeščanja novih nastanitvenih turističnih objektov. V nadaljevanju so tako najprej podani kriteriji, nato pa še splošna priporočila za umeščanje novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj obravnavanih območjih za turizem ob Bohinjskem jezeru.

Na koncu je podan še nekoliko podrobnejši prikaz in opis priporočil za posamezne ureditvene podenote, kjer so določena zazidljiva območja znotraj posameznih obravnavanih območij (B,C), ki pa zajema vsa zgoraj navedena priporočila.

6.1 KRITERIJI ZA UMEŠČANJE NOVIH TURISTIČNIH NASTANITVENIH OBJEKTOV V OBMOČJU OB BOHINJSKEM JEZERU

Kriteriji za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov so oblikovani na podlagi upoštevanja izhodišč diplomskega dela ter izdelanih analiz širšega in ožjega območja obdelave, nanašajo pa se na obravnavano jugozahodno območje ob Bohinjskem jezeru.

Najprej se določijo **kriteriji za določitev novih zazidljivih območij**, ki določajo mesta znotraj posameznih ureditvenih podenot, kjer je možno umeščati nove nastanitvene turistične objekte. Zazidljiva območja se določa na podlagi upoštevanja oz. izločanja območij, ki se jih skladno z izhodišči diplomskega dela zaradi njihovega naravovarstvenega pomena oz. vizualne privlačnosti ohranja. Kriteriji tako predstavljajo **izločanje območij**, ki zagotavljajo:

- ohranjanje pomembnih naravovarstvenih območij oz. ekološko in ekosistemsko pomembnih območij, ki jih določa Natura 2000
- ohranjanje značilnih naravnih vrednot (ježe, balvani, gozdni rob,..) ter območij oz. spomenikov naravne in kulturne dediščine
- ohranjanje priobalnih zemljišč vodotokov
- ohranjanje značilnih pogledov in njihovih vplivnih območij
- ohranjanje smeri odpiranja dolgih privlačnih pogledov na značilne prostorske naravne oz. kulturne dominante
- ohranjanje koridorjev glavnih vstopnih cestnih povezav z jezerom

Kriteriji za ureditev odprtih javnih površin so naslednji:

- vizualno neprivlačna območja ter neprivlačne in nefunkcionalne objekte je potrebno sanirati (odstranitev, prenova ali premestitev) oz. zakriti s pomočjo vegetacije (nižje grmovnice, posamezne gruče ali linije dreves),
- na območjih značilnih pogledov niso dopustne gradnje oz. postavitve enostavnih objektov in ureditev, ki bi zakrile kvalitetne poglede z javnih površin na objekte kulturne dediščine, naravne dominante in dolge poglede na okolico,
- ceste in makadamske poti v slabem stanju je potrebno sanirati oz. obnoviti ter po potrebi razširiti, tako da je na glavnih povezovalnih cestah skozi naselja oz. območji T1 in T2 mogoče nemoteno srečanje dveh avtomobilov oz. zagotoviti potrebna umikališča ali obračališča,
- obnoviti oz. dopolniti je potrebno sistem sprehajalnih poti vzdolž glavnih cestnih povezav in te povezati z gozdnim zaledjem ter vzpostaviti povezave med rečnima bregovoma Save z manjšimi lesenimi brvmi, kar posredno pomeni tudi boljšo povezavo območij obdelave z jezerom,
- javne in poljavne površine oz. zazidljiva, poseljena območja se loči z značilno leseno ograjo ali strnjeno živo mejo, pri čemer višina ne sme presegati 1.20 m oz. ogrožati preglednosti v cestnem prometu,
- pri uporabi vegetacije se uporablja avtohtone vrste,
- spremljajoča ulična oprema, reklamne, turistične in druge informativne table ter oznake morajo biti oblikovane po enotnem oblikovalskem konceptu z uporabo naravnih materialov.

Kriteriji za umeščanje novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj zazidljivih območji:

- nove turistične nastanitvene objekte se umešča izključno na za to predvidenih zazidljivih območjih,
- izven zazidljivih območij so dovoljeni naslednji posegi:
  - rekonstrukcija obstoječih objektov
  - rušitev in nadomestna gradnja in
  - sprememba namembnosti obstoječih objektov,

  s čimer je možno zagotoviti tudi nove nastanitvene kapacitete,
- nove ali prenovljene nastanitvene turistične objekte znotraj območja T1 se umešča v okviru povprečnih (najmanjših in največjih) gabaritov in prevladujočih smeri obstoječih objektov v njihovi neposredni bližini, znotraj območja T2 pa se gabariti in smeri novih objektov prilagaja tudi izrazitejšim značilnim prostorskim prvinam (ježe oz. oblikovanost terena, rob gozda, rečne struge),
- zunanja podoba objektov (oblikovanost posameznih arhitekturnih elementov in uporaba materialov) mora posnemati lastnosti lokalne arhitekturne tipike,
- za dostop do objektov potrebne nove povezovalne poti morajo v čim večjem delu potekati preko zazidljivih območij in predstavljati čim bolj racionalno izrabo prostora, objekti na pobočju Peči pa so lahko dostopni le preko peš poti,
- parkirna mesta za potrebe nastanitvenih turističnih objektov je potrebno zagotoviti znotraj posamezne gradbene parcele, ob objektu ali kot podzemna kletna garaža, če to dopušča teren (lahko skupno dvema sosednjima objektoma), v primeru težje dostopnih pobočij ali neuravnanega terena pa so lahko parkirišča dislocirana od objekta,
- posamezna parcela mora biti najmanj 30% ozelenjena,
- posamezne parcele se med seboj loči z leseno ograjo, ki mora biti oblikovana po enotnem oblikovalskem konceptu, ali s striženo živo mejo, pri čemer je najvišja višina 1.2 m oz. toliko, da ne ogroža preglednosti v cestnem prometu.

V nadaljevanju so na podlagi zgoraj opisanih kriterijev podana priporočila za ureditev javnih odprtih površin in umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru.

6.2 PRIPOROČILA ZA UMEŠČANJE NOVIH NASTANITVENIH TURISTIČNIH OBJEKTOV ZNOTRAJ OBRAVNAVANIH OBMOČIJ T1 IN T2

Priporočila za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov so podana na podlagi kriterijev in se navezujejo izključno na širše oz. ožje obravnavano območje ob Bohinjskem jezeru. To območje predstavljata:

- območje T1 –»Ribčev Laz – severni rob« in
- območja T2 – »vznožje Peči«.

Poleg teh pa so v samem začetku podana tudi priporočila za določitev zazidljivih območij ter priporočila za ureditev javnih odprtih površin, ki predstavljajo pogoj za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj obravnavanega območja, ki zagotavlja upoštevanje zastavljenih izhodišč.

Priporočila so tako oblikovana po naslednjih sklopih:

- **priporočila za določitev zazidljivih območij,**
- **priporočila za ureditev odprtih javnih površin:**
  - sanacija vizualno neprivlačnih pogledov,
  - ureditev prometne infrastrukture in glavne vstopne ceste,
  - ureditev sprehajalnih poti in odpiranje dolgih privlačnih pogledov,
  - povezava z jezerom in ohranjanje značilnih naravnih vrednot,
  - spremljajoče turistične oznake in urbana oprema,
  - ločevanje javnega in poljavnega prostora;
- **priporočila za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov:**
  - ureditev dostopov do objektov in navezava na obstoječo infrastrukturo,
  - orientacija objektov,
  - velikost in tip objektov,
  - velikost parcel in število novih turističnih nastanitvenih objektov in kapacitet.

6.2.1 Priporočila za določitev zazidljivih območij

Najprej so na podlagi skupne analize širše okolice znotraj obravnavanih območji oz. posameznih ureditvenih enot določena zazidljiva območja. Te meje zaznamujejo območja pozidave, kamor se lahko širi novogradnja oz. do koder lahko sega njen vpliv (pomožni objekti, parkirišča, cestne povezave in ostala spremljevalna infrastruktura). Pri tem so zazidljiva območja (slika 48) izbrana tako, da ne ogrožajo in ne posegajo na zavarovana naravovarstvena območja ali na vplivna območja tipičnih pogledov in smeri dolgih, privlačnih pogledov. Prav tako ne posegajo na območja zavarovane naravne in kulturne dediščine.

Zazidljiva območja prav tako ne vključujejo že poseljenih območij oz. posameznih obstoječih objektov ter ureditveni podenoti A znotraj posameznih obravnavanih območji. Ti dve podenoti namreč predstavljata zaključena območja, kjer niso predvideni novi nastanitveni turistični objekti (območje T1) oz. kjer se priporoča prenova posameznih obstoječih objektov oz. površin ter izboljšanje vizualne privlačnosti (območje T2).

Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«
Na podlagi analize je nove objekte možno umeščati na nekoliko večjem območju (1,4 ha) na JZ delu podenote B1 ter na dveh manjših lokacijah znotraj podenote B2, kot prikazuje slika na naslednji strani.

Območje T2 – »vznožje Peči«
Na območju T2 je možna umestitev novih objektov na območju ureditvene podenote C, na nekoliko večjem delu podenote B2 in na robu spodnje rečne terase oz. na SZ delu podenote B1.

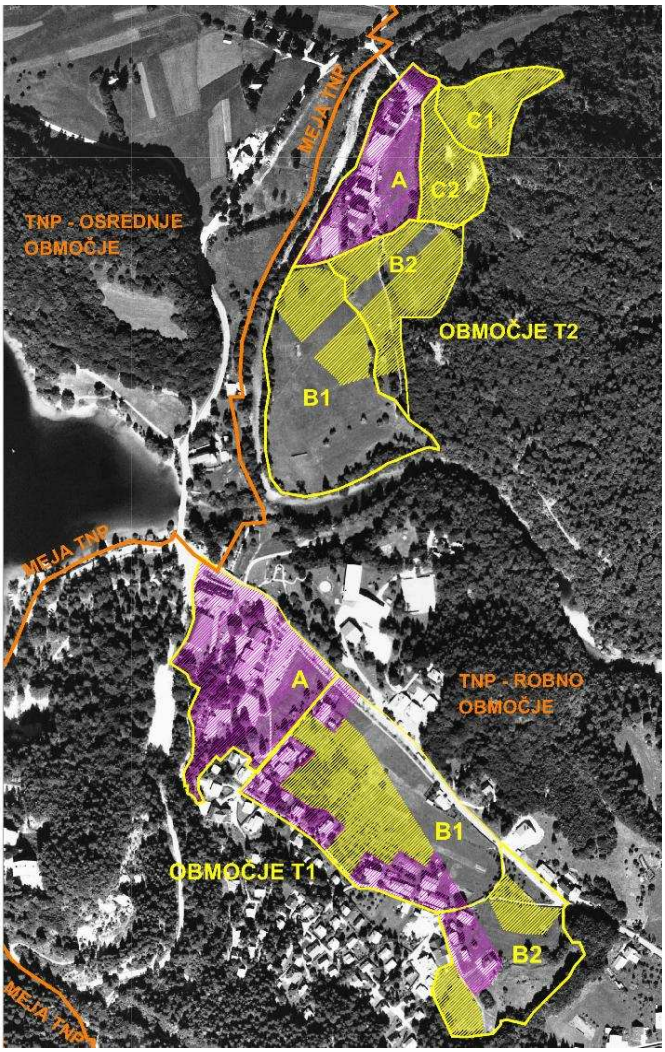

LEGENDA:

- območja obstoječih ureditev in objektov - možnost prenove, rušitve ali nadomestne gradnje
- zazidljiva območja - možna umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov

Slika 48: Rezultat skupnih analiz – nova zazidljiva območja (podloga: Ortofoto…, 2006)

6.2.2 Priporočila za ureditev odprtih javnih površin

Ureditev odprtih javnih površin je povezana z ustvarjanjem privlačnih oz. zakrivanjem neprivlačnih pogledov, zlasti ob glavni vstopni cesti ter poudarjanjem glavnih smeri, ki obiskovalca usmerjajo k jezeru. Pomembno pa je tudi upoštevanje oz. vključevanje naravnih in kulturnih vrednot, značilnih pogledov na okolico in v vizualnem smislu najbolj prepoznavne dominante v prostoru, ki jo predstavlja cerkev sv. Janeza.

6.2.2.1 Sanacija vizualno neprivlačnih pogledov

Sanacija vizualno neprivlačnih pogledov, ki jih zaznamujejo območja oz. objekti, ki jih prikazuje spodnja slika (slika 49) pomeni izboljšanje vizualnih kvalitet oz. privlačnosti obravnavanih območij T1 in T2 ter njune neposredne okolice. Neprivlačne poglede predstavljajo vizualno neprivlačna območja (parkirišča, ipd.), nefunkcionalni objekti in pomožni objekti v slabem stanju oz. na vizualno izstopajočih območjih, sanacija neprivlačnih pogledov pa pomeni odstranitev ali prenova objektov oz. območij ali pa zakrivanje s pomočjo vegetacije. Pri tem je možno, zlasti pri prenovi večjih obstoječih objektov, pridobiti tudi nove oz. dodatne turistične nastanitvene kapacitete.

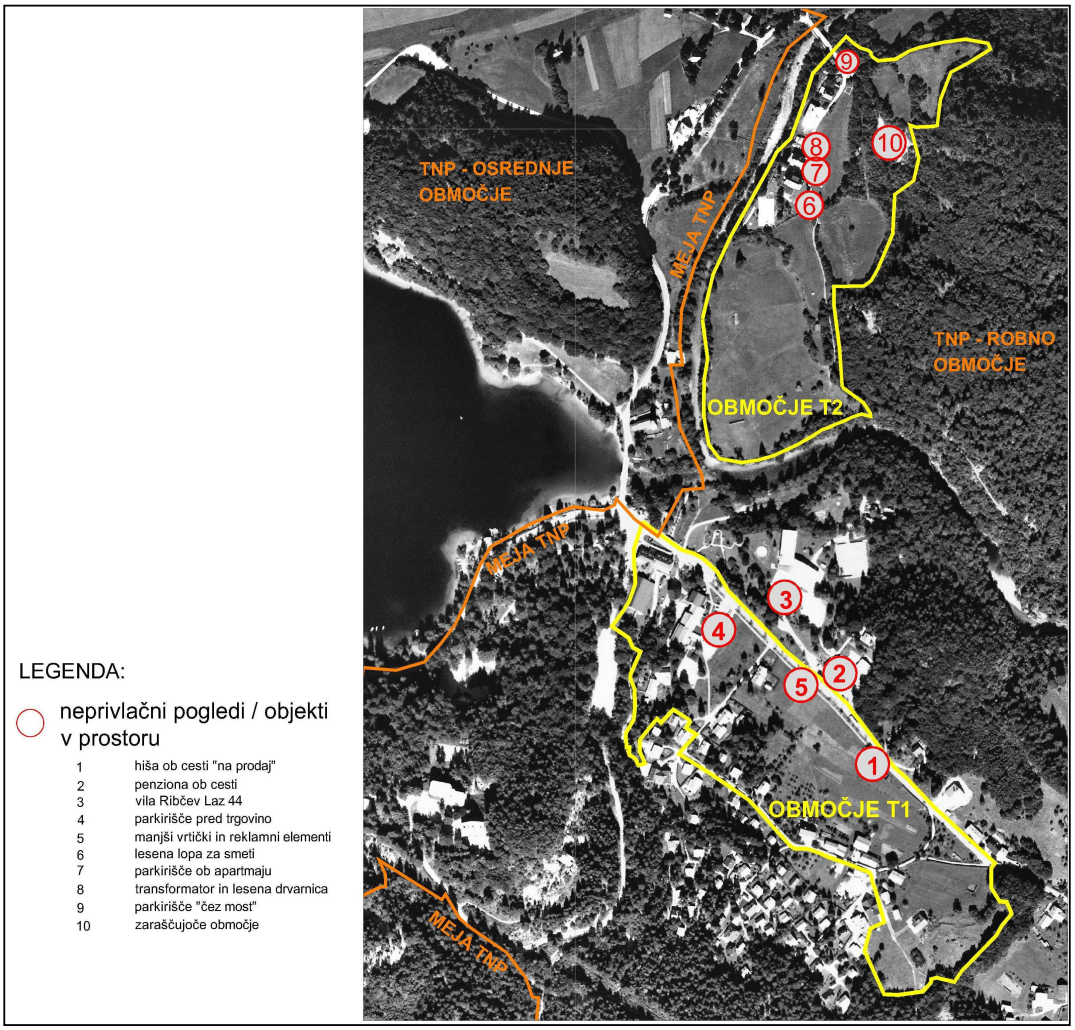

Slika 49: Vizualno neprivlačna območja
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«

V prostoru so vizualno najbolj izpostavljeni objekti ob cestišču, ob glavnem dostopu do jezera, kjer je vizualna privlačnost oz. sama podoba kraja ter odpiranje daljših, privlačnih pogledov, še toliko bolj pomembno. Glede na Steinitzove (1990) ugotovitve je namreč ravno dostop oz. prvi vizualni stik z območjem tisti, ki najbolj vpliva na obiskovalce in njihov vtis o celotnem območju. Na tem delu je tako potrebno odstraniti oz. zakriti neprivlačne poglede na objekte in posamezne neurejene, manj privlačne prostorske ureditve (parkirišča, ipd.).

Na območju T1 se za posamezne vizualno neprivlačne poglede oz. objekte označene na prejšni sliki z zaporednimi številkami od 1 do 5 (slika 49) priporoča naslednje:

1. hiša ob cesti »na prodaj« (slika 50) – odstranitev starejšega, nefunkcionalnega objekta neposredno ob cestišču, ki je že sedaj naprodaj in zakriva pogled na okolico,
2. večja turistična objekta apartmajsko-penzionskega tipa (slika 51) – objekta tik ob severnem robu glavne vstopne ceste v odnosu do daljšega pogleda, ki se odpira preko območja T1 predstavljata izrazito izstopajoč prostorski element, zato se priporoča ureditev ožjega zelenega pasu ob severnem ali južnem robu ceste in zasaditev dreves (lahko tudi v obliki drevoreda), ki bi delno zakrile pogled na objekta iz javnih površin oz. krajšega drevoreda ,

Slika 50: Manjši objekt »na prodaj« tik ob južnem robu ceste

Slika 51: Vizualno izpostavljena večja penziona tik ob severnem robu ceste v Ribčevem Lazu

3. vila Ribčev Laz 44 (slika 52) – objekt, ki je evidentiran kot kulturna dediščina, je nefunkcionalen in potreben prenove, primeren pa bi bil tudi kot apartmajsko-penzionski objekt s katerim bi lahko brez večjih posegov pridobili nove kapacitete (min. 25-30 ležišč),
4. parkirišče pred trgovino (slika 53) - parkirišče predstavlja vizualno neprivlačno območje, zato se priporoča, da se ga obsadi, tako da se vsaj delno zakrije pogled na parkirane avtomobile, obenem pa še vedno omogoča pogled preko parkirišča.

Slika 52: Vila ob hotelu Bohinj v Ribčevem Lazu v neposredni bližini obravnavanega območja

Slika 53: Glavno turistično središče s parkiriščem brez uporabe vegetacijskega zastora

5. ožji obcestni prostor z reklamnimi in turističnimi oznakami (slika 54) - ob glavnem dostopu se pojavlja veliko reklamnih in turističnih oznak najrazličnejših oblik, kar dela glavno vstopno cesto oz. njeno neposredno okolico vizualno neprivlačno, zato se priporoča zmanjšanje številčnosti obstoječih oz. odstranitev nepotrebnih reklamnih tabel in panojev ter oblikovanje vseh turističnih oznak po enotnem oblikovalskem konceptu.

Slika 54: Skomercializiran dostop do jezera skozi Ribčev Laz (poln različno oblikovanih reklam, tabel in znakov)

Območje T2 – »vznožje Peči«

Na območju T2 so obstoječi nastanitveni turistični oz. stanovanjski objekti v dobrem stanju. Za posamezne vizualno neprivlačne poglede oz. objekte označene z zaporednimi številkami od 6 do 10 (slika 49) se priporoča naslednje:

6. lesena lopa za zbiranje smeti (slika 55) - zakrije z živico oz. grmovnicami tako, da se vsaj delno zakrije pogled nanjo z glavne povezovalne poti
7. parkirišče ob apartmaju – med cesto in parkiriščem se priporoča ureditev ožjega zelenega pasu in zasaditev nižje žive meje, ki bi vsaj delno zakrila pogled na parkirišče z javnih površin
8. transformatorska postaja in lesena drvarnica (slika 56) – priporoča se delno zakritje z vegetacijo, s posameznim večjim grmovjem ali drevjem
9. neurejeno parkirišče ob vstopu na območja T2 – za parkirišče ob vstopu se priporoča prenova oz. ustrezna utrditev ter zamejitev z nižjo leseno ograjo ali živico tako da ne bi prihajalo do parkiranja na travi
10. zaraščujoče območje ob vznožju Peči – priporoča se, da se zaraščeno območje očisti, oblikuje se manjše še prepoznavne jase ter obnovi oz. ponovno vzpostavi prav tako še prepoznaven sistem poti, s čimer se območje naredi bolje prehodno in vizualno privlačno

Slika 55: Pomožni objekt (za zbiranje odpadkov) v glavni osi ceste na območju T2

Slika 56: Pomožni objekt (večja lesena lopa) in transformatorska postaja tik ob cesti na območju T2

6.2.2.2 Ureditev prometne infrastrukture in glavne vstopne ceste

Poleg ureditve dostopov do novih objektov bi bilo potrebno najprej urediti obstoječo infrastrukturo. Obstoječe ceste so po večini ozke, v slabem stanju in potrebne prenove (slika 58). Prav tako so potrebne prenove nekatere sprehajalne poti, zlasti ob sami vstopni cesti in na območju turističnega središča na zahodnem robu, kjer je potrebno obnoviti tudi večje parkirišče.

Pozornost je potrebno nameniti tudi ureditvi vstopnih točk in vstopne ceste, ki poteka po robu območja T1 in predstavlja prvi, najpomembnejši vizualni stik z območjem, ki najbolj vpliva na obiskovalce in njihov vtis o celotnem območju. Hkrati cesta predstavlja glavno smer dostopa do jezera. Ob glavnem dostopu se pojavlja veliko reklamnih in turističnih oznak najrazličnejših oblik, kar dela glavno vstopno cesto oz. njeno neposredno okolico vizualno neprivlačno. Ljudje namreč smatrajo pogled na objekte, turistična oz. komercialna območja in prometno infrastrukturo, parkirišča, ipd. kot manj privlačne. Prvi vtis s krajem podaja vse prej kot urejeno, privlačno podobo.

Glavni dostop bi bilo tako potrebno poenotiti, narediti prepoznavnejšega, bolj urejenega. Odstraniti bi bilo potrebno vse nepotrebne reklamne table in napise, ostale potrebne informativne oznake pa umestiti oz. oblikovati po enotnem oblikovalskem konceptu.
Ob glavni cesti se priporoča ureditev ožjega zelenega pasu z drevoredom, s čimer se poudari glavno vstopno smer in glavni, reprezentančni dostop do jezera (slika 57). Z drevoredom bi delno zakrili tudi manj privlačen pogled na večje obstoječe apartmajske objekte neposredno ob severnem robu ceste. Pod krošnjami pa bi bil še vedno omogočen pogled na naselje Ribčev Laz. Drevored bi imel tudi funkcijo ločevanja cestnega sveta in sprehajalne poti.

Slika 57: Primer ureditve drevoreda kot ločevalnega pasu ter enotne, prepoznave poteze ob vstopni cesti proti Stari Fužini

Slika 58: Slabo stanje, vzdrževanost cest

6.2.2.3 Ureditev sprehajalnih poti in odpiranje dolgih privlačnih pogledov

Ob glavni vstopni cesti na robu območja T1 in ob povezovalni poti skozi območje T2 se na eni strani ceste ohrani širši travnati pas in s tem omogoči odpiranje daljših pogledov na okolico. Kot povezavo z jezerom se na območju T1 priporoča ureditev sprehajalne poti, ki se naveže na obstoječo sprehajalno pot ob južnem robu cestišča in poteka do skrajne JV točke obravnavanega območja, na vrh nižjega pobočja, od koder se preko travnika odpira pogled proti cerkvici (slika 59).

Slika 59: Pogled iz območja T2 (zgornje rečne terase oz. vrha ježe) proti cerkvi sv. Janeza

Poti se uredi tako, da obiskovalca pripeljejo do točk, od koder se mu ponujajo daljši, privlačnejši pogledi na okolico. Neposredna vizualna povezava oz. pogled na jezero z obravnavanih območij ni mogoč. Tako se poudarja odpiranje pogleda preko območij proti najbolj prepoznavni prostorski dominanti na tem območju, cerkvi sv.Janeza, ki posredno pomeni tudi bližino jezera.

6.2.2.4 Povezava z jezerom in ohranjanje značilnih naravnih vrednot

Tako z območja T1 kot T2 vizualna povezava z jezerom ni mogoča. Priporoča se ureditev manjših lesenih mostov čez reko Savo in Mostnico ter novih sprehajalnih poti, s čimer se izboljša povezava z jezerom oz. omogoči hitrejši dostop do jezera.

Značilne prepoznavne naravne vrednote predstavljajo tudi za to območje značilne ježe, ki se jih ohranja. Priporoča se ohranitev najmanj 5m zelenega pasu ob vrhu oz. ob dnu ježe, ki omogoča prepoznavnost te značilne naravne reliefne prvine in kjer novi posegi niso dovoljeni. Tako se nove objekte in druge ureditve lahko umešča le v ustreznem odmiku.

Ohranja se tudi posamezne večje travnate površine (npr. večji del spodnje rečne terase na območju T2, znotraj enote B1) zaradi naravovarstvene funkcije (npr. varovalni pas vodotokov) oz. zaradi prisotnosti v vplivnih območjih značilnih pogledov (panoramski pogled s Peči proti jezeru in pogled z jezera na cerkev sv. Janeza z mostom). Ta območja se nameni parkovni rabi oz. ureditvi sprehajalnih, trim poti, ki se jih naveže na obstoječe

omrežje poti tudi s pomočjo novih manjših lesenih brvi, ki zlasti za območje T2 pomenijo večjo oz. lažjo in hitrejšo povezavo do jezera.

Zavarovana so območja gozda in gozdnega roba, ki se jih prav tako ohranja oz. čim manj spreminja. Izjema je podenota C2 na območju T2, kjer se območje zarašča in kjer so še prisotne obstoječe poti in manjše travnate zaplate. Območje C2 spada tudi med vizualno neprivlačna območja, zato je tu predvidena sanacija tega.

6.2.2.5 Spremljajoče turistične oznake in urbana oprema

Da bi dosegli večjo poenotenost in povezanost, se priporoča uporaba podobnih naravnih materialov ter informativnih tabel, kažipotev in turističnih oznak oblikovanih po enotnem konceptu (npr. v obliki kozolcev) (slika 60 in 61).

Slika 60: Primer turistične table z značilno obilko kozolca in uporabo lesa

Slika 61: Značilna lesena ograja kot ločilni pas med cestnim svetom in travniki – asociira na pašništvo oz. planšarstvo

6.2.2.6 Ločevanje javnega in poljavnega prostora

Na obravnavanih območjih se priporoča med posameznimi javnimi ter poljavnimi oz. zasebnimi prostori ureditev fizičnih barier, s čimer bi ločili oz. zaznamovali prehode med območji. Pri tem se priporoča v glavnem uporabo lesenih ograd ter živih mej kot kažejo sheme na naslednji strani (slika 62,63,64). Tudi med posameznimi parcelami oz. zasebnim prostorom ter odprtimi javnimi površinami se priporoča uporaba nižjih grmovnic oz. žive meje, s čimer se zakrije tudi pogled na parkirišča iz javnih površin, ki se jih predvidoma uredi znotraj posameznih parcel ob ali pred objektom. Pri tem ne smejo nastajati predolge sklenjene linije, ki bi ustvarjale vtis utesnnjenosti oz. ograjenosti. To se prepreči z umesnimi zamiki linije in prekinitvami. Namen ločevanja prostora je tudi preprečiti morebitno nenadzorovano gradnjo in ohranjanje ustreznega razmerja med odprtimi in zaprtimi površinami.

Ob glavni vstopni cesti, ki poteka po severnem robu Ribčevega Lazu, se poleg ločevanja ceste in poti oz. travnika ob južnem robu cestišča z značilno leseno ograjo priporoča tudi ureditev drevoreda. Z drevoredom se tako ne le loči, ampak tudi poudari glavno vstopno cesto in reprezentančni dostop do jezera naredi bolj prepoznaven.

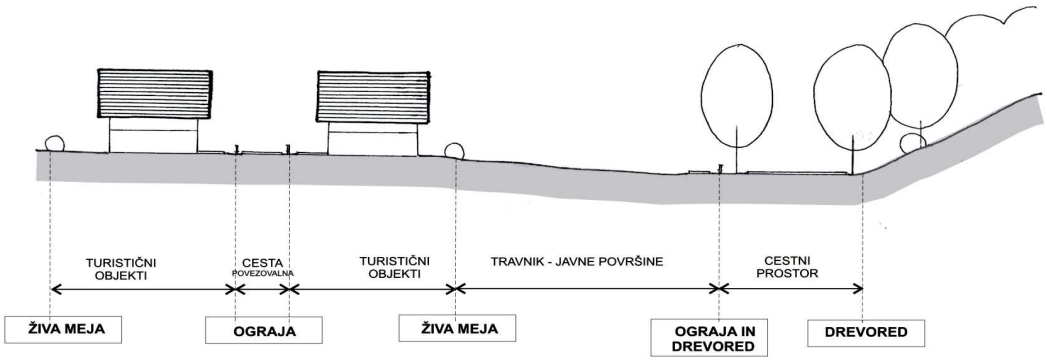

Slika 62: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T1, podenota B

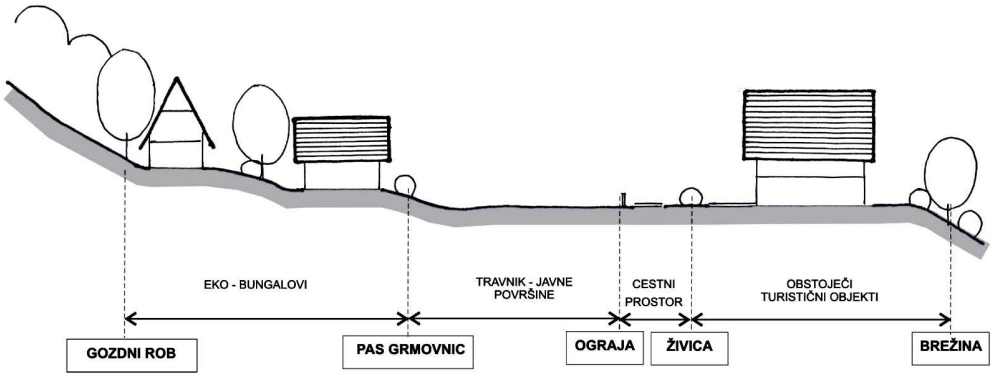

Slika 63: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T2, podenoti B in A

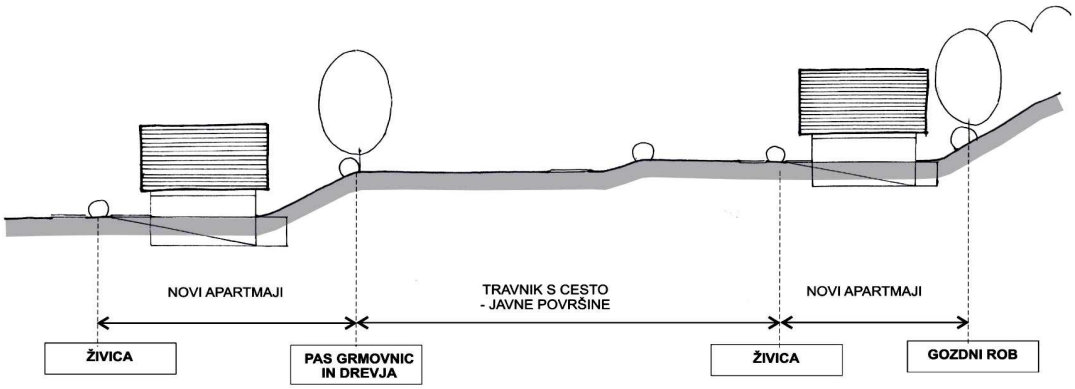

Slika 64: Shematski prikaz ureditve ločevalnih pasov na območju T2, podenoti C in B

6.2.3 Priporočila za umeščanja novih nastanitvenih turističnih objektov

Namen diplomskega dela je podati predlog ureditve, ki bi zagotovila čim bolj skladno podobo kraja oz. čim bolj skladno umestitev novih turističnih nastanitvenih objektov glede na njihovo bližnjo okolico. Umestitev oz. gradnja novih objektov bi morala v vseh pogledih (velikost, tip, oblika, orientacija objekta) delovati čim bolj skladno s svojo okolico in predstavljati čim bolj racionalen poseg tudi v smislu navezave na obstoječo prometno infrastrukturo. Okolica je torej tista, ki narekuje oz. določa način gradnje.

6.2.3.1 Ureditev dostopov do objektov in navezava na obstoječo infrastrukturo

Poleg temeljite prenove obstoječe cestne infrastrukture se priporoča tudi ureditev posameznih vstopnih točk do območij oz. izvoze z glavne dostopne ceste do obravnavanih območij (npr. z glavne ceste v naselja Ribčev Laz). Te bi bilo potrebno nekoliko razširi, narediti bolj pregledne in opremiti s prepoznavnimi informativnimi tablami o ponudbi na posameznih območjih.

Do območij, kjer so predvideni novi turistični nastanitveni objekti, bi bilo poleg dostopov do posameznih objektov potrebno urediti tudi nove poti oz. ceste. V nadaljevanju so opisane in prikazane sheme, ki predstavljajo nekaj možnih variant za ureditve novih povezovalnih cest in možnih navezav oz. smeri dostopov do novo predvidenih objektov na območju T1 in T2.

Dostopi do posameznih objektov pa so tako vezani neposredno na obstoječe ali nove predlagane povezovalne ceste. Kot pri večini obstoječih objektov, se priporoča ureditev parkirišč znotraj novih parcel tik ob objektih. Kjer je možno se spodbuja ureditev podzemne garaže (zlasti, kjer se teren vzpenja), ki naj bo, v primeru dveh bližnjih si penzionov ali apartmajev skupna.

<u>Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«</u>
Na območju T1 je predlagana ureditev nove povezovalne poti znotraj podenote B, ki se navezuje na obstoječo povezovalno cesto skozi naselje Ribčev Laz. Posamezne dostope do objektov bi bilo smiselno urediti neposredno z nove predvidene povezovalne ceste, znotraj podenote C pa z obstoječih cest (slika 65 in 66).

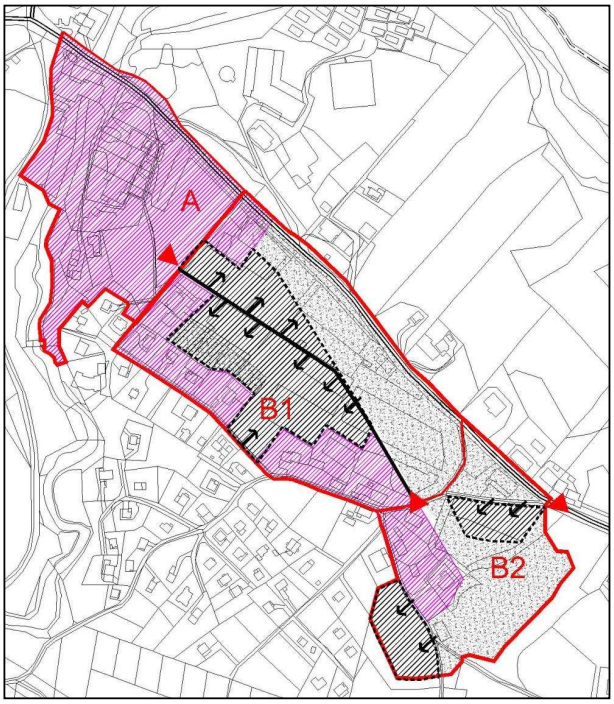

Slika 65: Varianta 1 - ureditve nove povezovalne ceste skozi Ribčev Laz čez celotno ureditveno podenoto B
(podloga: Kataster…, 2006)

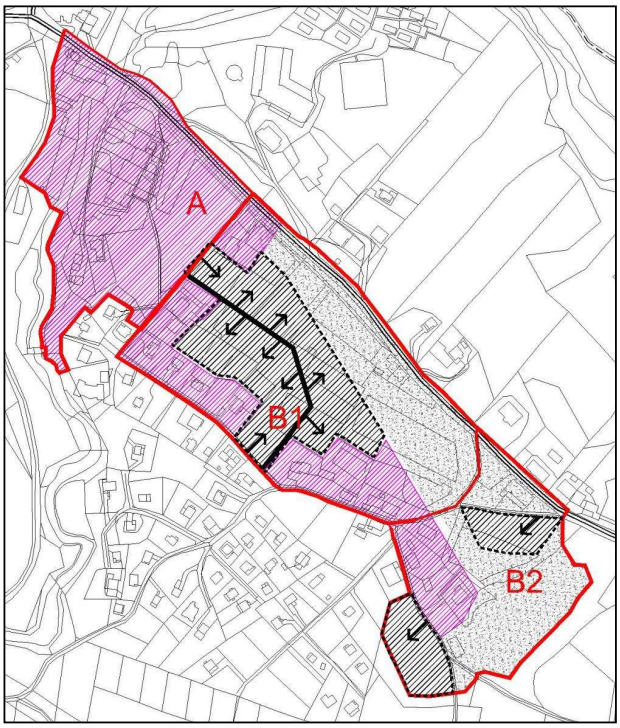

Slika 66:Varianta 2 - ureditve nove povezovalne ceste skozi Ribčev Laz čez del ureditvene podenote B
(podloga: Kataster…, 2006)

Območje T2 – »vznožje Peči«

V primeru izgradnje novih objektov, se bo povečal oz. zgostil promet ne samo na glavni cesti temveč tudi na povezovalnih cestah skozi naselje, posebej v času turističnih sezon. Obstoječa cesta je ozka in ne dopušča nemotenega srečanja dveh vozil. Na obstoječi trasi ceste ni možno razširiti zaradi bližine obstoječih objektov in trafo postaje. Na območju T2 bi bila smiselna prestavitev obstoječe ceste nekoliko bolj proti vzhodu. S tem bi se ob obstoječih objektih omogočila tudi ureditev dodatnih potrebnih parkirišč in zagotovila minimalen odmik ter potreben ločilni pas objektov od cestišča.

V navezavi na novo povezovalno cesto se priporoča ureditev utrjenih makadamskih dovozov do posameznih ureditvenih podenot. Na spodnji rečni terasi, podenoti B2, kjer ni obstoječih poti pa se predlaga ureditev slepe cesta oz. makadamske ceste z obračališčem na koncu. Cesto bi bilo potrebno urediti v primernem odmiku od spodnjega robu ježe, tako da bi bilo nove objekte možno umestiti med cesto in ježo. Podenoto B2 bi bilo smiselno povezati z glavno povezovalno cesto z zaokroženo makadamsko potjo. Na območje podenot C se priporoča v začetnem delu ureditev nekoliko širšega dostopa, naprej pa zaradi razgibanosti in strmine terena ožje makadamske peš poti, ki se laže in z manj posegi prilagaja terenu.

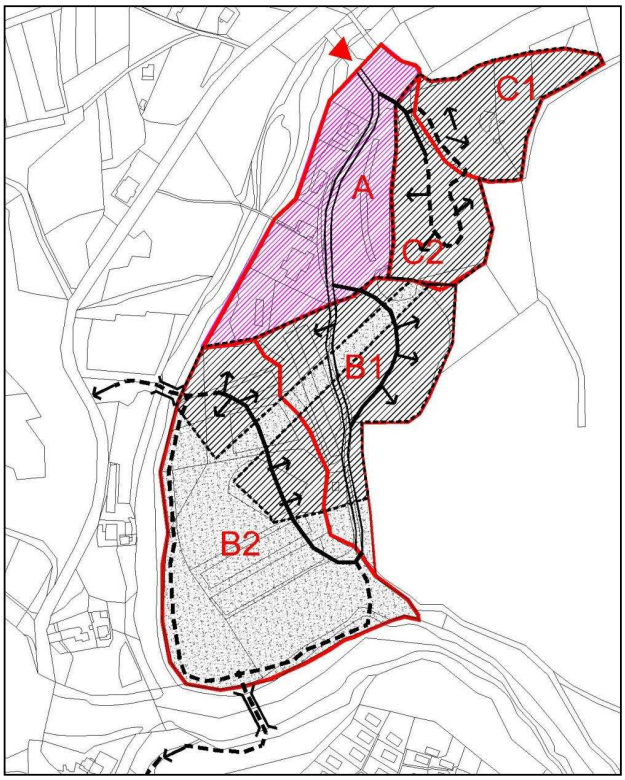

Slika 67: Nove prometne ureditve ter smeri posameznih dostopov urejenih v povezavi s predvidenimi cestami oz. potmi (podloga: Kataster…, 2006)

6.2.3.2 Orientacija objektov

Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«

Na območju T1 sem prevladujoče smeri, glede na katere se določi orientacijo novih objektov, določila glede na lastnosti obstoječih objektov in strukturo grajenega tkiva. Znotraj podenote B1 se glede na obstoječe objekte v zaledju ob obstoječi povezovalni cesti priporoča orientacija v smeri SV-JZ. Znotraj podenote B2 orientacija objektov bolj ali manj sledi poteku plastnic terena.

Območje T2 – »vznožje Peči«

Na območju T2, ki je v večjem delu neposeljen, pa sem smeri določila glede na potek terena (plastnic) oz. gozdnega roba, ki predstavljata v prostoru najbolj prepoznavne naravne linijske prvine. V nadaljevanju so podani shematski prikazi (slika 49 in 50) prevladujočih smeri, ki jih nakazujejo obstoječi objekti oz. lastnosti terena (potek plastnic) in vegetacijski pokrov (gozdni rob), katerim naj bi se novi objekti prilagajali.

Pri tem so izvzete ureditvene podenote A znotraj obeh obravnavanih območij, kjer novi nastanitveni turistični objekti niso predvideni. Na območju T1 je podenota A namenjena ureditvi novega turističnega središča, na območju T2 pa se priporoča prenove in dopolnitve obstoječih objektov in ureditev (širitev ceste, nova parkirna mesta, večji odmik obstoječih objektov od ceste,...).

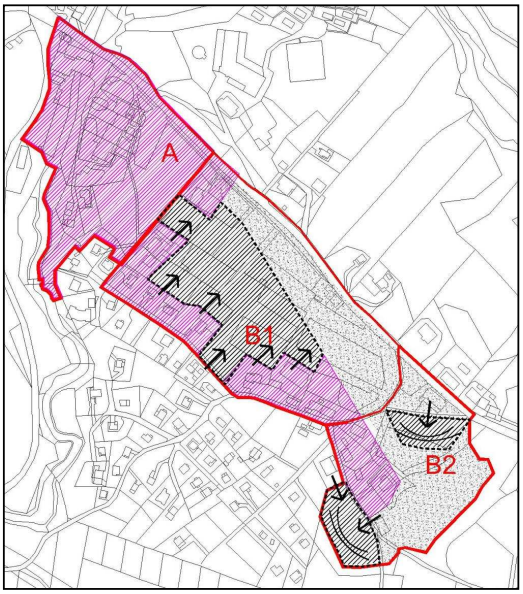

Slika 68: Shematski prikaz orientacije novih objektov na območju T1 - prilagajanje smeri obstoječih objektov (podenota B) ter konfiguraciji terena (podenota C)
(podloga: Kataster…, 2006)

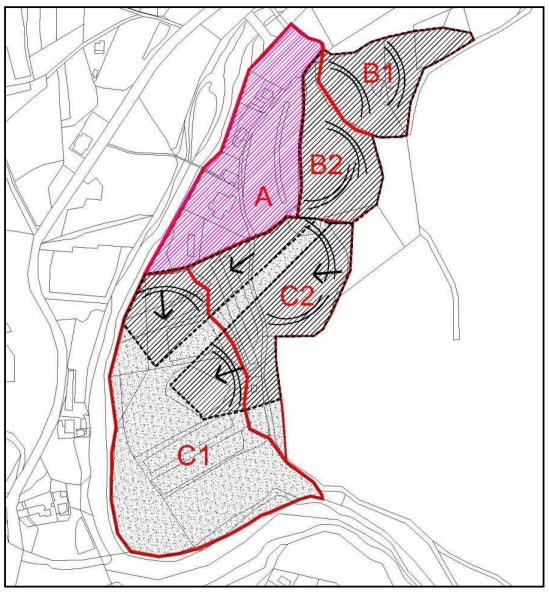

Slika 69: Shematski prikaz orientacije novih objektov na območju T2 - prilagajanje konfiguraciji terena in smeri privlačnih dolgih pogledov
(podloga: Kataster…, 2006)

6.2.3.3 Velikost in tip objektov

Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«

Novi turistični nastanitveni objekti so lahko največ velikosti (K+)P+M. Na tak način, gledano iz smeri dostopa oz. glavne vstopne ceste, ne zakrivajo obstoječih objektov v zaledju. Podenota B2 je nekoliko bolj umaknjena na rob območja T1, zato so tu objekti lahko tudi nekoliko višji z dvojno mansardo oz. (K+)P+2M, prav tako apartmajskega ali penzionskega tipa. Novi objekti naj bodo pravokotnih oblik z dopustnimi manjšimi zamiki (npr. za vstope), tlorisnih dimenzij max. 140-180 m². V primeru, da je možno urediti podzemno parkiranje pod objektom ima ta lahko tlorisne dimenzije večje od objekta, znotraj objekta pa je možno urediti večje število kapacitet.

Za ureditev zunanje podobe se priporoča uporaba naravnih materialov in posnemanje lokalnih arhitekturnih značilnosti.

Slika 70: Primer ustreznega nekoliko večjega apartmajskega oz. penzionskega objekta z zmaknjenim tlorisom
(podloga: Kataster…, 2006)

Slika 71: Primer manjšega apartmajskega objekta s pravokotnim tlorisom in značilno ograjo iz živice
(podloga: Kataster…, 2006)

Območje T2 – »vznožje Peči«

Na območju T2 se znotraj podenote B priporoča umeščanje posameznih manjših objektov, eko hišic, bungalovskega ali apartmajskega tipa (slika 73), pravokotnih tlorisev max. 50 m² in višine P+M. Znotraj podenote C se priporoča umeščanje nekoliko večjih objektov apartmajsko – penzionskega tipa (slika 72), tlorisnih dimenzij max. 180m², z možnostjo izgradnje podzemnih garaž (lahko skupno za dva sosednja objekta). Višina je lahko največ (K+)P+2M. Predlagana višina objektov na spodnji terasi, podenoti C2, nekoliko presega višino ježe, a objekti še vedno ostajajo zakriti za pasom vegetacije (dreves in grmovja), ki se nahaja na zgornjem robu ježe. Višina objektov in zamik iz direktne smeri pogleda iz zgornje na spodnjo rečno teraso v smeri proti cerkvi pogleda ne moti oz. ne zmanjšuje njegove obstoječe kvalitete.

Slika 72: Primer večjega apartmajskega oz. penzionskega objekta z dvokapno streho (podloga: Kataster…, 2006)

Slika 73: Primer manjših eko hišic (podloga: Kataster…, 2006)

6.2.3.4 Velikost parcel in število novih turističnih nastanitvenih objektov in kapacitet

Glede na tip gradnje (apartmaji, penzioni, bungalovi oz. manjše eko-hiške), velikost parcel in območij, ki so določena kot zazidljiva območja, sem podala okvirno število novih turističnih objektov za posamezno območje. Pri tem sem izhajala iz velikosti obstoječih objektov in njihovih parcel. V nadaljevanju je tako podana okvirna ocena za nove turistične nastanitvene objekt in kapacitete, ki pa ne upošteva možne prenove obstoječih objektov, s katerimi bi prav tako lahko pridobili določeno število novih nastanitvenih kapacitet.

Območje T1 – »Ribčev Laz – severni rob«

Na območju ureditvene podenote B1, kjer se umešča nove manjše apartmajske objekte, je povprečna velikost posamezne parcele cca. 700-900 m². Glede na območje, ki je določeno za umestitev novih objektov in meri cca. 14.000 m² ter glede na predvidene ureditve cest, dostopov in parkirišč znotraj posameznih parcel ter vmesnih zelenih pasov, se znotraj te podenote B1 priporoča umestitev cca. 13 -14 novih apartmajskih objektov. Znotraj podenote B2 pa se priporoča umestitev štirih novih nekoliko večjih nastanitvenih objektov apartmajsko-penzionskega tipa. Priporoča se izgradnja podzemnih oz. kletnih garaž in povezanost dveh sosednjih si objektov, s čimer se zagotovi tudi bolj smiselna in racionalna rešitev potreb po parkirnih mestih.

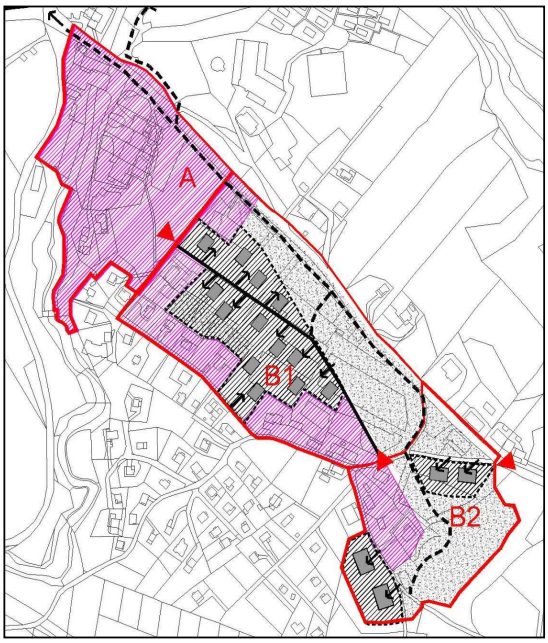

Slika 74: Območje T1 – shematski prikaz umestitve novih turističnih nastanitvenih objektov (podloga: Kataster…, 2006)

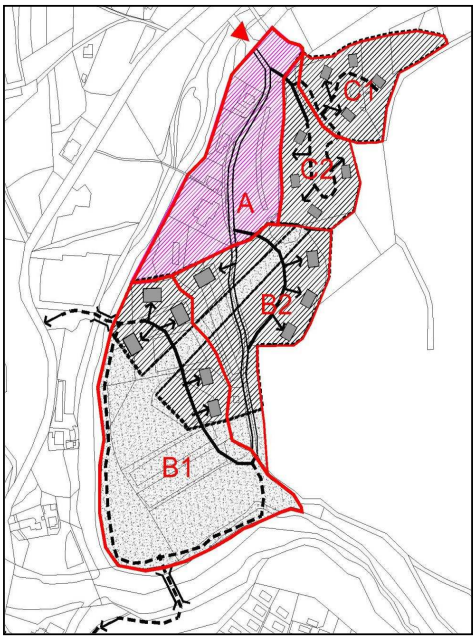

Slika 75: Območje T1 – shematski prikaz umestitve novih turističnih nastanitvenih objektov (podloga: Kataster…, 2006)

Območje T2 – »vznožje Peči«

Tu se znotraj podenote C priporoča umestitev manjših objektov, eko hišic oz. bungalovov. Na tem območju se nove umestitve prilagajajo konfiguraciji terena. Na razgibanem in nekoliko bolj strmem travnatem pobočju ureditvene podenote C1 se priporoča umestitev 4 novih manjših objektov. Na položnejšem območju v zaraščanju znotraj podenote C2 pa prav tako umestitev 4 novih manjših objektov. Znotraj podenot C se tako objekti kot poti čim bolj prilagajajo konfiguraciji terena.

Na območjih znotraj podenot B se glede na meje zazidljivosti oz. dopustne širitve novih objektov, možnosti dostopa ter konfiguracije terena priporoča umestitev nekoliko večjih apartmajsko-penzionskih turističnih objektov. Priporoča se umestitev na rob travnatih ravnic in sicer po štiri nove turistične nastanitvene objekte znotraj podenote B1 oz. B2. Pri tem je prav tako priporočena izgradnja podzemnih, kletnih garaž pod objekti in povezave med dvema sosednjima objektoma.

Skupno se glede na priporočila na območju T1 priporoča umestitev največ:

- 13-14 apartmajev (K+P+M) z 12-18 ležišči
- 4 apartmajsko-penzionske objekte (K+P+M+M) s 40-45 ležišči.

Območje T2 pa glede na priporočila lahko prenese naslednje število novih turističnih nastanitvenih objektov:

- 8 bungalovov oz. eko hišic (P+M) s 4-6 ležišči
- 8 apartmajsko-penzionske objekte (K+P+M+M) s 40-45 ležišči

Z upoštevanjem teh priporočil in izhodišč je na obravnavanem območju možno povečati število obstoječih kapacitet za okrog 700 novih nastanitvenih kapacitet.

6.2.4 Predlog umestitve novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj posameznih ureditvenih podenot

V nadaljevanju so nekoliko podrobneje prikazani in opisani predlogi za umeščanje novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj posameznih ureditvenih podenot, kjer so predvideni novi objekti oz. določena zazidljiva območja. Pri tem so upoštevani vsi kriteriji ter v prejšnjem poglavju zajeta priporočila za umeščanje novih nastanitvenih turističnih objektov znotraj obravnavanih območji.

6.2.4.1 Območje T1 »Ribčev Laz – severni rob« – ureditvena podenota B1

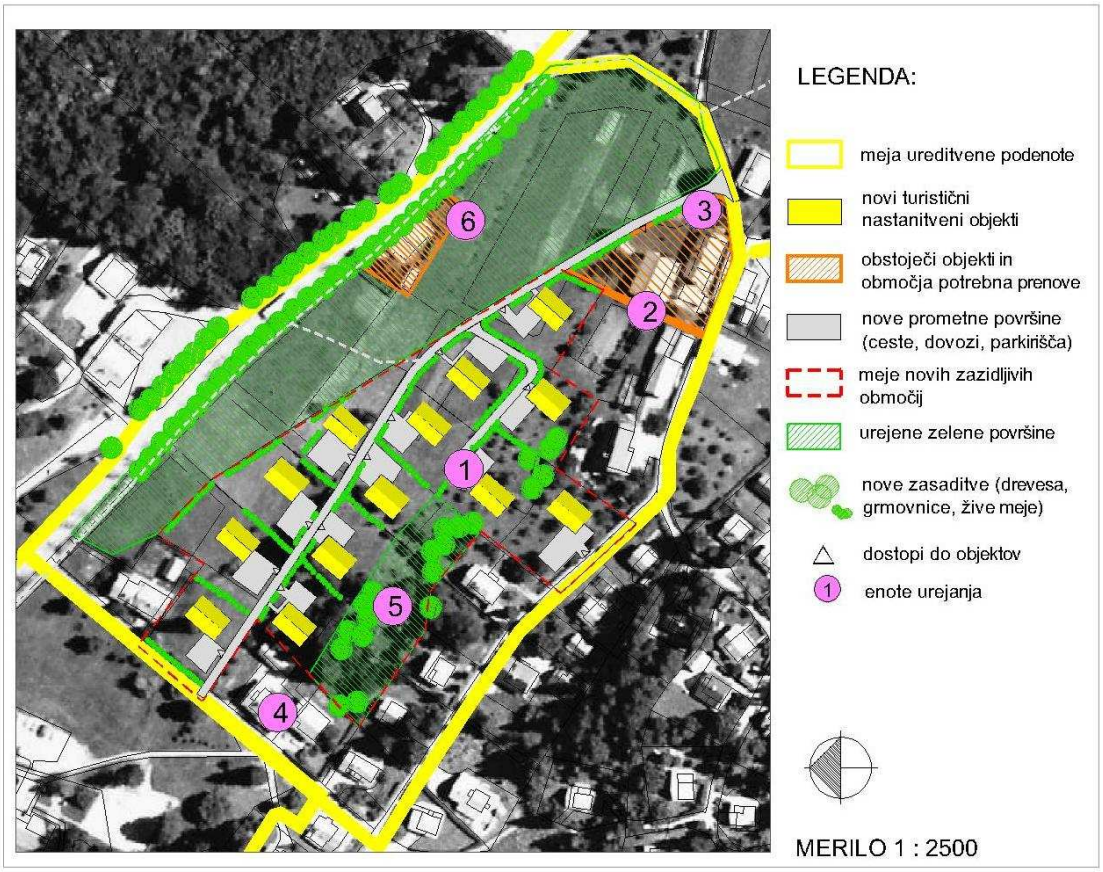

Slika 76: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov
(območje T1 ureditvena podenota B1)
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Enote urejanja (glej številke na gornji sliki):

1. Znotraj ureditvene podenote B se priporoča umestitev 13 novih turističnih nastanitvenih objektov, v obliki apartmajev ali sob za najem. Velikost objektov naj bo (K+)P+M s pravokotnim tlorisom in dvokapno streho. V posameznem objektu je možna ureditev 4-6 apartmajev ali sob oz. cca. 20-25 novih nastanitvenih kapacitet. Parkirišča naj bodo urejena kot makadamska dvorišča ob objektu ali neposredno v

navezavi na novo povezovalno cesto skozi naselje. Posamezne parcele se loči z živico ali leseno ograjo, ki zaznamuje tudi mejo med javnim in zasebnim prostorom.

2. Na JV robu območja se predlaga prenovo obstoječih kmetijsko - stanovanjskih objektov v manjši družinski penzion oz. apartmajsko-penzionski objekt s skupnim dvoriščem in dostopom z nove povezovalne ceste.

3. Odstranitev obstoječega nefunkcionalnega objekta ob glavni cesti.

4. Ob glavni vstopni cesti se priporoča ureditev drevoreda ter peš poti vzdolž celotne linije ceste. Predlaga pa se tudi ureditev nove vmesne povezave peš poti ob glavni cesti z novo cesto skozi naselje Ribčev Laz.

5. Med cesto in naseljem oz. novimi objekti naj se uredi oz. ohrani širši zeleni pas. Odprta travnata površina zagotavlja boljšo preglednost in odpiranje pogledov na območje. Odprte zelene površine se ohrani in uredi kot parkovne površine s sprehajalnimi potmi in novimi zasaditvami (uporaba avtohtonih rastlin), ki naj poudarjajo naravne dominante in kvalitetne dolge poglede na okolico (pogled proti zvoniku).

6. Med obstoječimi in novimi objekti se priporoča ureditev vmesnega zelenega pasu, ki ima poleg ločevalne funkcije tudi namen ustvarjanja privlačnejšega pogleda iz okolice oz. glavne vstopne ceste na območje (preplet objektov in drevja ter postopno prehajanje v vedno bolj zaraščeno, gozdno območje).

7. Območje obstoječih objektov, ki so v večjem delu v neposredni okolici apartmajskega tipa, v zaledju pa so manjše počitniške hišice.

6.2.4.2 Območje T1 »Ribčev Laz – severni rob«– ureditvena podenota B2

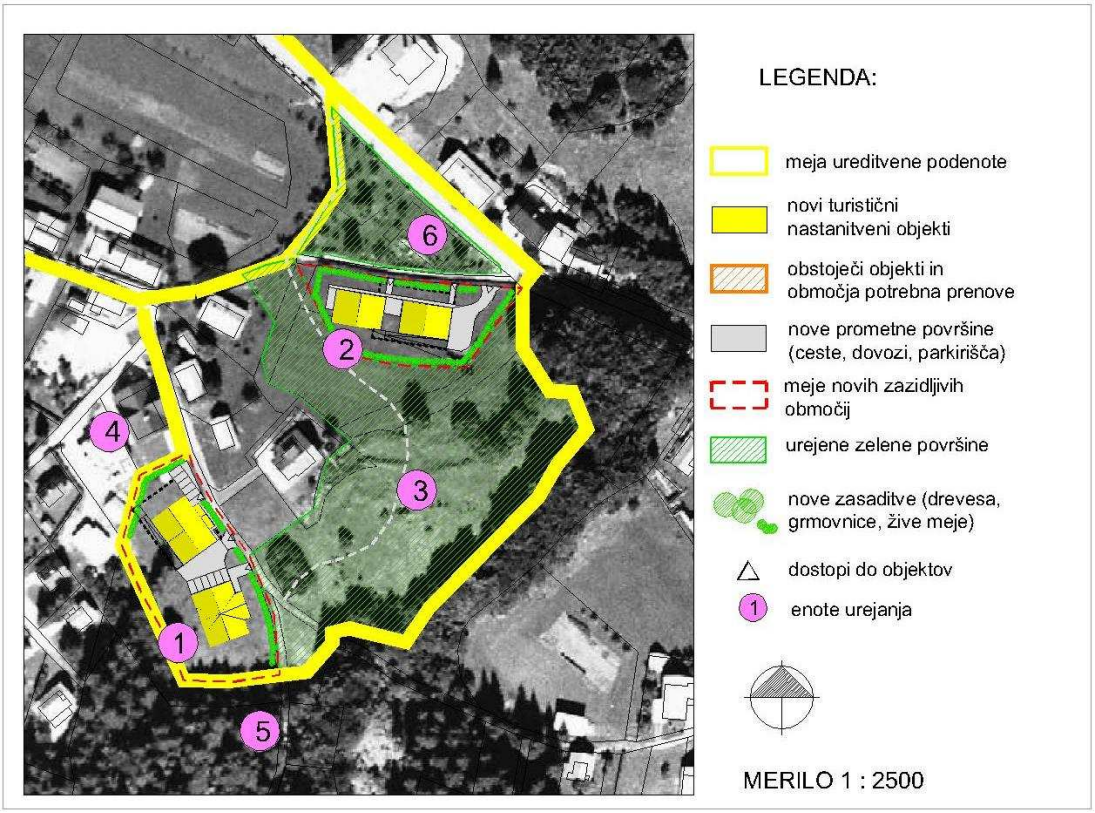

Slika 77: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov
(območje T1 – ureditvena podenota B2)
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Enote urejanja (glej številke na gornji sliki):

1. Umestitev dveh novih apartmajskih objektov velikosti K+P+1+M (Slika 1) z 10 apartmaji za cca. 45 novih nastanitvenih kapacitet na objekt. Urejeno parkirišče delno zunanje, neposreden dostop s ceste ob obeh, delno pa urejeno kot skupna podzemna garaža za oba objekta.

2. Umestitev dveh novih apartmajskih objektov velikosti K+P+1+M (Slika 2) z 8 do10 apartmaji za cca. 35 novih nastanitvenih kapacitet na objekt. Urejeno parkirišče delno zunanje, neposreden dostop s ceste ob obeh, delno pa urejeno kot skupna podzemna garaža za oba objekta.

3. Ureditev parkovnih površin s sprehajalnimi potmi in novimi zasaditvami (uporaba avtohtonih rastlin), ki naj poudarjajo naravne dominante in kvalitetne dolge poglede na okolico.

4. Območje obstoječih objektov (večinoma manjše počitniške hiše, apartmaji).

5. Gozdno zaledje z urejenimi sprehajalnimi potmi.

6. Glavni vstop na območje je potrebno nekoliko razširiti in opremiti z oglasnimi turistične oznake z enotnim oblikovanjem (lesene v motivu kozolca ali puščic). Ob regionalni cesti se uredi sprehajalno pot v vsej dolžini, loči pa se ju z enojno drevoredno linijo ter nižjo leseno ograjo.

6.2.4.3 Območje T2 »vznožje Peči« – ureditvena podenota B1 in B2

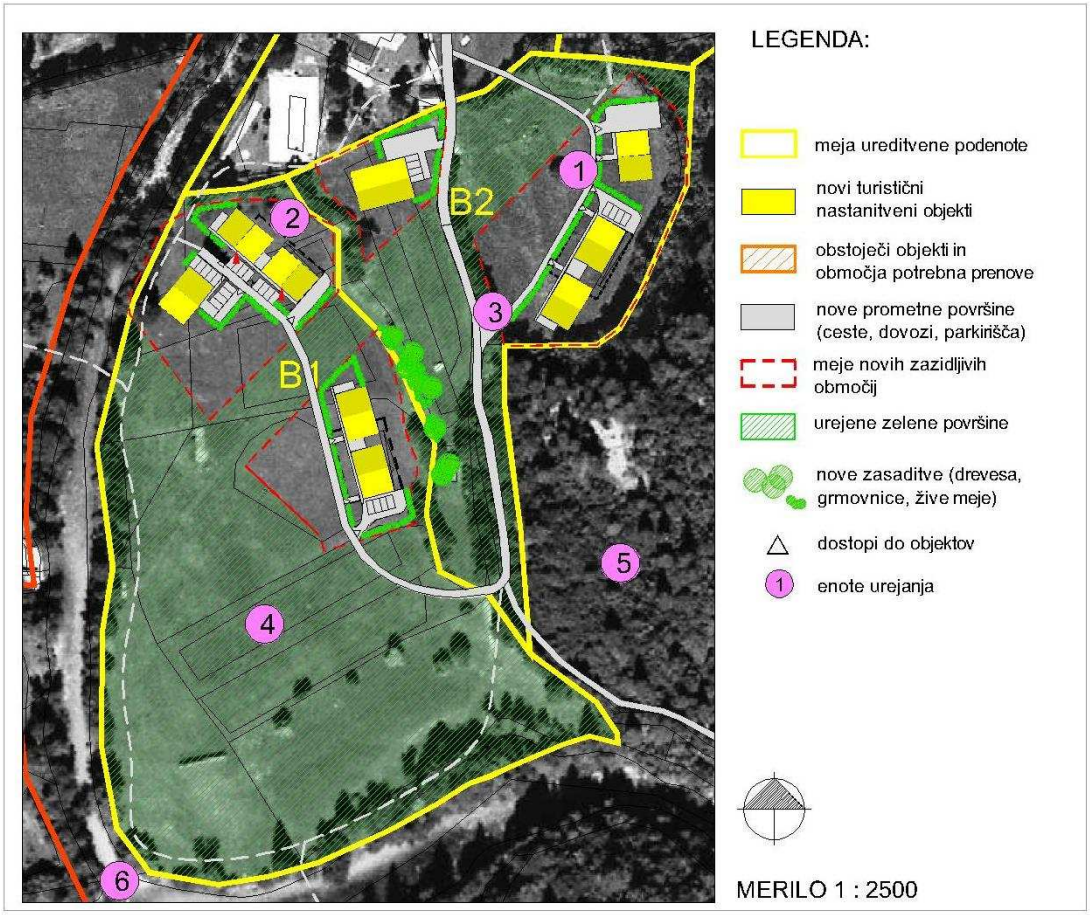

Slika 78: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov
(območje T2 – ureditvena podenota B1 in B2)
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Enote urejanja (glej številke na gornji sliki):

1. Znotraj podenote C1 se priporoča umestitev štirih nekoliko večjih apartmajsko-penzionskih turističnih objektov. Objekti so velikosti K+P+2M s pravokotnim tlorisom in dvokapno streho. V posameznem objektu je možna ureditev 40-45 novih

nastanitvenih kapacitet. Parkirišča so urejena kot makadamska dvorišča ob objektu oz. delno tudi z garažo v kletni etaži objekta, ki je lahko skupna dvema sosednjima objektoma (pri objektih na JZ robu območja). Posamezne parcele so obdane z živico ali leseno ograjo, ki zaznamuje meje med javnim in zasebnim prostorom.

2. Na spodnji travnati ravnici se v primernem odmiku (min. 3m) od spodnjega robu ježe priporoča umestitev štirih apartmajsko-penzionskih objektov, velikosti K+P+2M (primer na spodnji sliki). Objekti so pravokotnega tlorisa z dvokapno streho. Sleme strehe naj poteka čim bolj pravokotno glede na potek ježe. V posameznem objektu je možna ureditev 40-45 novih nastanitvenih kapacitet. Parkirišča so urejena kot makadamska dvorišča ob objektu oz. delno tudi z garažo v kletni etaži objekta, ki je lahko skupna dvema sosednjima objektoma (kot je razvidno iz grafičnega prikaza ureditve). Med cesto in objektom oz. ob robu parcelne meje se uredi nižjo živo mejo ali leseno ograjo.

3. Na območju se uredi tudi nove dostope oz. utrjene ožje makadamske poti do objektov. Uredi se nove sprehajalne poti, ki se jih naveže na obstoječe poti. Preko strug vodotokov, čez Mostnico in Savo, se uredi dve ožji leseni brvi, s čimer se omogoči boljšo povezavo območja z okolico.

4. Območje zaznamujeta rečni travnati terasi, z drevjem obrasle struge, ježa, značilni motiv kozolca na travniku ter pogled proti zvoniku. Odprte zelene površine se ohrani oz. se jih uredi kot parkovne površine s sprehajalnimi potmi. Parkovne ureditve na območju so bolj zadržane, uredi se zgolj poti in umesti posamezne klopi. Namen parkovnih površina je ohranjanje oz. vzdrževanje obstoječe kulturne krajine z minimalnimi posegi. Ob enem pa se z ohranjanjem odprtih površin omogoča odpiranje kvalitetnih dolgih pogledov na izjemno okoliško krajino in dominante v prostoru.

5. Gozdno zaledje z urejenimi sprehajalnimi potmi.

6. Rečna struga Save Bohinjke ter Mostnice do in preko katerih se uredi peš poti oz. manjše lesene brvi, ki omogočajo povezavo med sosednjima bregovoma.

6.2.4.4 Območje T2 »vznožje Peči« – ureditvena podenota C1 in C2

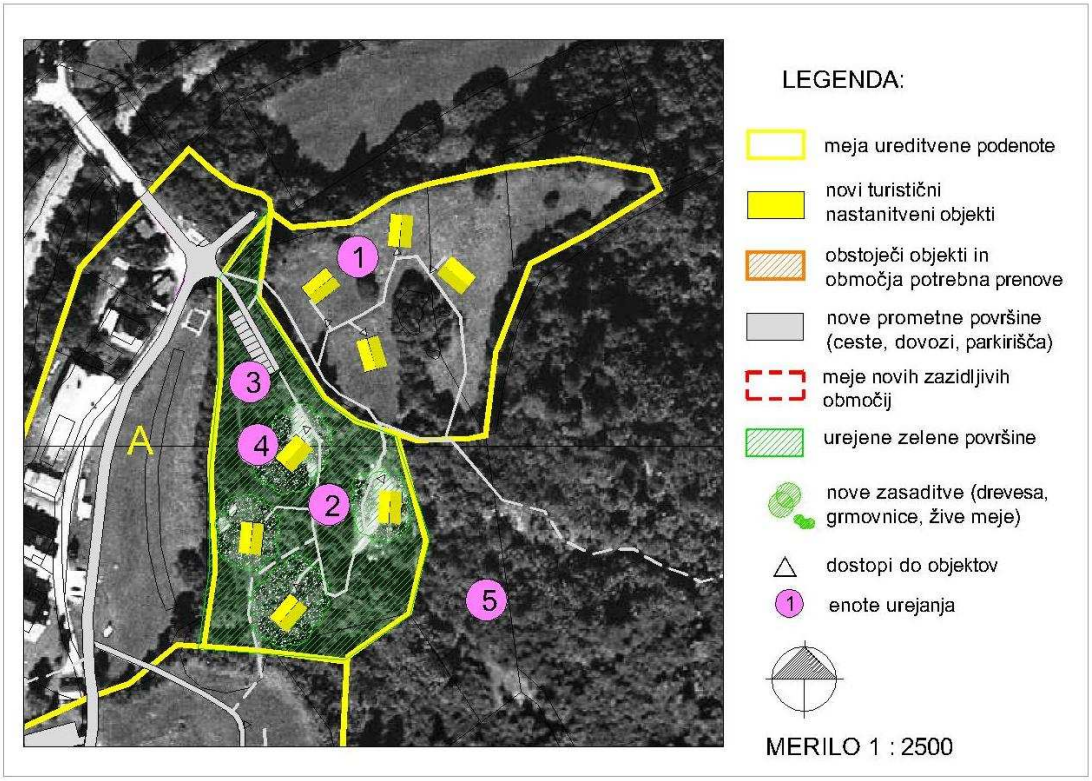

Slika 79: Predlog za umestitev novih nastanitvenih turističnih objektov
(območje T2 – ureditvena podenota B1 in B2)
(podloga: Ortofoto…, 2006)

Enote urejanja (glej številke na gornji sliki):

1. Znotraj podenote B1 se priporoča umestitev manjših objektov, eko hišic oz. bungalovov. Na tem območju se nove umestitve prilagajajo konfiguraciji terena. Na razgibanem in nekoliko bolj strmem travnatem pobočju ureditvene podenote B1 se priporoča umestitev 4 novih manjših objektov velikosti P+M in s pravokotnim tlorisom. V posameznem objektu je možna ureditev 4-8 novih nastanitvenih kapacitet. Do posameznih objektov se uredi dostop kot ožje utrjene poti.

2. Znotraj podenote B2, na položnejšem območju v zaraščanju znotraj podenote se prav tako priporoča umestitev 4 novih manjših objektov. Na območju se uredi manjše travnate jase, znotraj katerih se umesti posamezne objekte, do katerih se uredi dostop kot ožjo utrjeno makadamsko pot. Objekti naj bodo velikosti P+M in pravokotnega tlorisa, z možnostjo ureditve 4-8 novih nastanitvenih kapacitet znotraj posameznega objekta.

3. Na območju se priporoča ureditev dislociranega parkirišča za potrebe novih turističnih objektov. Parkirišče se uredi ob dostopu na območje. Do posameznih objektov naj se

uredi ožje poti, ki se med seboj povezujejo ter se navezujejo tudi na obstoječe sprehajalne poti v zaledju. Parkirišča so zavarovana z rampo, tako da je možno parkiranje le za goste oz. najemnike posameznih eko-hišic oz. bungalovov.

4. Obstoječe zaraščujoče območje se očisti, tako da se razredči obstoječo gosto poraslo grmovno vegetacijo, s čimer se območje naredi bolj pregledno. Na mestih, kjer so predvidene umestitve novih objektov naj se uredi manjše jase, ki jih obdajajo posamezne nižje grmovnice. Posnema naj se vegetacijski vzorec oz. podobo ureditvene podenote B1.

5. Gozdno zaledje z urejenimi sprehajalnimi potmi.

7 RAZPRAVA IN SKLEP

Danes postajajo potovanja in z njim turizem sestavni del sodobnega načina življenja. Turizem predstavlja za modernega človeka bolj intenzivno življenjsko sestavino kot kdajkoli prej in po mnenju Pavliha (1998) je dejstvo, da išče mestni človek na podeželju mir, neokrnjeno naravo, prijazne, neobremenjene ljudi itn., hkrati pa pričakuje vsaj osnovni standard za zadovoljevanje svojih vsakdanjih potreb (spanje, prehranjevanje, sanitarni pogoji in včasih telekomunikacije). Na eni strani pričakuje neokrnjeno naravo, na drugi pa dobro infrastrukturno opremljenost.

Ameriški teoretik turizma, ki se posveča analizam turističnih virov, Thomas Potts (cit. po Mountainwilderness…, 2004), je takole opisal pomen naravne dediščine in skrbnega ravnanja z njo pri načrtovanju turizma:"Odločitev, da bomo na nekem območju razvijali turizem, ki bo temeljil na doživljanju narave, bolj kakor katera koli druga gospodarska odločitev zahteva nadvse skrbno analizo virov, ki so nam na voljo, pa tudi znanja in usposobljenosti, zelo pomembna pa je tudi volja, prioritete in usmeritev lokalnega prebivalstva. Preden se odločimo za kakršno koli investicijo, je treba temeljito premisliti, kakšen turistični produkt hočemo ponuditi gostom - kaj naj bi gostje v določenem okolju doživljali. Vse prepogosto se dogaja, da so lokalni veljaki pripravljeni sprejeti kakršno koli investicijo - posledica pa so take naložbe in izgradnja objektov, ki dolgoročnim ciljem lokalne skupnosti niso niti malo v korist. Poslovneži, ki imajo za cilj le hiter zaslužek, pogosto želijo kraj spremeniti v "turistično središče" - tako podobo pa je kasneje skoraj nemogoče izbrisati. Tisti, ki se ne spoznajo na občutljivi značaj naravnih virov za turizem, kaj lahko sprejmejo napačne odločitve, ki vodijo v razvrednotenje pokrajine, probleme zaradi onesnaževanja, odpadkov, prevelikega števila obiskovalcev, predvsem pa izguba avtentičnosti in identitete. Nove stavbe, oznake, panoji, kioski... vse to pogosto odžene turiste namesto, da bi jih privabilo. Velika večina prebivalcev mest potuje zato, da bi se izognili stvarem, ki jih vsak dan doživljajo in jih motijo. Iščejo drugačno okolje - prijazno, z dobro ohranjeno naravo in z značajem. Vse to pa se lahko zelo hitro izgubi - in izguba je nenadomestljiva!"

V prihodnje naj se turizem in njegove dejavnosti na obravnavanem območju ob Bohinjskem jezeru znotraj TNP razvijajo enakomerno po načelih trajnostnega razvoja in v skladu s prostorskimi možnostmi. Z ozirom na težnjo po vnašanju čim manj sprememb v dano okolje ter ob upoštevanju pravilnega pristopa in podanih priporočil se izkaže, da je možnosti za umeščanje novih objektov ob Bohinjsko jezero razmeroma malo. Tako se v prihodnje zdi smiselno iskati alternativne lokacije, zlasti za večje hotelske komplekse zunaj zavarovanega območja TNP. Triglavski narodni park in s tem tudi območje jezera in njegove bližnje okolice naj, kot navaja tudi program razvoja turizma (Program razvoja..., 2006), ostaneta glavna primerjalna prednost usklajenega razvoja turizma. To pomeni, da znotraj meja ne bo večjih turističnih novogradenj oz. kompleksov, ampak bo razvoj predvsem usmerjen v zmožnosti lokalnega prebivalstva.

Prihodnji razvoj Bohinja ter njegov turistični potencial je močno odvisen od tesnega in skladnega sodelovaja med TNP in turističnimi delavci ter nenazadnje tudi lokalnim prebivalstvom. Bohinjski prostor ima tako v naslednjem obdobju možnost hitrega razvoja v turističnem smislu ob upoštevanju svojih tradicionalnih ter naravnih vrednot in zavedanja, da velik del razvoja sloni predvsem na domačih prebivalcih. Domačine je potrebno upoštevati in vključevati pri razvoju in oblikovanju turistične ponudbe kraja.

V primerih, ko rešujemo problematiko umeščanja novih objektov v prostor s pomembnimi naravnimi in kulturnimi prvinami, kot ga predstavlja tudi Bohinjsko jezero in njegova okolica, je pomembno, da je na prvem mestu ohranjanje teh prepoznavnih kvalitet. Pri tem je potrebno vedno gledati tudi na celotno podobo in na čim bolj skladno vključevanje novih elementov (objektov, ureditev, reklamnih postavitev, ipd.), ki upoštevajo tudi lokalno tipiko (način gradnje, postavitve, izbor materiala, dimenzije,...).

V diplomskem delu tako ugotavljamo, da je v neposredni bližini Bohinjskega jezera gradnja novih turističnih objektov nesmiselna, saj bi posegla v tisti del prostora, ki predstavlja eno najbolj prepoznavnih krajinskih kvalitet. Tovrstna gradnja je tudi glede na politiko urejanja znotraj TNP, Zakona o vodah, itd. nedopustna. Za turizem so narava, okoliška krajina ter njene značilne poteze glavni potencial za privabljanje turistov ter razvoj turistične ponudbe v danem prostoru. V diplomskem delu se spodbuja razvoj trajnostnega turizma ter umeščanje novih turističnih nastanitvenih objektov v skladu s podanimi priporočili, tako glede določanja posameznih lokacij kot samega umeščanja novih nastanitvenih turističnih objektov, ter tesno sodelovanje z lokalnim prebivalstvom.

Pri umeščanju novih objektov znotraj narodnega parka bo verjetno vedno prihajalo do konfliktov. Zato je potrebno natančno in dosledno začrtati meje ter smernice, ki določajo, kje so meje dopustnega, upoštevati vse interesne skupnosti oz. priporočila, s katerimi poskušamo najti najbolj ustrezno skupno rešitev. Pri tem se je v prvi meri potrebno zavedati pomembnosti zavarovanih območij ter ohranjanja identitete prostora in s tem pomembnih naravnih in kulturnih prostorskih vrednot ter celovitosti krajine. Krajina je, kot navaja Marušič (2001), celovit življenjski prostor tako narave kot družbe, ljudi, ki v njem bivajo. Zato se turiste oziroma obiskovalce, ki v naravi iščejo sprostitve, usmerja tako, da ne bodo ogrožali pomembnih naravnih in kulturnih vrednot. Razvoj turizma naj se načrtuje ob upoštevanju nevarnosti, ki jih prinaša s sabo ter ob najbolj temeljnem načelu spoštovanja prostora, z jasno opredeljenimi nameni in cilji prostorskega razvoja. V prostoru se stalno srečujejo določeni različni interesi in najpomembnejša naloga prostorskega načrtovanja je njihovo usklajevanje. Pri tem ne gre zanemariti tudi pomena vključevanja javnosti, posebej lokalne, saj lokalno prebivalstvo določeno načrtovanje najbolj neposredno zadeva.

8 POVZETEK

Diplomsko delo proučuje možnosti za umeščanje novih turističnih objektov v območje ob Bohinjskem jezeru znotraj TNP. Ukvarja se s potrebami razvoja turizma in skuša njegov razvoj uskladiti z ohranjanjem narave ter naravovarstvenih zahtev Triglavskega narodnega parka. Pri tem je osnovno vodilo trajnostni razvoj in ohranjanje identitete in kakovosti prostora.

V diplomskem delu so glede na ugotovitve analiz opredeljeni kriteriji in smernice, ki jih je potrebno upoštevati pri umeščanju novih turističnih objektov znotraj obravnavanega območja. Na podlagi upoštevanja teh smernic, s katerimi naj bi bilo zagotovljeno čim bolj skladno in uspešno umeščanje, v smislu čim manjšega poseganja v prostor in ohranjanja njegove identitete ter kakovosti, ugotovitve kažejo, da je hipotezo oziroma zastavljene cilje do neke mere možno potrditi oziroma zadovoljiti.

Kot najprimernejše območje za umeščanje novih objektov znotraj obravnavanega območja ob upoštevanju smernic in kriterijev se je izkazalo območje Ribčevega Laza, kjer so tudi po planu predvidena območja za turizem. Za to območje so podana priporočila ter predlog za umestitev in ureditev zaokrožene ponudbe manjših nastanitvenih kapacitet. Pri tem ne gre pozabiti na vključevanje lokalne skupnosti ter upoštevanje zakonov, ki veljajo znotraj TNP in skladnosti s strategijo programa razvoja turizma v Bohinju.

Koncept se zavzema za čim bolj skladno umeščanje novih turističnih objektov v prostor in hkrati za ohranjanje oz. skladno dopolnjevanje obstoječe podobe Bohinjskega jezera in njegove okolice. Posamezne lokacije za nove nastanitvene turistične objekte so izbrane tako, da se ohranjajo pomembne prostorske kvalitete in ne posegajo na posamezna pomembnejša zavarovana območja in tako v prostor ne vnašajo večjih sprememb, ki bi bile lahko usodne v smislu izgube ali predrugačenja obstoječe krajinske slike. Skladnost novih objektov z okolico se skuša doseči tako, da se v arhitekturnem, urbanističnem ter krajinskem smislu čim bolj prilagajamo že obstoječim objektom oziroma lokalnim arhitekturnim in krajinskim značilnostim.

9 VIRI

9.1 CITIRANI VIRI

Agencija republike Slovenije za okolje. Prostorski podatki. 2006
www.arso.gov.si/podro~cja/narava/podatki/parki_karta.html (10. okt. 2006)

Alpski svet. 1998. V: Slovenija. Pokrajine in ljudje. Ljubljana. Mladinska knjiga: 33-193

Arhitekturno - urbanistična delavnica. 1996. Bohinj. Občina Bohinj (interno gradivo)

Baud-Bovy M. 1998. Tourism and recreation: handbook of planning and design / manuel. Oxford, Architectural Press: 287 str.

Bizjak J. 2001. Izkušnje Triglavskega narodnega parka pri varovanju naravne in kulturne dediščine. V: Turizem in okolje: Slovenija – turistična dežela : turizem kot del gospodarstva in značilnosti družbenega standarda, varovanja narave in kulturne dediščine, urejanje okolja in turističnih krajev, etika odnosov in kakovosti, novo razvojno obdobje. Ljubljana, Svet za varstvo okolja Republike Slovenije: 60-64

Bohinj. Turistični prospekt. 2007. Bohinj. Turizem Bohinj (propagandno gradivo)

Bohinj. Turizem Bohinj. 2006
http://www.bohinj.si (10. nov. 2006)

Budkovič T. 2004. Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske. Celovec, Ljubljana, Dunaj, Mohorjeva založba: 231 str.

Fister P. 1993. Arhitekturne krajine in regije Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. Zavod RS za prostorsko planiranje: 245 str.

Google. 2007. Bohinj. Slikovni zadetki
http://images.google.si/images?svnum=10&um=1&hl=sl&client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Asl%3Aofficial&q=bohinj&btnG=I%C5%A1%C4%8Di+slike (17. feb. 2007)

Jenšterle J. 2000. Program razvoja turizma v občini Bohinj. Bohinj, Bohinj Turizem: 73 str. (interno gradivo)

»Kataster občine Bohinj«. 2006. Ljubljana, Kaliopa (izpis iz baze podatkov)

Kočevar R. 1981. Gorenjska in turizem. V: Gorenjska. Zbornik 12. zborovanja slovenskih geografov. Kranj – Bled, Ljubljana, Geografsko društvo Slovenije: 47-52

Kučan A. 1998. Krajina kot nacionalni simbol. Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče: 224 str.

Lobnik F. 2001. Zakaj je čas za premislek o turizmu in okolju? V: Turizem in okolje: Slovenija – turistična dežela : turizem kot del gospodarstva in značilnosti družbenega standarda, varovanja narave in kulturne dediščine, urejanje okolja in turističnih krajev, etika odnosov in kakovosti, novo razvojno obdobje. Ljubljana, Svet za varstvo okolja Republike Slovenije: 5-9

Marušič J. 1998. Krajine alpske regije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS. Urad RS za prostorsko planiranje: 91 str.

Marušič J. 2001. Turistični in rekreacijski objekti v krajini. V: Turizem in okolje: Slovenija – turistična dežela : turizem kot del gospodarstva in značilnosti družbenega standarda, varovanja narave in kulturne dediščine, urejanje okolja in turističnih krajev, etika odnosov in kakovosti, novo razvojno obdobje. Ljubljana, Svet za varstvo okolja Republike Slovenije: 50- 54

Mountainwildwrness Slovenije. Črne gradnje - primer začasnega gostinskega objekta ob obali Bohinjskega jezera. 2004 http://www.mountainwilderness.si/sl/delovanje-drustva/fotogalerija/fotogalerije-v-letu-2004/problemi-triglavskega-narodnega-parka/crne-gradnje (10. maj. 2006)

Natura 2000. Biseri slovenske narave. http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=45 (3.jun. 2006)

Občina Bohinj. Geografski informacijski sistem. Kaliopa. 2006 http://gis.kaliopa.si/ObcinaBohinj/frames.asp? (17.apr. 2006)

Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih za Triglavski narodni park - uradno prečiščeno besedilo (PUP TNP-UPB1), UV 3/2006 http://www.obcina.bohinj.si/index.php?id=181 (5. maj. 2006)

Ogrin D. 1989. Slovenske krajine. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 239 str.

»Ortofoto posnetek in planske podlage PUP Bohinj«. 2006. Ljubljana, Kaliopa (izpis iz baze podatkov)

Pavliha M. 1998. Arhitekturni vidiki turizma v zavarovanih območjih. Velenje, Pozoj: 167 str.

Pogačnik A. 1996. Varstvo in usmerjanje oblikovne podobe slovenskih mest. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS. Urad RS za prostorsko planiranje: 207 str.

Program razvoja turizma v Bohinju 2006-2013: Umetnost spreminjanja in opuščanja. 2006. Bohinj: 168 str. http://www.bohinj.si/@images/lto/program2007_2013.pdf (22. april. 2007)

Redeveloping guidelines for: Outlying commercial accommodations and hostels in the Rocky Mountain National Park. 1999. Canada. OCA Rewiev Panel: 118 (interno gradivo)

Skoberne P. 1993. Triglavski narodni park. Ljubljana, Cankarjeva založba: 78 str.

Sovic A., Morgan B. 2004. Turizem v zavarovanih območjih. V: Zavarovana območja in njihov pomen za turizem: morska učna pot: Mesečev zaliv in njegovi zakladi. Koper, Univerza na Primorskem: 18-21

Steinitz C. 1990. Towards a sustainable landscape with high visual preference and high ecological intergiti: the Loop Road in Acadia National Park. U.S.A. V: Landscape and urban planning. 19. Amsterdam, Elsevier: 213-250

Zakon o ohranjanju narave (uradno prečiščeno besedilo) – ZON-UPB2. Ur.l.RS. št. 96/04

Zakon o spremembi in dopolnitvi Zakona o Triglavskem narodnem parku - ZTNP-B. Ur.l.RS, št. 35/01

Zakon o Triglavskem narodnem parku. Ur.l.RS. št. 17/81

9.2 DRUGI VIRI

Bohinj. 1987. V: Enciklopedija Slovenije 1. Ljubljana, Mladinska knjiga: 298-302

Jeršič M. 1988. Turizem. V: Geografija Slovenije – zbornik. Ljubljana, Slovenska Matica: 457-470

Kataster dejanske rabe kmetijskih zemljišč. pregledovalnik podatkov. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. 2006. Digitalna karta http://rkg.gov.si/GERK/ (3.nov.2006)

Kučan A. 1990. Prostorske prvine kot krajinske značilnosti. Diplomska naloga. Katedra za krajinsko arhitekturo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 95 str.

Lah A. 1998. Varstvo naravne dediščine. V: Geografija Slovenije – zbornik. Ljubljana, Slovenska Matica: 471-489

Marušič J. 1996. Značilni krajinski vzorci Slovenije: po projektu Regionalna razdelitev krajinskih tipov Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor. Urad RS za prostorsko planiranje: 26 str.

Naravni park. 1993. V: Enciklopedija Slovenije 7. Ljubljana, Mladinska knjiga: 291-292

Odlok o (8) spremembah in dopolnitvah prostorskih ureditvenih pogojih za Triglavski narodni park. Uradni vestnik Občine Bohinj, št. 5/05

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. Seznam naravnih vrednot in njihova razvrstitev na vrednote državnega in lokalnega pomena. Ur.l.RS. št. 111/04

Triglavski narodni park. 2006. http://www.tnp.si/ (7. maj. 2006)

Turizem in okolje: Slovenija – turistična dežela : turizem kot del gospodarstva in značilnosti družbenega standarda, varovanja narave in kulturne dediščine, urejanje okolja in turističnih krajev, etika odnosov in kakovosti, novo razvojno obdobje. 2001. Ljubljana. Svet za varstvo okolja Republike Slovenije: 96 str.

Urbanc-Berčič O. in Žardin M. 1996. Jezera. V: Narava Slovenije, stanje in perspektive. Ljubljana. Društvo ekologov Slovenije: 29-36

Žnidaršič J. 1986. Bohinj. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 163 str.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Gazvodi za usmerjanje in potrpežljivost pri izdelavi diplomskega dela. Najlepša hvala tudi prof. dr. Kučanovi in prof. Drašlerju za pripombe in komentarje ter hitro recenzijo dela.

Hvala vsem drugim, ki ste mi kakor koli pomagali pri izdelavi diplomskega dela. Hvala tudi vsem na občini Bohinj in v turističnem društvu LTO Bohinj, ki ste mi pomagali z zbiranjem potrebnih informacij ter gradiva.

In seveda hvala staršem, fantu Primožu, kolegom, prijateljem Špeli, Nasti ter vsem ostalim za vso podporo, pomoč in vztrajno spodbudo.